

ZLATO ZO SVETOVEJ UNIVERZIÁDY:
– v rubrike šport

LETNÝ TÁBOR V ESTÓNSKU:
– v novej rubrike crossing borders

ARCHÍVNICTVO NA PU

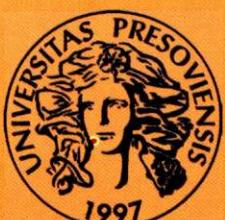

NÁŠ ČLOVEK:
– doc. D. Srvátka, akademický maliar

na PULze

časopis prešovskej univerzity

ročník IV., číslo 1, marec 2011

Srdečne blahoželáme

K okrúhlym jubileám
srdečne blahoželáme
všetkým pedagógom a pracovníkom
Prešovskej univerzity v Prešove.

50
PaedDr. Jaroslav Šoltés, PhD.
Ing. Ján Dobrovič, PhD.
Mária Polomčáková
Milan Novotný

60
doc. PhDr. Gita Geremešová, PhD.
doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD.
doc. PhDr. Štefan Vendel, CSc.
PhDr. Katarína Kupčihová, PhD.
PaedDr. Juraj Mihalčín, PhD.
Mgr. Vojtech Rusnák, PhD.
Emil Kušnýr

*Čo je človek? A čo život jeho?
Človek je tieň, jeho život sen.
Iskra z hviezd, tá božská iskra
len dá mu pocit byťia skutočného.*

P. J. Šafárik

Dôležitá informácia pre všetkých študentov 1., 2. a 3. stupňa v dennej forme štúdia

PROLONGÁCIA UNIVERZITNÝCH KARIET V AKADEMIČKOM ROKU 2011/2012

V týchto dňoch UNIPOCENTRUM PU začalo prolongačnú kampaň univerzitných kariet ISIC v akademickom roku 2011/2012. Prolongačná kampaň vychádza z objednávkového formulára, prostredníctvom ktorého bude každý študent v dennej forme štúdia na 1., 2. a 3. stupni povinný objednať si prolongačnú známku ISIC alebo NO ISIC do konca apríla 2011. Formulár je veľmi jednoduchý, prehľadný a študent v ňom vypíše základné údaje z univerzitnej karty ISIC a následne vyznačí možnosť výberu prolongačnej známky.

ISIC, v ktorej je zahrnutých okrem študentských zliav v doprave (SAD, ŽSSK a MHD) aj množstvo komerčných zliav a výhod doma i v zahraničí (poistenie, letenky, výhodné zľavy v gastronomických a ubytovacích zariadeniach, značkové športové predajne, kníhkupectvá, kiná, divadlá, lyžiarske zľavy nielen doma, ale aj v 120 krajinách sveta).

NO ISIC, ktorá zahŕňa predĺženie univerzitnej karty ISIC, s možnosťou študentských zliav (SAD, ŽSSK a MHD) bez ďalších komerčných zliav a výhod.

Prístup k objednávkovým formulárom zabezpečia jednotlivé fakulty PU na svojich webových stránkach, na viditeľnom mieste. Odkaz na objednávkový formulár nájdete aj na webovej stránke UNIPOCENTRA PU.

V prípade nejasností, prosím, kontaktujte pracovisko UNIPOCENTRA PU.

Kontakt: Mária Mihaliková, 051/7570181, 7720612, e-mail: mihalikm@unipo.sk

Kalendárium Prešovskej univerzity

17. 1. 2011 prebehol v poradí tretí ročník Kalendára úspešných absolventov PU, ktorý predstavil významné osobnosti politického, kultúrneho a spoločenského života.

2. 2. 2011 sa na Filozofickej fakulte PU konal deň otvorených dverí, na ktorom sa zúčastnili záujemcovia o štúdium na tejto fakulte. Po úvodnom privítaní vedením fakulty FF PU prof. PhDr. R. Dupkalu, CSc., mali študenti stredných škôl možnosť získať informácie o štúdiu v miestnostiach, kde sa prezentovali jednotlivé inštitúty FF PU.

4. 2. 2011 rektor Prešovskej univerzity v Prešove vyhlásil súťaž „Obliečieme univerzitu“ pre všetkých študentov univerzity o najzaujímavejší grafický návrh na veľkoplošný baner, ktorý bude umiestnený na bočnej stene objektu VŠA Prešovskej univerzity v Prešove na Uli. 17. novembra 1. Do súťaže sa mohli zapojiť jednotlivci alebo tímy študentov Prešovskej univerzity v Prešove zaslaním grafického návrhu do 21. 2. 2011 na adresu pohorelcova@unipo.sk. Víťaz získa odmenu 150 €.

11. 2. 2011 tridsaťpäť študentov z Bulharska, Grécka, Maďarska, Poľska, Rumunska, Španielska a Turecka odštartovalo letný semestr akademického roka 2010/2011

na pôde PU spoločným stretnutím pripraveným pod záštitou inštitucionálnej koordinátorky programu ERASMUS PhDr. Nade Pollákovéj a Mgr. Zdenky Medoňovej.

18. 2. 2011 sa za účasti zástupcov University of Groningen, Holandsko, pod vedením doc. PhDr. I. Kovalčíkovej, PhD., prorekertorky pre vonkajšie vzťahy a marketing, konalo prípravné stretnutie za účelom organizácie medzinárodného akademického festivalu v rámci projektu To-gather. Festival sa bude konať 2. 6. 2011 v Prešove.

19. 2. 2011 sa konal ples GTF. Ples GTF PU v Prešove je už tradičnou záležitosťou tejto fakulty. Ani tento rok nebola nádzra o dobrú zábavu, bohatú tombolu a pekný program. Plesajúci dúfajú, že aj o rok sa stretnú zamestnanci, doktorandi i študenti fakulty na tomto podujatí.

23. 2. 2011 Oddelenie medzinárod-

ných projektov PU organizovalo seminár za účelom predstavenia implementovaných projektov, ktoré vznikli v rámci rôznych schém medzinárodných edukačných projektov, diseminácie skúseností, zamerajúc sa na výhody, nevýhody, prínos projektov na úrovni inštitucionálnej aj individuálnej a pomenovanie problémov, ktoré riešitelia vnímajú pri príprave a implementácii projektov.

23. 2. 2011 sa konala Vedecká kaviareň PU. Jej hostom bol prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., riaditeľ Inštitútu filozofie a etiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý vystúpil s prednáškou na tému Morálka a spoločnosť.

Fakulta manažmentu PU v Prešove aj tento rok zorganizovala pre záujemcov o štúdium a ich rodičov, priateľov a známych Dni otvorených dverí. Členovia vedenia a zástupcovia študentov na nich posky-

tovali zúčastneným najmä informácie ohľadom akreditovaného bakalárskeho, magisterského a doktoranského štúdia a prijímacom konaní bez vykonávania prijímacích skúšok. Všetky termíny (spolu 4) sa stretli s veľkým záujmom verejnosti prevažne z regiónov východného Slovenska.

Kalendárium rektora

29. 11. 2010 – účasť v hodnotiacej komisii programu Intenda – nadácia pre mladých ľudí Podporujeme individuality 2010 na Paneurópskej vysokej škole v Bratislave

8. 12. 2010 – zasadnutie Správnej rady Prešovskej univerzity v Prešove

13. 12. 2010 – zasadnutie Vedeckej rady PU v Prešove

14. 12. 2011 – zasadnutie Akademického senátu PU v Prešove

16. 12. 2010 – predvianočné stretnutie s administratívnymi pracovníkmi Rektorátu PU

17. 12. 2010 – predvianočné stretnutie s prevádzkovými pracovníkmi PU

21. 12. 2010 – prijatie účastníkov Súťaže o najlepší grafický návrh na Kalendár úspešných absolventov 2011 – študentov Katedry výtvarnej výchovy a umenia a Katedry komunikačných a mediálnych štúdií

11. 1. 2011 – účasť na slávnostnom otvorení fyzikálneho laboratória s podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja OP Výskum a Vývoj v rámci projektu „Výskum teplomerov a magnetických senzorov na báze chalkogenidov pre praktické aplikácie“ na Katedre fyziky a matematiky FHPV PU v Prešove; udeľovanie Ceny PSK

12. 1. – 13. 1. 2011 – stretnutie s vedením Východoeurópskej agentúry pre rozvoj, n. o., o možnej spolupráci v edičnej a vydavateľskej činnosti v Podhájskej

13. 1. – 14. 1. 2011 – účasť na 56. zasadnutí Slovenskej rektorskéj konferencie v Banskej Bystrici

17. 1. 2011 – účasť na zasadnutí Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

19. 1. 2011 – Novoročný koncert Slovenskej akadémie vied v Košiciach

20. 1. 2011 – slávnostné stretnutie s tvorivými pracovníkmi PU v Prešove pri novoročnej čaši vína

24. 1. 2011 – zasadnutie Kolégia rektora PU

25. 1. 2011 – slávnostné uvedenie doc. MUDr. Evy Kovalčovej, PhD., do funkcie dekanky Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove

26. 1. 2011 – zasadnutie Akademického senátu PU v Prešove

27. 1. 2011 – zasadnutie Vedeckej rady WWF Univerzity v Rzeszowe, Poľsko

28. 1. 2011 – XIV. Reprezentačný ples PU – rektor PU prof. RNDr. R. Matlovič, PhD., privítaním zástupcov akademickej obce z radov pedagógov i študentov, predstaviteľov mesta Prešov a partnerov univerzity otvoril ples PU. Účastníci plesu mali možnosť zažiť príjemnú atmosféru v kruhu priateľov umocnenú bohatým kultúrnym programom (tanečníci klubu METEOR Košice, folklórny súbor Torysa a hviezda večera, kapela FREE VOICES – účastníci semifinále TALENTMÁNIA).

1. 2. 2011 – pracovné rokovanie so zástupcami Prešovskej pravoslávnej eparchie

2. 2. 2011 – zasadnutie Redakčnej rady na Fakulte manažmentu PU v Prešove; prijatie novozvoleného predsedu Matice slovenskej v Martine Ing. Mariána Tkáča; prijatie novovymenovanej generálnej konzulky Ukrajiny v Prešove J. E. Olgy Benč

3. 2. 2011 – tlačová konferencia – rektor PU prof. RNDr. R. Matlovič, PhD., a dekan PBF PU prof. ThDr. J. Zozuľák, PhD., informovali novinárov o získaní vysokého ocenenia Prémie Fondu Jeho Svätosti patriarchu Alexandra II. za rok 2010 pre PBF PU, ktorú prof. J. Zozuľák prevzal z rúk jeho Svätosti patriarchu Moskvy a celej Rusi Cyrila

16. 2. 2011 – účasť na slávnostnej inaugurácii nového rektora Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave akad. mal. prof. Stanislava Stankociho

17. 2. 2011 – rokovanie s ministrom školstva, vedy, výskumu a športu SR Eugenom Jurzycom

XIV. PLES PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE...

Prof. RNDr. René Matlovič, PhD., rektor Prešovskej univerzity v Prešove spolu s manželkou tradične víta pri vstupe do sály hostí. Krojané páry z Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa uvádzali hostí k slávnostne prestretým stolom.

Slávnostným príhovorom a prípitkom René Matloviča, hostiteľa plesu, sa začal XIV. Ples Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý sa konal už po piatykrát za sebou v hoteli Dukla. Pozvanie na ples prijal so svojou manželkou aj primátor mesta Prešov Pavel Hággyari. Moderátororskú taktovku toho roku prevzal herec, člen umeleckého súboru Divadla Jonáša Záborškého v Prešove, Michal Novodomský.

K plesu neodmysliteľne patrí úvodný otvárací tanec, o ktorý sa postarali tanečné páry z tanečného klubu Meteor Košice. Na oboch pároch, Lenke Kovalčíkovej - Ladislavovi Gerényim a Eve Tibenskej - Lukášovi Spišákovi, bolo čo obdivovať - prekrásne šaty tanečníčok,ladnosť, ľahkosť, gracióznosť a elegantnosť pohybov, krokových variácií dám a páнов. Počas programu sa nám predstavil s temperamentným tancom a peknými ľudovými piesňami Vysokoškolský folklórny

súbor Torysa a Duo speváčok Andreja Majtnerová a Katarína Staneková s prekrásnymi melódiami z muzikálov a hitmi popredných českých speváčok. Hosťom večera boli Free Voices, a'cappella vocal group, účastník finále Talentmania. Na želanie hostí hralo trio Ľudovú hudbu.

Organizačný výbor zvolil netradičnú „plesovú kapelu“. Počas doterajších ročníkov plesu zabávala návštevníkov živá hudba. Na tohtoročnom plese sa o náladu vyše stovky hostí počas celého večera až do skorých ranných hodín staral diskdžokej Erik Muľ, ktorý atmosféru na tanečnom parkete umocnil príjemnými svetelnými efektmi. Výsledkom bola spokojnosť všetkých prítomných. Temperament tanečníkom na parkete rozhodne nechýbal. Páni vyzvávali svoje manželky a partnerky v rytme disco, hip hop, samby, rumby, ale aj klasických tancov waltz, valčík, polka, tango, ba aj čardáš. Pohoda, úsmev a uvoľnenosť „tanečných párov“ bola najlepším meradlom toho, ako sa cítili.

Celý priebeh plesu sa niesol v duchu zábavy, uvoľnenia a spoločenskej etikety. Ženy sa predviedli v krásnych večerných rôbach, v elegantných modeloch, muži decentne

„predpisovo“ v čiernych oblekoch. Bola to prehliadka vysokej módy a pastva pre oči v podobe pestrej palety farieb a kreativity ženských šiat. Tradičným vyvrcholením polnočnej hodinky plesu bola tombola. Vďaka sponzorom boli ceny veľmi lákavé a hodnotné. Palmu „víťazných cien“ (revolučný plazmový televízor NEOPDP a LCD televízor) žiali študenti.

Organizácia a dramaturgia podujatia od zabezpečenia programu a technickej stránky až po „catering“ je kolektívym dielom. Hlavným dramaturgom plesu bola Ing. Mária Nováková, kvestorka Prešovskej univerzity v Prešove, a „prípravný štáb“ v zložení Ľudmila Adamová, Vladimíra Pohorelcová a Viláma Tarjányi.

Podákovanie patrí všetkým tým, čo sa postarali o zdarný priebeh podujatia a pekný spoločenský večer - organizačnému prípravnému výboru, moderátorovi, účinkujúcim. Hlavními partnermi tohtoročného plesu boli DÚHA, a. s., Prešov, DERATEX Prešov, s. r. o., DUPRES, s. r. o. Dubnica nad Váhom, DATALAN, a. s. Bratislava, TURČAN DELTA, s. r. o. Partnermi plesu boli aj ďalšie spoločnosti.

**PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.
tajomník RUČ**

Podákovanie šéfredaktorky

Od 2. čísla roku 2011 bude mať časopis Na PULze nového šéfredaktora. Po trojročnom pôsobení súčasnej redakcie sme sa rozhodli otvoriť časopis pre idey a nápady, ktoré môže priniesť nový človek v jeho vedení. Našou ambíciou bolo vytvoriť obsahovo i vizuálne zaujímavý univerzitný časopis, ktorý by mal okrem informačno-propagačnej funkcie aj inú dimenziu: predstaviť vnútorný život univerzity, jej osobnosti, úspešných absolventov a tvorivý rozmer všetkých jej pracovníkov. Chceli by sme sa preto podákať všetkým prispievateľom za spoluprácu, dúfajúc, že ich aktívna participácia na jeho tvorbe bude pokračovať. Časopisu Na Pulze želáme, nech pokračuje v podpore skutočných ideí univerzitného vzdelávania: v rozvíjani zmysluplných, podnetných a eticky konzistentných vedeckovýskumných a pedagogických aktivít.

Mgr. Martina Ivanová, PhD.

BODOVANIE – CESTA KU KVALITE?

V druhej polovici januára strávili pedagogickí zamestnanci Filozofickej fakulty našej univerzity dlhé hodiny vyplňaním tabuľiek, ktoré majú umožniť vedeniu fakulty získať prehľad o výkonnosti svojich zamestnancov a v konečnom dôsledku tak prispieť k zvýšeniu kvality pedagogickej i vedeckovýskumnnej činnosti. Podľa niektorých informácií vyšla iniciatíva preto hodnotenie z úrovne vedenia univerzity. Preto sme v tejto súvislosti oslovtli prorektora pre vedu, doktorandské štúdium a akreditáciu Prešovskej univerzity pána prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD.

Pán prorektor, čo má spoločné vedenie univerzity so spomínanými tabuľkami výkonov pracovníkov na FF?

Nič. Aspoň nie v tejto podobe. V minulom roku sme dali skontrolovať výkony pedagogických a vedeckovýskumných zamestnancov univerzity vo vedeckovýskumnej činnosti (podľa kritérií, prerokovaných kolégom rektora), čo mohlo niektorých kolegov z FF priviesť k názoru, že máme prsty aj v tomto „sebahodnotení“. Vlastne niečo spoločné s tým predsa len mám. Spolu s prorektorkou PhDr. Ivanou Cimermanovou, PhD., sme ako zamestnanci univerzity pôsobiaci na fakulte tiež vyplnili a odovzdali predmetnú tabuľku. Tá je však vytvorená niektorých členov vedenia FF, rovnako ako materiál Smernica k posúdeniu pracovnej náplne vysokoškolských učiteľov zaradených na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, ktorého je súčasťou.

Po prvý raz ste teda tabuľky videli až teraz?

Nie, videl som ich už na konci predchádzajúceho akademického roka, keď som materiál ako člen Inštitútu história pripomienoval. Bez akéhokoľvek úspechu.

Mnohí z vašich kolegov neskrývali svoju nevôľu k povinnosti vypíňať „tabuľky“ ani pochybnosti o ich reálnom využití či výpovednej hodnote. Môžem sa vás opýtať na váš názor?

V prvom rade chcem úprimne vedeniu Filozofickej fakulty podakovať a vyzdvihnuť skutočnosť, že sa konečne začalo vážne zaoberať

kontrolou kvality činnosti svojich zamestnancov. Kontrola výkonov, ich zmapovanie a následné uplatnenie stimulačných mechanizmov je veľmi dôležité z hľadiska udržania akreditácie i napĺňania rozpočtu. Dovolím si však vyslovieť vážne pochybnosti o tom, či spomínaná tabuľka splní tieto očakávania.

V čom spočívajú tie pochybnosti?

Predovšetkým je vyplňanie tabuľky minimálne spolovice zbytočným plynútvaním času a energie tvorivých zamestnancov, ktorí by za ten čas mohli robiť niečo iné. Napríklad pracovať na vedeckých publikáciách či projektoch. Vyžadujú sa od nich totiž verejne dostupné údaje, evidované v MAIS-e, univerzitnej knižnici alebo na dekanáte fakulty, ktoré si tak vedenie fakulty mohlo bez problémov obstaráť samo.

A ďalšie vaše pochybnosti?

Tie sa týkajú tak obsahu tabuľiek, hodnotovej stupnice, ako aj celkového ponímania tohto „hodnotenia“, jeho cieľov a možnej využiteľnosti. Pri pohľade na obsahovú štruktúru tabuľiek je zrejmé, že obsahujú príliš veľa údajov, často s veľmi nízkou výpovednou hodnotou. Pritom autori nedokázali spoľahlivo oddeliť ani pedagogickú činnosť od vedeckovýskumnej (zaradili do nej napr. garantovanie študijných programov a iné aktivity). Podobne nevyčlenili niektoré jednoznačne povinné aktivity, ako napr. v úvodnej časti deklarovaný pedagogický úvazok, ktorý je však vzápäť „bodovaný“ rovnako ako ďalšie činnosti. Najviac do očí bijúci je však iba veľmi ľažko pochopiteľný „rebríček hodnôt“, ktorý bol zvolený pre bodovanie aktivít.

Prečo alebo skôr v čom?

Azda takmer vo všetkom. Spomienim iba niekoľko najvypuklejších príkladov. Tak hodiny na doktorandskom štúdiu ohodnotili autori iba polovičným počtom bodov ako na bakalárskom či magisterskom štúdiu. Pomerne slušný počet bodov sa však dá získať za skúšanie či udelenie zápočtov, čo sa prejaví najmä pri tzv. spoločnom základe alebo silných odboroch. Neúmerne vysoké je ohodnenie skúšania na štátnych skúškach, a to najmä vo vzťahu k ďalším, oveľa menej

rozšíreným aktivitám. Pol bodu za každého študenta vyskúšaného na bakalárskej, magisterskej či rigoróznej skúške totiž ostro kontrastuje s viacerými jednobodovými aktivitami, ktoré pritom patria medzi nie príliš rozšírené a doslova zvyšujú kredit fakulty. Takým je členstvo v habilitačnej a vymenúvacej komisii, členstvo vo vedeckých a redakčných radách, oponovanie vedeckých monografií a štúdií v karentovaných časopisoch alebo garantovanie bakalárskeho študijného programu. Ostatne, ani za garancie študijných programov vyšších stupňov neboli autori tabuľky príliš štedrejší (dva body za magisterský a tri za doktorandský). Priam sa ponúka úvaha o tom, koho by asi členovia v komisiach skúšali, ak by nebolo garantov... V tejto súvislosti až cynicky vyznieva formulácia z predmetnej smernice o tom, že sú jednotlivé aktivity ohodnoteňné bodmi na základe ich prínosu pre akreditáciu fakulty, v prípade publikejnej činnosti a grantových projektov aj na základe finančného prínosu z rozpočtu Ministerstva školstva Slovenskej republiky pre fakultu. Ostatne, ani za vedecké projekty autori bodmi neplytvali. Domáci projekt má hodnotu asi dvoch a medzinárodný potom troch dní skúšania na bakalárskej štátnej. Podobne nízke je ohodnenie vedeckých publikácií, najmä v karentovaných časopisoch, ktoré by mali byť strategickým záujmom fakulty. Niektoré činnosti pritom zostali úplne mimo záujmu tvorcov tabuľky. Spomieniem iba hostujúce prednášky v zahraničí či predsedníctvo v rôznych komisiách, od odborových cez vymenúvanie až po zahraničné redakčné rady. Z týchto dôvodov si myslím, že hodnenie sa napokon minie účinkom.

Ako to myslíte?

Môžeme si to ukázať na dvoch hypotetických príkladoch. Ak si dosadíte do tabuľky fiktívny výkon odborného asistenta bez publikejnej činnosti, ktorý má dostatočne vysoký pedagogický úvazok a vyskúša dostatočný počet študentov, je členom komisie na bakalárskych štátnych skúškach, prípadne formálne figuruje ako jeden z riešiteľov grantového projektu, pričom za vedecký výkon nemusí mať žiadnen

bod, môže nakoniec získať podstatne viac, ako je vyžadovaných 100 bodov. Avšak, ak si spočítate body fiktívneho profesora, garanta doktoranského študijného programu, vyučujúceho najmä na doktoranskom štúdiu, pôsobiaceho na odbore s nízkym počtom študentov, ktorý môže mať dva príspevky v karentovanom časopise i prestížny zahraničný výskumný projekt,

jeho konečné hodnotenie nemusí zdáleka vyjsť na 100 bodov.

Ako je to možné?

Na to sa musíte opýtať autorov tohto „hodnotenia“. Deformovaná bodovacia stupnica však poukazuje na to, že najskôr nadhodnotili svoje aktivity a marginalizovali tie, ktoré sa ich netýkajú. Rovnako však môže ísť aj o zámernú snahu

vyvolať ilúziu seriózneho hodnotenia kvality výstupov, ktorá sa nakoniec stratí v splete rôznych, neraz nepotrebných údajov s neadekvátnym bodovým vyjadrením, pričom výsledok bude ten, že nakoniec budú všetci, aj pri minimálnych skutočných výkonoch, „stobodoví“.

Zhovárala sa Vladimíra Čajová.

AKREDITÁCIA JE PERMANENTNÝ PROCES

Azda najfrekventovanejšou tému v priestoroch našej univerzity v roku 2009 bola komplexná akreditácia a v nasledujúcom roku do dotočné plnenie kritérií, ktoré nám chýbali k zaradeniu medzi „univerzity“. Napriek tomu, že komplexná akreditácia už dávno doznala a vlastní sme úspešne splnili aj posledné KZU (kritériá zaradenia medzi univerzity), v štruktúre rektorátu i dekanátov fakúlt nám ostali referáty, oddelenia či útvary pre akreditáciu. Na otázky, súvisiace s ich pôsobením a akreditáciou vôbec, sme sa opýtali prorektora pre vedu, doktoranské štúdium a akreditáciu univerzity prof. PhDr. Petra Kónyku, PhD.

Pán prorektor, aké má opodstatnenie koordinácia akreditácie, ak v súčasnosti žiadna akreditácia „nehrozí“?

Máte pravdu, aspoň v tom, že vo vzťahu ku komplexnej akreditácii sme teraz niekde v polčase, teda ak pripravovaná komplexná novela vysokoškolského zákona neprienesie aj „komplexnú zmenu“ komplexnej akreditácie. Neznamená to však, že oddelenie pre akreditáciu univerzity stratilo dovršením tohto procesu v roku 2009 opodstatnenie. Práve naopak. V súčasnosti akreditácia nie je nárazovou udalosťou, ale je to permanentný proces, kladúci veľké nároky na univerzitu a všetky jej súčasti. Existujúci systém garantovania študijných programov, postavený na individuálnych garantomach, je veľmi nestabilný a v prípade akejkoľvek zmeny vyžaduje okamžitú reakciu v záujme udržania existujúcej akreditácie. Samozrejme, v čase medzi dvoma komplexnými akreditáciami je tak hlavnou agendou nášho oddelenia koordinácia akreditácie študijných programov.

Akým spôsobom?

Technicky to vyzerá zjednodušene tak, že fakulty vypracujú podklady pre rôzne žiadosti: na zmenu garantov, na akreditáciu nových či tzv. reakreditáciu existujúcich študijných programov a pod. Tie postúpia násťu oddeleniu, ktoré celú dokumentáciu skontroluje z formálnej stránky a predloží pánovi rektorovi, ktorý v mene univerzity odošle príslušnú žiadosť predsedovi akreditačnej komisie. V komunikácii pokračuje aj ďalej, pri prípadnom vrátení žiadosti na doplnenie či prepracovanie, až do ukončenia celého procesu.

Ako je to v prípade neočakávaného odchodu garanta?

V tom prípade sa bud' nájde nový garant z vlastných zdrojov, alebo sa musí získať (je to krajšie ako „kúpiť“) nový. Iniciatívu pritom výnimocne, ak fakulta nie je schopná situáciu vyriešiť, môže prebrať aj vedenie univerzity.

Myslíte na politológiu?

Vlastne áno. Keď sa koncom minulého akademického roku rozhodla garantka politológie v druhom aj treťom stupni spolu s niekoľkými ďalšími vyučujúcimi univerzitu opustiť a vedenie fakulty nedokázalo nájsť nových garantov, pán rektor sa rozhadol v záujme udržania tohto významného študijného programu vstúpiť do celého procesu. Výsledkom bolo nakoniec získanie plnlohodnotného profesora a docenta, ktorí tak mohli prevziať garancie a po schválení akreditačnou komisiou sa politológia môže na našej univerzite nerušene rozvíjať ďalej.

Je v procese udržania a plynulého pokračovania akreditácie potrebná spolupráca či koordinácia me-

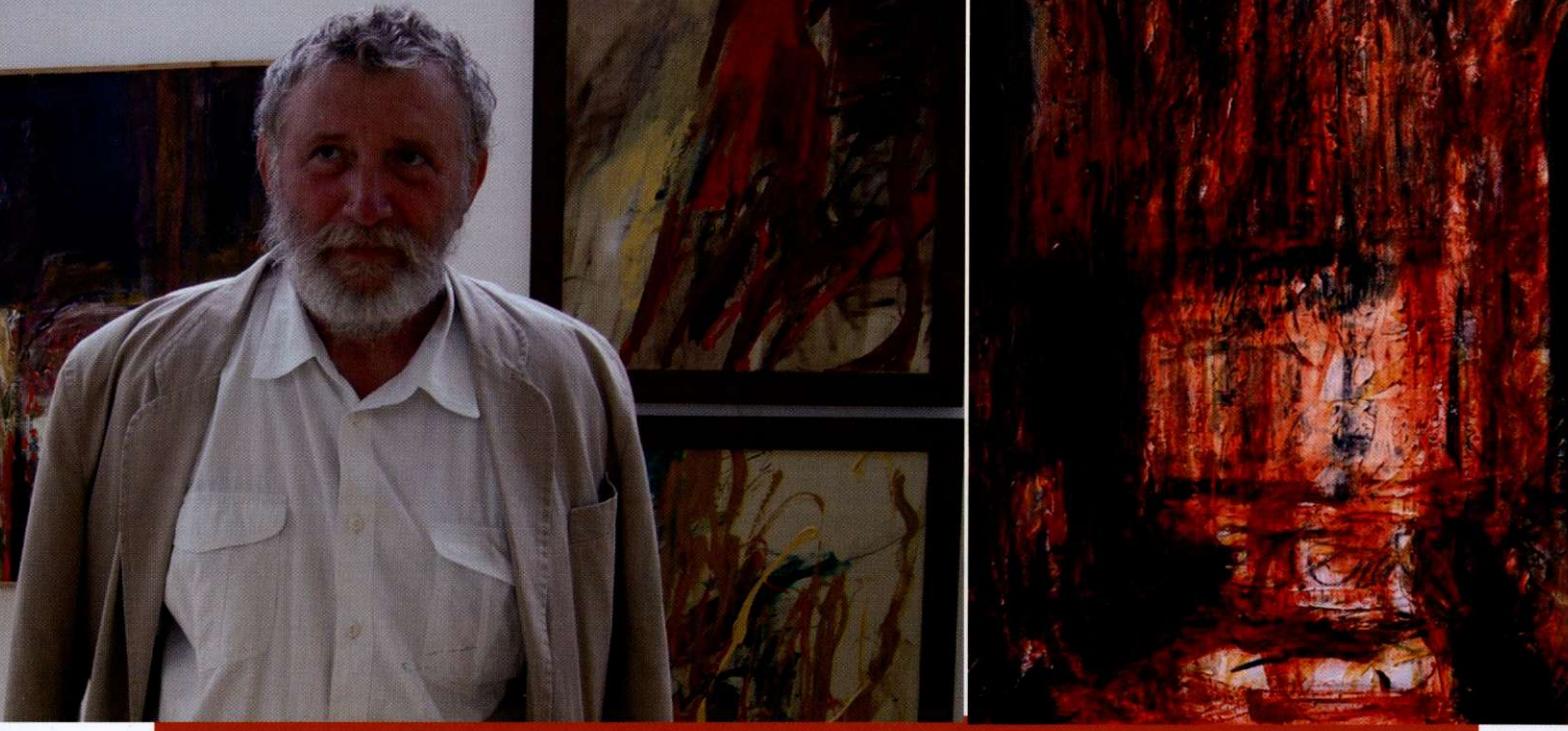
dzi vaším oddelením a referátmi na fakultách?

Samozrejme, dokonca je nevyhnutná. Je dôležité, aby na fakultách kontrolovali akreditáciu skúsení referenti pod vedením príslušného prodekana. Môžem konštatovať, že takmer všetky fakulty veľmi dobre zvládajú z toho vyplývajúce úlohy a niektoré predkladajú dokumentáciu k akreditácii či reakreditácii v značnom predstihu. Osobitne dôležité je zabezpečenie akreditácie najmä na veľkých a heterogénnych fakultách s veľkým množstvom študijných programov. Žiaľ, práve na tej najväčšej, kde zhodou okolnosti nemajú príslušného prodekana, stratili v poslednom čase v dôsledku nepozornosti práva uskutočňovania habilitačných a vymenúvacích konaní v dvoch odboroch a takisto akreditáciu študijného programu v dvoch stupňoch, čo je vzhľadom na blízky koniec semestra veľmi nepríjemné. Nanovo akreditovať študijný program je totiž zložitejšie než požiadať o zmenu garanta alebo reakreditovať ho ešte pred vypršaním priznanej akreditácie.

Plní oddelenie pre akreditáciu univerzity okrem akreditácie študijných programov v súčasnosti aj iné úlohy?

Áno. Najviac práce malo v uplynulom roku, keď sme koordinovali plnenie kritérií pre zaradenie medzi univerzitné školy. V súčasnosti by malo skôr monitorovať situáciu na celej univerzite vo vzťahu k jednej z najdôležitejších častí komplexnej akreditácie, hodnoteniu vedeckovýskumnej činnosti v jednotlivých oblastiach výskumu.

**Za rozhovor ďakuje
Vladimíra Čajová.**

O jeho profesii učiteľa rozhodol jeho stredoškolský profesor. Venuje sa maľbe, úžitkovej grafike, ilustrácií, monumentálnej a medailérskej tvorbe. Je autorom žeziel a insígní viacerých fakúlt PU, ako aj portrétov dekanov FF a PBF PU. Prezentoval sa samostatnými výstavami doma aj v zahraničí. Okrem maľovania má blízko k hudbe. Doc. Dušan Srvtka, akademický maliar.

MAĽOVANIE JE ŠACHOVÁ PARTIA BEZ UKONČENIA

Narodili ste sa v Piešťanoch, študovali v Bratislave. Ako ste sa dostali do Prešova?

Z Bratislavы som odišiel, aby som sa preveril. Okrem týchto miest som žil sedem rokov v Levoči, ktorá na mňa ako na dieťa zapôsobila najviac.

Od roku 1972 ste pôsobili na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Košiciach, ešte v tom istom roku ste sa stali členom Katedry výtvarnej výchovy FF UPJŠ v Prešove. Od roku 1989 ste vedúcim Katedry výtvarnej výchovy a v roku 2004 ste boli menovaný mimoriadnym profesorom na Prešovskej univerzite. Inšpiruje vás práca so študentmi?

K práci učiteľa ma priviedla náhoda. V Košiciach som stretol môjho stredoškolského profesora akad. mal. M. Fikariho a ten rozhodol, že od pondelka 28. septembra 1972 začнем učiť. Vtedy nastal v mojom živote zvrat. Stretnutie so študentmi sa stalo pre mňa živým procesom, ktorému sa podriaďujem a je mojou stálou inšpiráciou.

Pri mnohých povinnostiach musíte aj nejako relaxovať. Oddychujete pri maľovaní?

Najradšej relaxujem pri muzicírovaní. Zahrám si na husličky, sám alebo s priateľmi. Počas štúdia na strednej škole som býval s konzervatoristami. Moja zvedavosť ma nútila vyskúšať každý hudobný nástroj. Hudba ma posúva a dobíja energiou. Maľovanie je vzrušujúci proces, ktorý môžem prirovnáť aj k šachovej partii bez ukončenia. Pri tvorbe neviem urobiť bodku. Dielo žije ďalej svojím životom.

Spájate svoju tvorbu aj s Prešovskou univerzitou?

Moja tvorba je s ňou spojená, pretože ma k nej viažu mnohé realizované diela. Najmä žezlá a insígnie – Prešovskej univerzity, Fakulty zdravotníctva, Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, Gréckokatolíckej teologickej fakulty, Fakulty manažmentu, Fakulty športu, Pedagogickej fakulty. K tomu môžem zahrnúť aj portréty dekanov Filozofickej a Pravoslávnej bohosloveckej fakulty. Čo ma ešte spája s Prešov-

skou univerzitou? Sú to osobné stretnutia so vzácnymi ľuďmi, ktorých som poznal počas svojich 39-ich rokov pôsobenia na škole a ktorí ovplyvnili moju tvorbu.

Svoje obrazy ste vystavovali na Slovensku i po celom svete, napr. v Japonsku, Kanade, Kube, Nemecku, Ukrajine, Francúzsku, Maďarsku, Česku, Poľsku... Pamätáte si ešte na svoju prvú samostatnú výstavu?

Bola v Bardejove v roku 1979. Všetky samostatné výstavy sú prvé. Autor predstaví nové diela a pustí ich do sveta ako svoje deti.

Pripravujete aj v súčasnosti nejakú výstavu?

Nie som rozhodnutý a násilu by to nemalo zmysel. Proces vzniku diela sa nedá regulať. Je to podmienené mnohými okolnosťami. V tomto náročnom období zmien sa musím venovať aj menej populárnym činnostiam. Tvorba si však vyžaduje celého človeka.

Ked' ukazujete ľuďom svoju tvorbu, ukazujete im aj podstat-

pravujete niečo zaujímavé?

Katedra výtvarnej výchovy a umenia bude oslavovať v budúcom školskom roku 50. výročie svojho založenia. Pracujeme na projekte, ktorý by pripomeral význam a vážnosť tejto inštitúcie. Absolventi, ktorí ukončili štúdium u nás, sa uplatnili na Slovensku aj vo svete. Sme hrdí, že sa môžeme pochváliť dobrými výsledkami a o štúdium na našej katedre je stále veľký záujem.

Pri tejto príležitosti chceme urobiť katalóg a realizovať retrospektívnu výstavu, na ktorej budú prezentované diela pedagógov a práce študentov. Veríme, že nám bude dopriať ukázať Slovensku, že tradícia prešovskej Katedry výtvarnej výchovy a jej dobré meno stále žije. Vraciame sa späť na Filozofickú fakultu, kde sme začínali. Tešíme sa na ďalšiu päťdesiatku.

nú časť samého seba. Z celého toho obrovského množstva výstav pamätáte si na jednu, v ktorej ste naozaj do hĺbky odkryli svoje vnútro, respektíve existuje výstava, ktorá by vám bola najbližšia?

Na každej výstave prezentujem svoju prácu. Tvorca sa pred svetom ukazuje nahý. Žije v otvorenom priestore, či je krutý, alebo zhovievavý. Jeho barličkou na ceste sú priatelia aj neprajníci. Tí mu

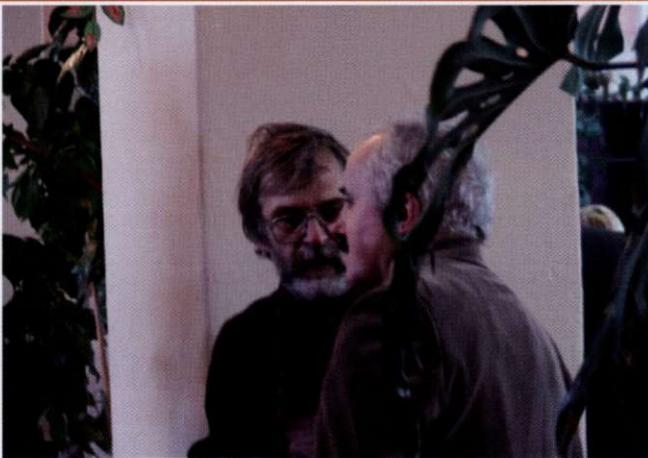
otvárajú oči v čase samoúbeho zatemnenia. Môjmu srdcu „najväčšia“ výstava bola v Šarišskej galérii v Prešove pri príležitosti mojej šesťdesiatky. Bol to priezor celej mojej tvorby od strednej a vysokej školy až do roku 2006. Na výstave sa zhromaždili diela zo zbierok štátnych galérií aj zo súkromných zbierok.

Pôsobíte ako vedúci Katedry výtvarnej výchovy a umenia. Pri-

Zhovárala sa Vladimíra Čajová.

SLÁVNOSTNÉ STRETNUTIE S TVORIVÝMI PRACOVNÍKMI PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

20. 1. 2011 sa už po druhýkrát rektor PU prof. René Matlovič stretol s tvorivými pracovníkmi Prešovskej univerzity v Prešove pri novoročnej časi vína. V príhovore ocenil náročnú a zodpovednú prácu všetkých pedagógov, vyzdvihol elán a vysoké nasadenie pracovníkov v neľahkom akreditačnom procese a podával všetkým za ich obetavosť, ktorá bola korunovaná úspechom – obhájením štatútu univerzity, čím Prešovská univerzita získala právo na toto označenie nielen v názve, ale aj de iure. V závere prof. René Matlovič prítomným zaželal pevné zdravie, ale aj potrebné šťastie a veľa elánu a súl do nadchádzajúcich úloh, ktoré čakajú tak vo vzdelávacej, ako aj vedecko-výskumnej činnosti na všetkých tvorivých pracovníkov Prešovskej univerzity v Prešove. Príjemnú atmosféru podujatia umocnili svojím hudobným vystúpením členovia FS Torysa.

Úspešne pokračujeme v realizácii projektu *Ergonómia práce a jej vplyv na rast kvality života a spoločenskej praxe*

V rámci Operačného programu Výskum a vývoj (opatrenie 2.2 „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe“) od októbra 2009 úspešne pokračuje realizácia projektu *Ergonómia práce a jej vplyv na rast kvality života a spoločenskej praxe* na Fakulte zdravotníckych odborov PU.

Projekt pozostáva z piatich aktivít, dve z nich sú ukončené a v rámci nich boli zriadené odborné laboratória na Katedre dentálnej hygieny.

Dentálno-hygienické laboratórium 1 - tzv. fantómové laboratórium

Je zamerané na nácvik praktických zručností pri práci s dentálno-hygienickým inštrumentárom na modeloch simulujúcich prirodzené anatomické pomery. Je vy-

bavené šiestimi fantómovými modelmi, šiestimi pracovnými stolmi pre prácu s dentálnymi materiálmi a dentálno-hygienickým inštrumentárom a dvoma stomatologickými kreslami s príslušenstvom. Laboratórium slúži ako základňa pre výskum implementovaný v rámci aktivít v samotnom projekte a bude určené aj pre študentov prvých ročníkov v rámci výučby predmetu Dentálna hygiena 1 a 2, Morfológia zubov, Stomatologické inštrumentárium a Ergonómia práce.

Dentálno-hygienické laboratórium 2

Je plnohodnotnou simuláciou pracoviska dentálnej hygieny a umožňuje tak poskytnúť spoľahlivé indikácie záťaže jednotlivých svalových skupín pri práci dentálneho hygienika v reálnych podmienkach. Po-

zostáva z prípravovne, určenej na sterilizáciu dentálno-hygienického inštrumentária, jeho uskladnenie, uskladnenie dentálnych materiálov a ďalších pomôcok, a z vlastnej laboratórnej miestnosti zamenanéj na nácvik priameho ošetrovania v kreslach. Je vybavené tromi plne funkčnými stomatologickými kreslami (z toho dve boli zakúpené v rámci projektu) vrátane prídavných zariadení (USG, intraorálna kamera, kvalitné svetelné zdroje a pod.). V budúcnosti bude slúžiť na výučbu a získavanie praktických manuálnych zručností v reálnych podmienkach študentov 2. ročníkov v rámci predmetov dentálna hygiena a klinické cvičenia.

**PhDr. Daniel Jordán, PhD.
odborný koordinátor**

Bolesti chrbta sú jednou z najčasťejších príčin návštavy lekára a tiež jednou z častých príčin pracovnej neschopnosti. Podľa štatistik až u 60 - 80 % pacientov s akútym vertebrogénnym ochorením v driekovej oblasti, tzv. „low back pain“ (LBP), dôjde po odznení akútnych prejavov približne do roka k recidíve. Pravdepodobnou príčinou recidív bolesti chrbta je vo veľkej miere nesprávna poloha a nesprávne pohybové stereotypy pri práci. Pohľad na etiopatogenézu vertebrogénnych problémov sa neustále vyvíja. Napriek tomu u vysokého percenta pacientov nevieme určiť presnú diagnózu vzhľadom na nedostatočne vyznačenú väzbu medzi príznakmi, patologickými zmenami a výsledkami zobrazovacích metód. Hlavnou príčinou, prečo nevieme dostatočne diagnosticky prepojiť nález morfologický, neurologický

a subjektívne problémy, je nedostatočné funkčné vyšetrenie alebo jeho podceňovanie. Niektoré morfologické nálezy v oblasti chrbtice je potrebné zhodnotiť aj z pohľadu celkovej postúry, pretože zmeny zakrivenia či porucha stability vyvolávajú reakciu v celej chrbtici. Opačujúce sa chronické bolesti chrbta sú nielen závažným zdravotníckym, ale aj celospoločenským problémom, pretože títo pacienti si vyzadujú opakovanej liečbu a veľmi často končia na čiastočnom alebo úplnom invalidnom dôchodku.

Tieto skutočnosti si plne uvedomujeme aj na Katedre fyzioterapie FZO PU a v duchu univerzitného vzdelávania, ktorého súčasťou je aj vedecko-výskumná činnosť, sme sa rozhodli v spolupráci s Katedrou dentálnej hygieny vypracovať projekt z operačného programu EU Výskum a vývoj s názvom „Ergo-

nómia práce a jej vplyv na rast kvality života a spoločenskej praxe“. Z finančnej podpory projektu sme zriadili dve moderné laboratóriá vybavené zariadením a prístrojmi, určenými na realizáciu nášho výskumu – sledovanie a využitie záťaže podporno-pohybového systému dentálneho hygienika, prípadne zubného lekára v laboratórnych podmienkach. Tie budú slúžiť aj po ukončení projektu ako moderné výučbové pracoviská, odborné laboratóriá, ako aj základňa na realizáciu ďalších možných výskumov v budúcnosti.

Naším cieľom bolo vypracovať nový, moderný, objektívny a zároveň neinvazívny postup sledovania a hodnotenia podporno-pohybového systému dentálneho hygienika a zubného lekára pri práci v ergonomický správnej a ergonomický nesprávnej polohe, so záťažou a bez

záťaže. Na základe získaných a štatisticky spracovaných výsledkov sa pokúsime odporučiť polohu, ktorá je energeticky najmenej náročná a v ktorej je záťaž na podporno-pohybový systém človeka optimálne rozložená. V prvej etape hodnotíme pohybový systém študentov dentálnej hygieny, ktorí pracujú v laboratórnych podmienkach svojej katedry. Druhú skupinu respondentov budú tvoriť dentálni hygienici a zubní lekári s minimálne päťročnou praxou, u ktorých vykonáme tie isté vyšetrenia a zhodnotíme záťaž ich podporno-pohybového systému priamo na ich pracovisku počas vykonávanej práce v pre nich bežných pracovných polohách.

Vyšetrovacie postupy, ktorými získame a zhromažďme informácie potrebné na analýzu postúry a pohybu u našich respondentov, môžeme rozdeliť na klasické, v súčasnosti bežne používané tzv. funkčné vyšetrenie a nové, objektívne prístrojové meranie, monitorovanie a hodnotenie. V súčasnosti sú bežne používanou metódou získania informácií o motorike a flexibilite pohybového systému človeka štandardné merania rozsahov pohyblivosti chrbtice. Pre niektoré z nich sú určené normy, u iných sledujeme symetriu pohybu. Svalovú silu, flexibilitu, oslabené alebo skrátené svalové skupiny, najmä na trupe, hodnotíme pomocou špecifických funkčných testov. U našich respondentov sme toto funkčné hodnotenie doplnili prístrojovým meraním, konkrétnie krivku chrbtice meriame pomocou tzv. skoliometra a ľažnú silu rúk pomocou dynamometra. V rámci prebiehajúceho výskumného projektu sme diagnostiku pohybového systému rozšírili o prístrojové merania a hodnotenia, ktoré v súčasnosti na Slovensku zatiaľ nikto okrem Katedry fyzioterapie FZO nevykonáva. Ide o dva špičkové prístroje SonoSens a Spinal Mouse.

SonoSens je moderný diagnostický prístroj na dynamickú analýzu držania tela a pohybu. Pracuje na princípe sonometrie, t. j. meranie sa vykonáva pomocou malých ultrazvukových senzorov, ktoré sú párovo umiestnené na koži človeka pozdĺž chrbtice. Držanie tela je neustále monitorované vďaka nepretržitému ultrazvukovému prenosu medzi týmito senzormi. SonoSens umožňuje ako v súčasnosti jediný prístroj vykonávať merania pri plnej pohyblivosti pacienta. Vďaka

tomu môže byť telesný pohyb začatený v prirodzených každodených podmienkach, a to v priebehu 10 minút až 8 hodín. Umožňuje teda dlhodobé merania držania tela a pohybu, ktoré by sa dalo priroviť k „dlhodobému záznamu EKG“ chrbtice. Pritom ide o úplne neinvazívne vyšetrenie, ktoré nezaťažuje pacienta žiadnym žiareniom alebo chemickými látkami a pacientovi nepôsobí žiadnu bolest. Je teda vhodný na monitorovanie záťaže

nie sa priloží na chrbticu a je ručne vedené pozdĺž nej. Meracia hľavica - „myš“ - sleduje tvar, krvky a uhly chrbtice a pridaný softvér zaznamenáva cez Bluetooth klinicky relevantné dátá. Numericke analýzy nameraných výsledkov informujú o odchýlkach od referenčných hodnôt a vypočítajú jednotlivé parametre segmentov celej chrbtice. Vysoko sofistikovaný softvér okamžite vizualizuje potenciálne problémové oblasti a graficky ich označí „červenými vlajkami“, ako sú hypomobilné a hypermobilné oblasti chrbtice, ako aj všetky odchýlky od referenčných hodnôt. Údaje sú okamžite premenené na grafické prezentácie chrbtice aj s 3D zobrazením a vyšetrovaná osoba (pacient) si ich môže ihneď prezrieť.

Výsledky meraní pomocou SonoSens a SpinalMouse a ich grafické a obrazové vyjadrenie je možné okamžite vytlačiť a dať vyšetrovanej osobe. Sú kvalitnou pomocou pri edukácii pacienta o potrebe úpravy jeho životosprávy a výbornou pomôckou aj pri jeho motivácii aktívne sa podieľať na terapii. Keďže ide o neinvazívne vyšetrenie, môžu sa opakovať v pravidelných intervaloch alebo podľa potreby, a tak priebežne monitorovať postup fyzioterapie.

Po ukončení vyšetrenia a merania v oboch skupinách respondentov štatisticky spracujeme získané výsledky a tie budú podkladom na riešenie technologického postupu návrhu a výroby ergonomicky správnej stoličky, pri ktorej bude záťaž pohybového systému dentálnych hygienikov a zubných lekárov minimalizovaná.

Konečné výsledky nášho projektu budú využiteľné aj pri tvorbe preventívnych rehabilitačných programov pre dentálnych hygienikov, laborantov a zubných lekárov, ako aj iných nezdravotníckych zamestnaní. Zároveň môžu byť príkladom pri zriaďovaní klinických pracovísk pre dentálnych hygienikov a zubných lekárov ergonomicky správnym vybavením.

**PhDr. Kamila Kociová, PhD.
odborný koordinátor projektu
– špecialista vo fyzioterapii**

Fyzikálne laboratórium VERSALAB

- moderné výskumné technológie na pôde KFMT FHPV PU

V akademickom roku 2011/2012 si pripomienieme šesťdesiat rokov vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov fyziky v Prešove. Na ich vzdelávaní sa podieľalo a podieľa rad erudovaných, celoslovenský aj v zahraničí uznaných vysokoškolských pedagógov. Absolventi katedry šíria jej dobré meno v rôznych regiónoch Slovenska a na rôznych úrovniach nášho školstva. Okrem pedagogickej práce sa učitelia katedry v predchádzajúcom období venovali aj vedeckému výskumu. Jeho zameranie do značnej miery limitovalo okrem špecializácie pedagogických pracovníkov aj existujúce materiálno-technické vybavenie laboratórií. Je reálnym faktom, že na Katedre fyziky dlhodobo absentovalo vedecké laboratórium, umožňujúce realizáciu exaktného výskumu. Uvedený nežiaduci stav sme sa na katedre pokúšali riešiť viacerom rokov. Prvým krokom bolo vypracovanie projektu vedecko-výskumného pracoviska zameraného na výskum niektorých fyzikálnych vlastností tuhých látok. Projekt úspešne prešiel schvaľovacím konaním a na jeseň roku 2009 sme začali s jeho realizáciou. Projekt „Vývoj teplomerov a magnetických senzorov na báze chalkogenidov pre praktické aplikácie“ je podporený prostredníctvom Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EU (ASFEU) z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci operačného programu Výskum a vývoj v celkovej výške 348 985,98 eur. Slávostným prestrihnutím pásky

bolo dňa 11. 1. 2011 uvedené do prevádzky novovybudované fyzikálne laboratórium VERSALAB. Pásku spoločne prestrihli prof. RNDr. R. Matlovič, PhD., rektor Prešovskej univerzity, a prof. RNDr. I. Berňasovský, DrSc., dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

Na otvorení sa zúčastnili aj ďalší významní hostia akademickej obce Prešovskej univerzity.

Základom unikátneho laboratória je automatizované zariadenie VERSALAB na meranie teplotných závislostí elektrických, magnetických a tepelných vlastností tuhých látok. Na svoju činnosť nepotrebuje kryogénne kvapaliny a pracuje v rozsahu teplôt 50 až 400 K v magnetických poliach 3 T. Navyše je možné merať magnetické vlastnosti látok až do 1000 K a elektrické vlastnosti látok pri vysokých tlakoch do 30 bar. Laboratórium je zárukou rozvoja výskumu na katedre a umožní výrazné zvýšenie odbornej úrovne vzdelávacieho procesu študentov v podobe špeciálnych laboratórnych cvičení pre študentov a nových možností pre témy záverečných prác študentov. Výskum, ktorý bude robený pomocou za-

riadenia v laboratóriu, bude robený aj v spolupráci so zahraničnými pracoviskami, ako je napr. Užhorodská univerzita a Univerzita Jana (ERASMUS projekt). Okrem chalkogenidových zlúčenín bude výskum ďalej zameraný na práskové nanokryštalické materiály a intermetalické systémy s unikátnymi vlastnosťami.

Súčasťou otvorenia bola aj tlačová konferencia, kde na otázky novinárov odpovedali doc. RNDr. M. Reiffers, DrSc., zodpovedný riešiteľ projektu, Dr. h. c. doc. PaedDr. V. Šebeň, PhD., projektový manažér, a RNDr. S. Il'kovič, PhD., jeho zástupca.

V súčasnom období sú už meracie prístroje v plnej prevádzke a začal sa samotný výskum v zmysle stanoveného

projektu. Slávostným otvorením fyzikálneho laboratória VERSALAB sa tak formálne uzavrel 1. rok riešenia projektu. S potešením môžeme konštatovať, že sa nám počas tohto obdobia podarilo splniť všetky stanovené ciele. Ich úspešné dosiahnutie bolo možné vďaka existujúcej efektívnej kooperácií všetkých riešiteľov projektu, pracovníkov Rektorátu Prešovskej univerzity a dekanátu Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Pred riešiteľmi projektu je teraz úloha s pomocou moderných technológií splniť aj ciele stanovené pre druhý, záverečný rok riešenia projektu.

Dr. h. c., doc. PaedDr. Vladimír Šebeň, PhD.
projektový manažér
Darina Bronieková
manažér publicity

Teológia a médiá

Mediálna problematika hýbe svetom. Médiá sme si priupustili tak blízko, že život bez nich, lepšie povedané bez ich obsahov, si ani nevieme predstaviť. Často sa súčasnej globalizovanej dobe dáva prílastok informačná, masová či mediálna. Komunikačné technológie sú na vysokej úrovni a ich kvalita sa neustále a s obrovskou rýchlosťou zvyšuje. Médiá dostali nebývalý priestor a svojím spôsobom formujú naše osobnosti, vplývajú na naše emócie a zmyšľanie a často nám komunikujú aj modely života. Podsvietené formy životného štýlu nemusia byť však stále v súlade s morálkou, etikou či prirodzenosťou života ako takého. Preto sa s myšlienkovou úrovne a miesta mediálnej problematiky v rámci náboženskej výchovy začali zaoberať na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove v rámci práve skončeného projektu.

Názov spomínaného projektu VEGA č. 1/0604/08 je *Teologické súvislosti mediálnej problematiky v katechéze*. Úspešne oň žiadala Katedra edukológie GTF PU pod vedením doc. ThDr. PaedDr. Marka Pribulu, PhD. Obdobie riešenia projektu bolo ohraničené dobu od januára 2008 do decembra 2010.

Post vedúceho projektu prešiel personálnymi zmenami. Po doc. Pribulovi sa stal vedúcim projektu ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., a vo fáze ukončenia projektu bol na poste vedúceho projektu doc. ThDr. Marek Petro, PhD. Prínosom pre projekt s touto tematikou bola stála prítomnosť prof. ThDr. Jozefa Jaraba, PhD. Ak by sme chceli zosumarizovať cieľ projektu, tak môžeme hovoriť o komparácii obsahu mediálnej problematiky v katechéze vo vybraných krajinách Európy na základe terénneho výskumu, s poukázaním na teologickej súvislosti. Porovnanie mediálnych obsahov školskej i mimoškolskej katechézy malo stanoviť predpoklady možnosti dosiahnuť zvýšenie mediálnej gramotnosti detí a mládeže prostredníctvom komplexnej náboženskej výchovy človeka. Predmet tejto výchovy je totiž syntézou celej výchovy. Súčasný stav poznatkov zo štúdia uvedenej problematiky je nejednoznačný. Ambíciou riešiteľov

tohto projektu bol ucelený a komplexný pohľad na danú problematiku s cieľom dosiahnuť v jej vývoji pozitívne zmeny, ktoré by sa dali využiť na úrovni školskej a mimoškolskej katechetickej činnosti.

Súčasťou realizácie projektu bolo usporiadanie dvoch medzinárodných konferencií s príslušnými výstupmi, ktorými boli zborníky pod rovnomenými názvami – *Školská a mimoškolská katechéza v európskej edukačnej štruktúre a Teologické súvislosti mediálnej problematiky v katechéze*. Záverečné sympózium bolo zmapovaním všetkých predošlých úspechov a výskumných metód, medzi ktoré môžeme zaradiť aj dve verzie dotazníka – pre pedagógov a žiakov –, ktorý mapoval niekoľko cieľov. Primárnym bolo zistenie stavu mediálnej výchovy v školskej a mimo-

Médiá v kontexte dokumentov katolíckej cirkvi a *Vybrané praktické prístupy pre mediálnu edukáciu* pod autorským dohľadom ThDr. PaedDr. Ing. Gabriela Paľu, PhD., a doc. ThDr. Mareka Petru, PhD.

Dá sa teda povedať, že projekt priniesol svoje ovocie a má svoj význam i dlhodobý dosah. Z podrobnejšieho výskumu sa dajú čerpať výsledky v ďalších oblastiach súvisiacich s mediálnou problematikou, ktorá je v súčasnosti jednou z najdiskutovanejších témy, a preto sa jej nemôže vyhýbať ani akademická pôda, ani cirkev, ba ani náboženstvo dnes nie je mimo danej témy.

V závere nášho príspevku, ktorý je nielen informáciou pre čitateľov, ale aj podávaním riešiteľskému tímu za to, že sa popasoval s téhou nanajvýš aktuálnou, sme oslovili jedného z ve-

dúcich projektu, ThDr. PaedDr. Ing. Gabriela Paľu, PhD., aby zhodnotil prínos a význam i vyjadril svoj pohľad na daný projekt: „Médiá sú prostriedky komunikácie, ktorými môžeme obohatovať svoj vnútorný život, budovať nové vzťahy a prispievať k väčšej medziľudskej jednote a vzájomnosti. Je to úloha vznešená, do istej miery nezastupiteľná. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že medzi médiá sú svoju podstatou predurčené k rozvoju človeka, ale

zároveň vnášajú mnohoraké hodnoty do srdc ľudí. Preto sme sa rozhodli implementovať takýto typ projektu na našej fakulte. Prvotnou myšlienkovou bolo skúmať možnosť implementácie mediálnej výchovy v rámci odovzdávania náboženských obsahov. Počas nášho skúmania sme došli k záverom, že v rámci náboženskej výchovy je množstvo témy, v ktorých priamo alebo prenesene vystupujú médiá, alebo presnejsie mediálne modely. Výstupom projektu je sada dvoch zborníkov z medzinárodných konferencií, kde sme mapovali školskú a mimoškolskú katechézu a taktiež mediálnu výchovu vo vybraných európskych krajinách. Ďalej to boli už spomínané tri záverečné publikácie, ktoré sú určené predovšetkým rodičom, katechétom, kňazom, výchovným pracovníkom, ako aj širokej odbornej verejnosti, ktorá sa zaobráia mediálnou edukáciou. Aj napriek tomu, že sa nám nepodarilo komplexne spracovať problematiku mediálnej edukácie na Slovensku, som presvedčený, že sme ambície projektu naplnili a prispeali k riešeniu predmetnej problematiky.“

ThLic. Martina Poláková

školskej katechéze, teda v akom obsahu je mediálna výchova prítomná, respektíve neprítomná či už v rámci náboženskej výchovy na základných a stredných školách, alebo v mimoškolskej činnosti. Okrem toho sa riešitelia zamerali aj na samotný obsah mediálnej výchovy a pripravenosť pedagógov náboženskej výchovy na využitie alebo aplikovanie mediálnej problematiky v rámci svojho predmetu. Realizácia výskumu prebiehala od januára 2009 do júna 2010. Dotazník pre študentov obsahoval 87 otázok, pre pedagógov 72. Počtom otázok sa riešitelia snažili poňať mediálnu výchovu ako samostatný fenomén. Otázky súviseli s téhou médií, poznania médií a mediálnej gramotnosti a plynule prechádzali do otázok súvisiacich s morálkou, hodnotami a náboženstvom až po samotný predmet náboženskej výchovy a miesto mediálnej problematiky v nej.

Posledná fáza projektu a sympózium už ponúkli ucelený pohľad na skúmanú problematiku v troch monografiách – *Vplyv médií na sociálne a kultúrne hodnoty súčasnosti I. a II.*

Prešovská univerzita opäťovne dokazuje svoju príslušnosť k elitným vzdelávacím a výskumným inštitúciám

Pravoslávna bohoslovecká fakulta opäťovne potvrdzuje medzinárodný kredit Prešovskej univerzity. 21. januára 2011 jej dekan prof. ThDr. Ján Zozuľák, PhD., v sieni Cirkevných snemov v chráme Christa Spasiteľa v Moskve prevzal vysoké ocenenie: Prémiu Fondu Jeho Svätosti patriarchu Alexia II. za rok 2010, ktorá bola udelená Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove za vynikajúcu činnosť a prínos v upevňovaní jednoty pravoslávnych národov, za utvrdzovanie a šírenie kresťanských hodnôt v spoločnosti. Rozhodnutie o udelení Prémie Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove odovzdal prezident Fondu prof. Valerij Alexejev 16. decembra 2010 na pôde Veľvyslanectva Ruskej federácie v Bratislave. Zároveň tlmočil posolstvo patriarchu moskovského a celej Rusi Cyrila a venoval knižný dar pre knižnicu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU. O tejto mimoriadnej udalosti sme sa porozprávali s dekanom menovanej fakulty prof. ThDr. Jánom Zozuľkom, PhD.

Pán dekan, je nepochybne, že každé ocenenie akademickej práce Prešovskej univerzity má svoj význam. V čom spočíva výnimosť vami prevzatého ocenenia? Fond udeľuje Prémiu patriarchu Alexia II. už 11 rokov prezidentom, premiérom, predsedom par-

lamentu, vysokým predstaviteľom Pravoslávnej cirkvi, významným osobnostiam spoločenského a kultúrneho života. Od roku 2009 nesie Prémia meno zosnulého patriarchu Alexia II., ktorý vo Fonde pôsobil od jeho založenia v roku 1995 až do svojej smrti v decembri 2008. Na základe rozhodnutia Medzinárodného Fondu jednoty pravoslávnych národov toto ocenenie za rok 2010 dostali aj Jeho Blaženosť arcibiskup Novej Justiniány a celého Cypru Chryzostomos II., ukrajinský prezident Viktor Janukovyč a popredný ruský spisovateľ Valentin Rasputin. Laureáti Prémie sa v minulosti stali napríklad prezidenti Ruskej federácie, Grécka, Bieloruska, Estónska, Bulharska, Arménska, Cypru, najvyšší predstaviteľia alexandrijskej, antiochijiskej, jeruzalemskej, srbskej, bulharskej pravoslávnej cirkvi a celý rad významných zahraničných osobností. Tieto skutočnosti svedčia o tom, že Prešovská univerzita sa ocitla v elitnom klube kultúrnych a spoločenských dejateľov, ktorí svojim pôsobením viditeľne formujú svet okolo nás.

Niečo také neprináša len pocty, ale aj mimoriadnu zodpovednosť a záväzky. Ako sa vami spravovaná fakulta s touto relatívne novou pozíciou vyrovnaná?

Pre Pravoslávnu bohosloveckú fakultu je to nesmierne významné

ocenenie. Znamená uznanie jej vedecko-výskumných aktivít na medzinárodnej úrovni. Na jednej strane ide o veľkú poctu, ale na druhej strane aj o veľký záväzok. Fakulta sa týmto ocenením dostala viac do povedomia najuznávanejších teologických fakúlt na svete. Tento piedestál, respektíve tieto pomyselné „pozorné oči“ nás zavádzajú k ešte kvalitnejšej vedeckej práci. Jeho Svätosť patriarcha Cyril vo svojom úvodnom príhovore jasne potvrdil, že PBF PU je medzinárodne uznaná vzdelenáca inštitúcia. To isté dosvedčil aj veľvyslanec Slovenskej republiky v Moskve pán Jozef Migaš, ktorý na počesť tejto udalosti usporiadal recepciu na Slovenskom veľvyslanectve. Fakulta, a tým aj celá univerzita znova ukázala, že dokáže úspešne reprezentovať mesto Prešov a celú Slovenskú republiku. Ostáva len dúfať, že táto pocta nás vyburcuje k neutíchajúcej snahe vykonávať naše akademické posланie ešte zodpovednejšie a kvalitnejšie.

Prémia bola fakulte udelená okrem iného aj za utvrdzovanie a šírenie kresťanských hodnôt v spoločnosti. Čím si zaslúžila túto poctu?

Všetky vedecké a vzdelávacie aktivity fakulty sú zamerané na utvrdzovanie a šírenie kresťanských hodnôt v spoločnosti. Základné špecifikum fakulty spočíva v jej výnimočnosti ako jedinej fakulty pravoslávnej teológie na Slovensku a v Strednej Európe. V minulom období sa fakulta orientovala prevažne na prípravu pravoslávnych duchovných, v poslednom čase sa jej pôsobenie rozšírilo aj na oblasť sociálnej práce. Týmto spôsobom získava hodnotová orientácia šírená fakultou „nadkonfesionálny“ rozmer. Základným východiskom pre prípravu sociálnych pracov-

níkov je pravoslávna kresťanská teológia, antropológia, kozmológia a sociológia. Fakulta teda poskytuje jedinečný pohľad na skúmané oblasti, úzko spolupracuje s Pravoslávnou cirkvou v českých krajinách a na Slovensku na plnení úloh, ktoré vyplývajú z jej poslania v spoločnosti a je v tomto regióne jediným centrom vedeckého výskumu v oblasti pravoslávnej teológie, duchovnosti, cirkevných dejín, byzantológie, liturgického a sviatostného života, liturgického jazyka, cirkevného umenia a misie. Fakulta ponúka štúdium v akreditovaných študijných programoch pravoslávna teológia (Mgr., PhD.), charitatívna a sociálna služba (Bc., Mgr., PhD.) a má potvrdené práva habilitačných a inauguračných konaní, to znamená, že si vychováva budúcich docentov a profesorov. Všetky tieto skutočnosti rezonujú na medzinárodnom akademickom poli a bolo len otázkou času, kedy bude výnimočné postavenie fakulty v stredoeurópskom regióne ocenené. Opäťovne ale zdôrazňujem, že čím vyššie vyletíme, tým tvrdšie môžeme dopadnúť, preto musí byť toto ocenenie pre fakultu predovšetkým motiváciou k ešte intenzívnejšej činnosti.

Ktoré z vedecko-výskumných aktivít fakulty mohli inšpirovať relevantné subjekty k udeleniu Prémie?

Je ľažké posudzovať, čo v konečnom dôsledku zavážilo pri rozhodnutí Fondu udeliť Prémiu práve PBF PU v Prešove. V každom

prípade môžem konštatovať, že fakulta sa významou mierou podieľa na vedeckovýskumnej práci v oblasti teologických štúdií s využitím najnovších vedeckých poznatkov. Je zapojená do viacerých medzinárodných i slovenských projektov. Nadväzuje a udržiava kontakty so zahraničnými teologickými fakultami, ktoré sú ochotné spolupracovať pri výmenách pedagógov a študentov, odbornej a vedeckej literatúry. Učitelia fakulty sa zúčastňujú na medzinárodných i domácich vedeckých konferenciách a výsledky svojej vedecko-výskumnej práce publikujú v monografiách, učebniach, v slovenských i zahraničných vedeckých zborníkoch a časopisoch. Vysokú úroveň fakulty udržiavajú aj mobility učiteľov a študentov, ktoré sa realizujú na základe bilaterálnych zmlúv so zahraničnými univerzitami v rámci programu Európskej únie ERASMUS. Fakulta má výborné kontakty s univerzitami v Aténach a Tessalonikách (Grécko), v Paríži (Francúzsko), Mnichove (Nemecko), Joensu (Fínsko), Belehrade (Srbsko), Vilniuse (Litva), v Prahe (Česká republika) a vysokými školami v Kortrijku a Gente (Belgicko). Študenti sa zúčastňujú na dlhodobých alebo krátkodobých študijných pobytach na zahraničných teologických fakultách a po návrate výrazne prispievajú k zvyšovaniu vedomostnej úrovne.

Bol pobyt v Moskve inšpiratívny aj pre vás osobne?

Moskva je metropola, ktorá dýcha kultúrou, historiou a v neposlednom rade vzdelaním. Môj posledný pobyt v tomto meste nebol dlhý, ale napriek tomu som sa tento čas snažil využiť čo najproduktívnejšie. Prehľboval som existujúce kontakty medzi fakultami a vytváral nové. Okrem samotného ceremoniálu odovzdávania ocenenia, súvisiacich akcií a spomínamej recepcie na Slovenskom veľvyslanectve som sa stretol s rektorm Ruskej pravoslávnej univerzity svätého Jána Teológa igumenom Petrom (Eremeev), kde som mal prednášku pre pedagógov a študentov. Absolvoval som tiež stretnutie s dekanom Filozofickej fakulty Moskovskej štátnej univerzity M. V. Lomonosova V. V. Mironovom, ktorý ma pozval na oslavy 70. výročia obnovenia Filozofickej fakulty do Moskvy. Zúčastnil som sa na svätej liturgii s moskovským patriarchom, cyperským arcibiskupom, biskupmi a kniazmi v Uspeňskom sobore (chráme) moskovského Kremľa na deň pamiatky svätého Filipa, metropolitu moskovského a celého Ruska, divovozcu, a na svätej liturgii v chráme svätého Nikolaja na Kotelníkach, ktorý je podvorím našej Cirkvi v Rusku, s otcom mitr. prot. Alexejom Juščenkom, kde som sa prihovoril s kázňou k veriacim. Otec Alexej výrazne pomohol pri organizovaní mojej cesty v Moskve, za čo mu patrí moja vďaka a hlboká úcta.

**Zhováral sa
Mgr. Bohuslav Kuzyšín, PhD.**

Výstava fotografií *Naši priatelia z DSS v Giraltovciach na PBF PU*

Malý prierez štvorročnej spolupráce študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU (PBF PU), členov Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS (BPM) a Domova sociálnych služieb v Giraltovciach sa prenesol na obrazové snímky. 7. decembra 2010 výstavu týchto fotografií otvorila Mgr. Zuzana Repková za prítomnosti prof. ThDr. Jána Zozuľaka, PhD., dekana PBF, Mgr. Slávky Vojčekovej, riaditeľky DSS v Giraltovciach, a Alexandra Halušku, prezidenta BPM. S pani riaditeľkou na pôdu PBF PU zavítali tiež hlavní protagonisti výstavy – klienti DSS v Giraltovciach. Približne 50 záberov predstavuje spoločné stretnutia, vzájomné návštevy – od tej prvej z roku 2006 až po súčasnosť. Mikulášske programy, vianočné vystúpenia, dni otvorených dverí v DSS, dni detí v Prešove – na týchto a podobných akciách sa oddane podieľali mládežníci z BPM. Možnosť odbornej praxe či účasť na ergoterapii zas využili študenti odboru charitatívna a sociálna služba na PBF PU. Mgr. Zuzana Repková priblížila prítomným v krátkosti význam tejto spolupráce pre všetky zainteresované strany. Nasledoval príhovor prof. ThDr. Jána Zozuľaka a tiež slová podčakovania pani riaditeľky, ktorá dekanovi PBF PU odovzdala symbolický darček. Po prípitku sa nám naši kamaráti z DSS predstavili v krátkom predvianočnom programe s pesničkami a vinšmi. Na jednej zo stien v DSS-ku je napísaná myšlienka: „Miloval to, čo je krásne, nie je ľažké, ale miloval tých, ktorým osud vtišol znak menej cennosti, vyžaduje ľudí celého srdca.“ Veríme, že táto štvorročná spolupráca bude efektívne pokračovať i naďalej, pretože Bratstvo pravoslávnej mládeže, ako aj Pravoslávna bohoslovecká fakulta formuje zo svojich členov a študentov ľudí celých sŕdc.

Mgr. Zuzana Repková

AJ PREŠOVSKÍ ARCHIVÁRI MAJÚ SVOJE DEJINY

Dvadsať rokov výučby archívnicstva na Prešovskej univerzite v Prešove

ročia výučby archívnicstva na FF PU v Prešove usporiadal Inštitút historie FF PU v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky - Odborom archívov, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky - Štátnym archívom v Prešove, Spoločnosťou slovenských archivárov a **Slovenskou historickou spoločnosťou** dvojdňovú vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom *Dejiny Slovenska v archívnych prameňoch ~ Dvadsať rokov archívnicstva na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove*. Konferencia sa konala v dňoch 24. – 25. novembra 2010 v priestoroch Prešovskej univerzity v Prešove.

Konferenciu otvoril garant študijného odboru archívnicstvo prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., a poňom vystúpili s otváracím príhovorom prorektor pre vedu, doktorandské štúdium a akreditáciu prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., dekan FF PU v Prešove prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., riaditeľka IH FF PU Doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., a s pozdravným príhovorom PhDr. Július Béreš, CSc. (za VPS Archeologický ústav SAV, Košice). Pri príležitosti vzniku študijného odboru „archívnicstvo“ udelil dekan FF prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., Katedre archívnicstva IH FF PU Pamätnú medailu FF PU. Následne program konferencie pokračoval podľa stanoveného programu.

Program - referáty - prezentácie

Tematické okruhy vedeckej konferencie ostali zámerne v širšej rovine. Priestor bol venovaný dejinám archívnicstva na PU od jeho počiatkov až po súčasný stav. Tento blok otvoril vzácný host, niekdajší odborný garant a zakladateľ prešovského odboru archívnicstvo prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc., ktorý od roku 1990 pôsobil ako interný člen katedry a neskôr aj ako jej vedúci. Venoval sa najmä samotnej myšlienke, dôvodom a cieľom otvorenia úplného magisterského vysokoškolského štúdia archívnicstva. V podobnom duchu

hodnotenia a bilancovania, jednotlivých organizačno-personálnych zmien, ktoré ovplyvnili formovanie odboru, náplň štúdia, ale aj odborný profil absolventov archívnicstva v priebehu dvadsiatich rokov, prednesol svoj príspevok PhDr. Ferdinand Uličný (KAaPVH IH FF PU).

Komparatívne sa poslucháči mohli dozviedieť o minulosti výučby archívnicstva, súčasnosti katedry, stave a perspektívach archívnicstva na FF UK v Bratislave (prof. PhDr. Leon Sokolovský, CSc., KAAaPVH FF UK Bratislava) a stave, výučbe a trendoch moderného archívnicstva na vysokých školách v Čechách a na Morave (Mgr. David Valušek, Moravský zemský archív v Brně, Státní okresní archiv Zlín; Mgr. Jiří Smitka, Státní oblastní archív v Praze), ale aj o súvislostiach teórie a potrebách archívnej praxe a vzdelávaní archivárov (PhDr. Milan Mišovič, Odbor archívov sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra SR).

Pozornosť sa upriamila aj na jednotlivé osobnosti z radov archivárov – Vendelína Jankoviča (Doc. PhDr. Marta Dobrotková, CSc., Katedra historie, FF Trnavská univerzita) a Júliusa Bartáka (Mgr. Katarína Matavová, Katedra historie, FF Trnavská univerzita) –, ale aj na významnú jubilejúcu Spoločnosť slovenských archivárov (SSA) a jej vznik, činnosť a aktivity od roku 1989 (PhDr. Zuzana Kollárová, PhD., Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív Levoča – pobočka Poprad). Veľká časť referátov sa v samostatných blokoch venovala dejinám slovenských štátnych či špecializovaných archívov – vzniku, významu, pôsobeniu, archívnym fondom a zbierkam. Takto sa predstavili Štátny inšpektorát archívov a knižníc na Slovensku 1919 – 1939 (Mgr. Martina Orosová, Pamiatkový úrad SR Bratislava), archív Matice slovenskej (Mgr. Jana Žumárová, Matica slovenská), Pôdohospodársky archív (Mgr. Daniela Fukasová, Slovenský národný archív), dejiny prešovských archív-

V rámci univerzít Slovenskej republiky predstavuje Filozofická fakulta Prešovskej univerzity jeden z dvoch odborných pracovísk (popri Katedre archívnicstva a pomocných vied historických FF UK Bratislava), ktoré zabezpečuje výučbu úplného magisterského vysokoškolského štúdia odboru archívnicstvo. Odbor vznikol v čase dekanu prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc. Odborným garantom a zakladateľom archívnicstva bol prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc. Do prvého ročníka v akademickom roku 1991/1992 nastúpilo dvanásť študentov. Viacerí z nich dnes pôsobia ako vysokoškolskí pedagógovia, odborní zamestnanci štátnych a verejných archívov na Slovensku i v cudzine. V súčasnosti výučbu archívnicstva zabezpečujúce Katedra archívnicstva a pomocných vied historických, ktorá je súčasťou Inštitútu historie FF PU (KAaPVH IH FF PU). Z hľadiska stupňa vzdelávania ponúka Prešovská univerzita študijné programy prvého až tretieho stupňa. Absolventi magisterského štúdia odboru archívnicstvo (2.1.10) môžu pokračovať v externej forme vysokoškolského štúdia v odbore archívnicstvo a pomocné vedy historické (PhDr.) alebo v doktorandskom štúdiu (PhD.) v dennej i externej forme vo vedných odboroch slovenské dejiny alebo všeobecné dejiny, resp. aj na iných príbuzných vedných odboroch.

Otvorenie a udelenie Pamätnej medaily FF PU
Pri príležitosti blížiaceho sa 20. vý-

vov (doc. PhDr. Miloslava Bodnárová, KAaPVH IH FF PU), Štátny archív v Prešove, pobočka Svidník (PhDr. Richard Pavlovič, Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív Prešov – pobočka Svidník).

Veľký priestor sa poskytol prezentácii vzácných dokumentov, fondov a zbierok, resp. samotným dejinám Slovenska vo svetle archívnych prameňov z obdobia stredoveku a novoveku. Zaujímavý a obohatujúci bol blok referátov kolegov zaoberajúcich sa hudobnou históriaou, resp. hudobno-historickými prameňmi a hudobnou historiografiou (PhDr. Janka Petőczová, CSc.; Mgr. Eva Veselovská, PhD., Ústav hudobnej vedy SAV). Jedno z vystúpení bolo spestrené aj hudobnými ukážkami z prezentovaných historických prameňov.

Podobne odzneli príspevky predstavujúce analýzu archívnych prameňov reholí sv. Františka v Šariši (Mgr. Martina Snaková, PhD., Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív Prešov, pobočka Svidník); archívne pramene k dejinám školskej správy (Mgr. Mária Novosádová, Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív Prešov – pobočka Humenné), neznáme rukopisy v knižnej podobe vo vlastníctve prešovského gréckokatolíckeho biskupstva (Mgr. Marcela Domenová, PhD., KAaPVH IH FF PU) alebo on-line sprístupňovaniu archívnych dokumentov v Čechách a na Slovensku (Mgr. Krasimír Damjanov, Bach systems, s. r. o.).

Samostatný blok referátov bol zameraný najmä na dejiny správy v stredovekom Kežmarku (Mgr. Karin Fábrová, PhD., KAaPVH IH FF PU) a Bardejova (Mgr. Mária Petrovičová, KAaPVH IH FF PU) a správe Abovskej stolice v druhej polovici 16. storočia. Širší priestor dostali aj jednotlivé pomocné vedy historické, najmä diplomatika, sfragistiká, epigrafia a filigranológia. Práve pri týchto vedných disciplínach z oblasti pomocných vied historickej sa predstavili viacerí úspešní absolventi prešovského archívničstva. Výsledky ich výskumov boli zamerané na prezentáciu epigrafických prameňov a ich prínos pre stredoveké dejiny Šarišských slobodných kráľovských miest (Mgr. Miroslav Čovan, KAaPVH FF UK Bratislava), sfragistiku – pečate župných hodnostárov a úradných pečiatí slúžnovských okresov do zavedenia stoličnej pečate Šarišskej stolice v 16. st. (Mgr. Norbert Novosád, Praha), na obecné a mestské pečiate Abovskej a Turnianskej

župy (PhDr. Gabriel Szeghy, Archív mesta Košice), na filigrány z fondu Abovskej župy, stav a perspektívy filigranológie na Slovensku (Mgr. Zuzana Forraiiová, Východoslovenské múzeum Košice) alebo knihu testamentov Starej Lubovne z roku 1660 – 1747 (Mgr. Františka Marcinová, KAaPVH FF UK Bratislava).

Celkovo na konferencii odznelo 28 referátov radených v tematických blokoch, po ktorých nasledovali diskusie. Referaty budú sprístupnené verejnosti na stránkach periodika Inštitútu história FF PU *Dejiny – internetový časopis Inštitútu história FF PU v Prešove* (ISSN 1337-0707), dostupného na stránke <http://dejiny.sk>.

Sprievodné podujatie

Okrem oficiálneho rokovania mala konferencia aj spoločenský rozmer. Oficiálny program konferencie bol obohatený o sprievodne spoločenské podujatie – recepciu a hudobné matiné, moderované PaedDr. Slávkou Kopčákovou, PhD., ktorá sa podieľala aj na jeho dramaturgii. V programe vystúpili pedagógovia z Inštitútu umení FF PU – Mgr. Art. Ľubica Kistyová, PhD., Mgr. Art. Stanislav Mirossay, PhD., a študenti 2. ročníka odboru estetika – hudobná výchova z Inštitútu estetiky, vied o umení a kulturológie FF PU, a to Martina Guľašová, Radoslav Moznich, Marek Majoroš, Karolína Kopaničáková, Jana Berčíková a akordeónové duo Colegium musicum – Marián Cuprišin a Peter Stripaj.

Záverom možno konštatovať, že variabilita prezentovaných témy a výsledky aktuálnych vedecko-výskumných projektov prispeli k rozšíreniu poznatkov pri výskume jednotlivých parciálnych témy dejín Slovenska, k problematike aktuálnosti a potrebe samotného štúdia archívničstva a pomocných vied historickej na našej univerzite, ktorá vychováva nové generácie vysokoškolsky vzdelaných profesionálnych odborníkov, uplatniteľných na pozíciách odborných pracovníkov nielen v archívoch, ale aj v iných vedecko-výskumných pracoviskách.

**Mgr. M. Domenová, PhD.
(Katedra archívničstva
a pomocných vied historickej
IH FF PU)**

**Foto: PhDr. Martin Ďurišin;
AV Štúdio CCKV PU
(Mgr. Lenka Ducarová,
Andrea Vihonská)**

ZASADAL NOVOZVOLENÝ AS PBF PU

Po vykonaných voľbách do AS sa dňa 18. 2. 2011 uskutočnilo prvé zasadnutie najvyššieho samosprávneho orgánu PBF PU. Novozvolení členovia za zamestnaneckú časť PhDr. Tomáš Hangoni, PhD., Mgr. Andrej Nikulin, PhD., Mgr. Pavol Kochan, PhD., Mgr. Vasyľ Kuzmyk, PhD., ThDr. Maroš Šip, PhD., Mgr. Ján Pilko, PhD., ThDr. Štefan Pružinský, PhD., Mgr. Bohuslav Kuzyšin, PhD., a za študentskú časť Mgr. Michal Čižmárik, Peter Polakovič, Mgr. Anastazij Momot, Matúš Kostičák z rúk prof. ThDr. Jána Šafina, PhD., predsedu volebnej komisie, prevzali osvedčenie o ich zvolení. Zároveň jednohlasne zvolili za predsedu AS PBF PU PhDr. Tomáša Hangoniego, PhD., a za podpredsedov Mgr. Bohuslava Kuzyšina, PhD. (za zamestnaneckú časť), a Petra Polakoviča (za študentskú časť). Tento novozvolený AS PBF PU bude v najbližšom období voliť kandidáta na dekana na nové funkčné obdobie. PBF PU je jedinou fakultou pravoslávnej teológie v Strednej Európe, ktorej výučba a výskumná činnosť sa realizuje na katedrách s teologickým zameraním vrátene oblasti kresťanského učenia o človeku a sociálnej práci (Charitatívna a sociálna služba). Pri realizácii študijných programov sú aplikované aj také vedné odbory ako napr. sociálna práca, psychológia, pedagogika, právo v dimenziách súčasných i budúcich životných podmienok a potrieb ľudí v spoločnosti.

Mgr. Ivana Vojtašeková

MEDAILA BL. P. P. GOJDIČA OSBM ZA ZÁCHRANU KNIŽNICE

Prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Ján Babjak, SJ, v utorok 15. februára 2011 v aule Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove ocenil pracovníka fakulty pána Róberta Németha Medailou bl. Pavla Petra Gojdiča OSBM. Ocenenie mu udeľil za záchranu fakultnej knižnice pri havarijnej udalosti, ktorá sa stala na GTF PU 23. septembra 2010, keď v skorých ranných hodinách z prasknutého vodovodného ventilu začala silným prúdom striekať voda, a za mimoriadne zodpovedné plnenie pracovných povinností. Vyzdvihol tak skutočnosť, že pán Róbert Németh svojou duchaprítomnosťou a obetavosťou zabránil ďalším materiálnym, ale aj oveľa väčnejším škodám v knižnici, keď hrozilo zničenie vzácneho knižného fondu.

Vladyka Ján, veľký kancelár GTF PU, za prítomnosti dekana fakulty

prof. Petra Šturáka a ďalších pedagogických a ne-pedagogických zamestnancov fakulty na adresu oceneného povedal, že sa 23. septembra minulého roku, keď mal službu na vrátnici, ráno o 3.30 hod. zachoval hrdinsky a odvrátil nemalú škodu. Zmobilizoval hasičov, dekanu a ďalších a vlastnými rukami držal prívod vody, aby boli škody čo najmenšie. Keby voda tiekla bez obmedzenia jednu hodinu, už by bolo všetko zničené. „S radosťou chcem odovzdať toto ocenenie, ktoré sme začali udeľovať minulý rok pri príležitosti 60. výročia likvidácie Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Si pre nás vzorom, ako zodpovedne si má človek plniť svoje úlohy. Toto je potvrdenie toho, že v každej práci sa dajú robiť hodnot-

né veci a že svojou poctivou prácou človek kráča po ceste spásy,” uviedol otec arcibiskup.

Prof. Peter Šturák podľačoval za ocenenie pracovníka fakulty a povedal, že je to „vzpruha do našej ďalšej práce“. V závere ocenenému všetci zaspievali „mnoholitstvije – mnoho rokov“.

Lubomír Petrík

Výstava fotografií pod názvom „Naši priatelia z DSS v Giraltovciach“, ktorú predstavila Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU (PBF PU) vo svojich priestoroch v spolupráci s Bratstvom pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS (BPM) a Domovom sociálnych služieb v Giraltovciach (DSS), sa presunula na ďalšie miesto svojej prezentácie. 2. februára 2011 sa na podnet riaditeľky DSS Mgr. Slávky Vojčekovej uskutočnilo otvorenie výstavy na Mestskom úrade v Giraltovciach. Dekan PBF PU, prof. ThDr.

Ján Zozuľak, PhD., vo svojom príhovore, ktorým výstavu otvoril, hovoril o *syndesmose*, teda o jednote. O spoločnom zväzku lásky, ktorý spája všetkých ľudí na svete. O priateľstve, ktoré bolo vytvorené počas päťročnej spolupráce študentov PBF PU, mládežníkov z BPM a zamestnancov, ale najmä klientov z DSS. Toto slávostné otvorenie sa uskutočnilo za prítomnosti primátora mesta Giraltovce Mgr. Jána Rubisa a poslancov mestského zastupiteľstva v Giraltovciach. Zúčastnili sa na ňom tiež riaditelia škôl a organizácií v pôsobnosti mesta Giraltovce, PhDr. Tomáš Hangoni, PhD., pove-

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ V GIRALTOVCIACH

Ján Zozuľak, PhD., vo svojom príhovore, ktorým výstavu otvoril, hovoril o *syndesmose*,

rený vedením Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce na PBF PU, študenti PBF PU a zástupcovia BPM.

Spolupráca týchto troch organizácií, ktoré sú podpísané pod výstavou fotografií, je položená nielen na teoretických základoch, ale najmä na báze skúseností a výmeny vlastných poznatkov. Toto „priateľstvo“ každá strana obohacuje niečím vlastným, jedinečným. Veríme, že spolupráca sa bude i naďalej rozvíjať a bude nápmocná nielen klientom zariadenia, ale i mladým ľuďom pri spoznávaní sociálnej služby v praxi a šírení kresťanskej lásky a Evanjelia.

Mgr. Zuzana Repková

TÝŽDEŇ VEDY A TECHNIKY NA KATEDRE OŠETROVATEĽSTVA FZO PU

Cieľom Týždňa vedy a techniky na Slovensku v roku 2010, organizovaného pod záštitou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, je zlepšiť vnímanie vedy a techniky, vzbudiť záujem a informovanosť mladých ľudí o poznatkoch vedeckých a technických disciplín a riešiť globálne problémy a výzvy spoločnosti. V záujme zvýšiť toto povedomie verejnosti študenti odboru ošetrovateľstvo Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove predviedli 30. 11. 2010 svoje aktivity, projekty a využitie výdobytkov vedy a techniky tejto vzdelávacej inštitúcie. Pod odborným pedagogickým vedením PhDr. G. Kuriplachovej a PhDr. A. Longauerovej, PhD., vystúpili študenti 2. a 3. ročníka so svojím programom, ktorý pozostával z troch zá-

kladných vstupov. Prvý vstup tvoril pohľad do minulosti ošetrovateľstva prerozprávaním krátkeho životopisu zakladateľky profesionálneho ošetrovateľstva Florence Nightingaelovej študentkou 2. ročníka Ľudmilou Lipákovou. Druhý vstup tvoril súbor prezentácií na témy: KTO SME, ČO SME, ČO CHCEME, ČO VIEME A KDE NÁS VŠADE STRETNETE. Prezentácie projektov a aktivít študentov Katedry ošetrovateľstva od jej vzniku po súčasnosť a prezentácie poslania a povolania sestry súčasnej doby sa zhodili študentky Jana Francúzová, Ivana Škvareková, Lucia Majerčáková a Martina Nastinšinová. Tretia časť programu pozostávala z hranej formy vybraných rolí sestier: ošetrovateľky, edukátorky, advokátky a komunikátorky v podaní študentiek Eriky Majerní-

kovej, Andrey Mrázovej, Kataríny Mizerovej, Zuzany Mikerovej, Jany Mišínskej, Radky Sojčákovej, Ivany Marenčínevej a Lýdie Martinkovej. Program bol ukončený exkurziou v priestoroch fakulty s prezentáciou odborných učební a názorných pomocov v čase prebiehajúcej výučby. „Sprievodkyňou“ bola študentka Jana Maníková. Čo nás organizátorov potešilo? Nuž, veľký záujem študentov stredných škôl z Prešova, Humenného i vzdialenejšieho Popradu. Čo sa na programe našim návštěvníkom najviac páčilo? Roly sestry, ktoré oživili atmosféru, a Florence Nightingaleová so svojím historickým kostýmom. Stretneme sa v akademickom roku 2011/2012.

PhDr. Gabriela Kuriplachová,

PhDr. Alena Longauerová, PhD.

Katedra ošetrovateľstva FZO PU

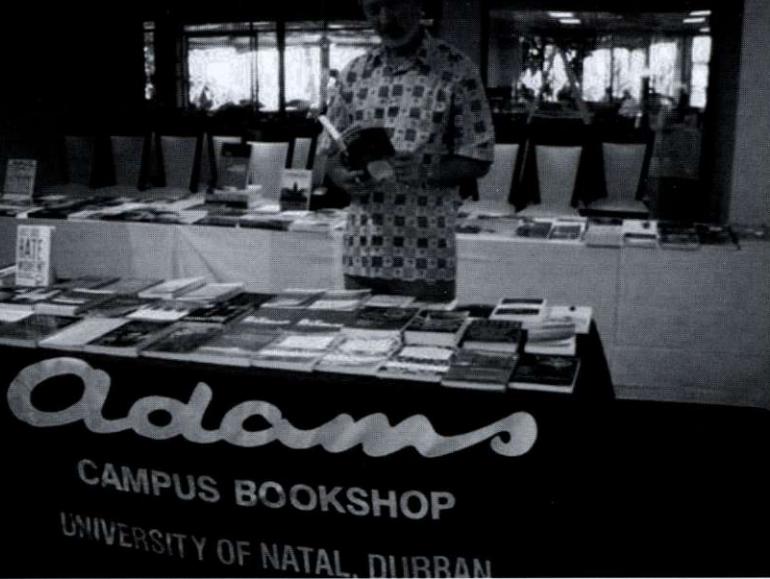
ŠTUDENTI O OCHRANE PRED DISKRIMINÁCIOU

Zimný semester akademického roka 2010/2011 sa začal zaujímavými otázkami týkajúcimi sa fenoménu diskriminácie. Predovšetkým študenti externej formy študijného programu v odbore sociálna práca (CHSS) v dimenzích predmetov občianske právo a pracovné právo prezentovali svoju empíriu z aplikácie zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a ochrane pred diskrimináciou v znení neskorších predpisov, ktorý je účinný od 1. júla 2004 (antidiskriminačný zákon). Antidiskriminačný zákon má teda už viac ako šesť rokov a študenti veľmi intenzívne sledujú jeho efektívne uplatňovanie v priestore a čase, v ktorom žijú, resp. sa aktivizujú. Napriek tomu, že problematika diskriminácie je citlivá, ako aj zložitá a širokospektrálna, študenti slobodne vyslovovali svoje názory najmä na potrebu dôslednejšie rešpektovať zákaz diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania a viery, rasy, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácii, manželského stavu alebo rodinného stavu, farby plesti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia. V tomto kontexte akcentovali potrebu prihliadať aj na dobré mravy a na účely rozšírenia ochrany pred diskriminá-

ciami. Inými slovami, aj podľa študentov základným zmyslom imperatívu správať sa v súlade s dobrými mrvami je vylúčiť pri výkone práva hrubé porušovanie morálky, zabezpečiť aspoň minimálnu slušnosť pri výkone subjektívnych práv (dodržať etické minimum pri výkone subjektívnych práv účastníkov pracovnoprávnych vzťahov a neopomínať dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania pri prijímaní konkrétnych opatrení na ochranu pred diskrimináciou zo strany zamestnávateľov). Viacerí študenti v zhode s obsahom antidiskriminačného zákona interpretovali formy diskriminácie, napr., že 1) priama diskriminácia je také konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa malo zaobchádzať s inou osobou v porovnatelnej situácii, 2) nepriama diskriminácia je navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú osobu v porovnaní s inou osobou, 3) obťažovanie je správanie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponížujúceho, potupujúceho, zneuctujúceho alebo urážajúceho prostredia a ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť zásah do slobody a ľudskej dôstojnosti (obťažovanie zákonodarca hodnotí ako diskrimináciu!), 4) pokynom na diskrimináciu je konanie, ktoré spočíva v zneužití podriadenos-

ti na účely diskriminácie tretej osoby (často sa vyskytuje v latentnej forme s prvkami napr. závisti, nenávisti, pomsty), 5) nabádanie na diskrimináciu je presvedčovanie alebo podnecovanie osoby na diskrimináciu tretej osoby, 6) neoprávnený postih je také konanie alebo opomenutie, ktoré je pre osobu (ktorej sa týka) nepriaznivé a priamo súvisí s domáhaním sa právej ochrany pred diskrimináciou vo svojom mene alebo v mene inej osoby alebo s podaním svedeckej výpovede, vysvetlenia, pripadne súvisí s inou účasťou tejto osoby v konaní korespondujúcim s porušovaním zásady rovnakého zaobchádzania... V neposlednom rade študenti zaujímali aj reálne postoje k otázkam týkajúcim sa možnosti domáhať sa ochrany práva, právom chránených záujmov alebo slobody z dôvodu nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania. Tu dávali do pozornosti, aby ten, ktorý nedodržal zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania (ak je to možné), napravil protipravný stav alebo poskytol primerané zadosťučinenie. Dovolávali sa aj zvýšenia aktivít zamestnávateľov v dimenzích napĺňania legislatívy upravujúcej sociálnu politiku zamestnávateľov vrátane pracovných poriadkov a kolektívnych zmlúv s osobitným dôrazom na efektívnejšiu sociálnu prevenciu.

Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.

O FILOZOFII A ETIKE NA DVOCH KONTINENTOCH

V závere roka 2010, v dňoch 3. – 5. decembra 2010, pod záštitou Austrálskoázijskej spoločnosti pre kontinentálnu filozofiu usporiadala Queensland University v Brisbane medzinárodnú konferenciu pod názvom Afekt. Podľa organizátorov otázky afektu patria ku kardinálnym záležitosťiam filozofie, podstate poznania, fenoménom skúseností, štruktúre a funkcií myслe a života vôbec. Okrem tém súvisiacich s filozofiou afektu boli prezentované aj príspevky so všeobecnejšou problematikou. Venovali sa napríklad aj afektom v literatúre, filozofii nádeje (hope), fenomenológii afektu, psychoanalytickým afektom u Freuda, Kleina či Lacana, rovnako ako aj afektom v politike. Uvedenej problematike som venoval pozornosť vo svojom vystúpení v súvislosti s takými tématami v slovenskom politickom a spoločenskom diskurze, ako boli témy etickej a kultúrnej autonómie Slovenska, interrupcií, práv homosexuálov, klonovania na terapeutické a reprodukčné účely atď.

O pár týždňov neskôr v jednom z najväčších miest Juhoafrickej republiky, v Durbane, nachádzajúcim sa na východe územia v regióne Kwa Zulu-Natal na pobreží Indického oceánu som sa zúčastnil začiatkom nového roka, 18. januára 2011, na kolokviu o filozofii vedy, ktoré organizovala Katedra filozofie z University Johannesburg. Na toto podujatie

nadviazal 19. – 21. januára 2011 filozofický kongres Južnej Afriky (Philosophical Society of Southern Africa – PSSA). Organizátormi kongresu bola School of Philosophy and Ethics of the University of KwaZulu-Natal v Durbane. Hlavným prezentujúcim bol Ian Hacking z Collège de France & University Toronto. Okrem hojného zastúpenia domácich účastníkov sa na kongrese zúčastnili aj ich kolegovia z početných univerzít v Južnej Afrike a zo zahraničia, napríklad z USA, Kanady, Veľkej Británie, Portugalska, Talianska, Slovenska a ďalších krajín.

K zaujímavým príspevkom by som zaradil napríklad prezentáciu Abrahama Oliviera (University Fort Hare) *Being Human (Ľudská bytosť)*, v ktorej sa venoval dvom základným otázkam. Po prvej: Čo je ľudská podstata a či môžeme skutočne vedieť, čo je ľudská podstata? Autor sa konkrétnie sústredoval na kardinálnu otázkou ľudskej podstaty, t. j. čo rozumieť pod ľudskou myšľou. Po druhé: Aký je vzťah medzi ľudskou bytosťou a pojmom humánny? Uvedená otázka podľa neho obsahuje etické a politické implikácie. Pokúsil sa poukázať na to, ako jeho koncepcia humánnej myšle vedie k odpovedi, ako by mal vyzerat humánny prístup v etike a politike.

An African Theory of Human Dignity and a Relational Conception of Poverty (Africká teória ľudskej bytosť a relačná koncepcia biedy) bola téma,

ktorú prezentoval Thaddeus Metz (University Johannesburg). Hlavným cieľom bolo podľa neho náčrtu hodnoty, ktoré sú pozoruhodné v subsaharskej oblasti, aby sme vytvorili neobvyklú a zaujímavú koncepciu ľudskej dôstojnosti. Tvrdil, že ľudské bytosti majú dôstojnosť na základe ich spoločnej podstaty alebo schopnosti spočívajúcej v tom, čo nazýval „identitou“ a „solidaritou“. Uvedené chápanie je v kontraste s najvplyvnejšími koncepciami na Západe, podľa ktorých sa dôstojnosť nachádza v ich duši, živote, racionalite alebo autonómii. Ďalším z cieľov jeho príspevku bolo odvolať sa na túto afrokomunitaristickú koncepciu ľudskej dôstojnosti, aby poukázal na to, prečo je bieda morálne problematikou a čo môžu ľudia urobiť na jej zniernenie, resp. odstránenie. Richard Sivil (University KwaZulu-Natal) vo svojom príspevku *Ethics: Art and Transformation* konštatoval, že Sokrates podporoval praktický zmysel ako potrebu na kultiváciu umenia, aby zredukoval konflikt a povýšil schopnosť človeka dobre žiť. Výskum, ktorý začína nemeckým idealizmom a pokračuje ďalej od Nietzscheho po Foucaulta, neodhaľuje iba rozmárité chápanie toho, čo predstavuje umenie, ale rovnako bohaté zdroje utrpenia.

Prínosom a zaujímavým podnetom pre konferenciu na africkom kontinente bola aj informácia o situácii v Európe, ktorú som

prezentoval v príspevku venovanom etike politiky a etike politikov v strednej Európe, aplikujúc Aristotelov, Machiavelliho, Erazmov a Weberov model politika na naše pomery.

Úvahy o etických koncepciach správnosti prezentoval Liezl van Zyl (University Waikato) v príspevku *Virtual Ethical Concepts of Rightness*. Konštatoval, že v minulosti etici cnosti navrhli rôzne kritériá správneho konania. Autor sa sústredil na dva z týchto prístupov. Prvým z nich je koncepcia oprávneného subjektu, ktorú rozvinula Rosalinda Hursthouse. Podľa nej je konanie správne, ak a iba ak by subjekt cnosti urobil to, čo je svojazne za istých okolností. Druhý je agent-based prístup, rozvíjaný Michaelom Sloteom, podľa ktorého je konanie správne, iba ak dokazuje cnostnú motiváciu alebo prinajmenšom nepochádza z nebezpečného motívua. Autor tvrdil, že v každom prípade nie je jasné, či poskytujú kritérium správneho konania v tradičnom zmysle konania. Obidva prístupy spočívajú na predpoklade, že hodnote konania ako správneho nie je ekvivalentné záveru o tom, čo by malo byť urobené.

Nad tým, či sú postačujúce súčas-

né feministické teórie vo vzťahu k predčasnému ukončeniu gravidity, sa zamýšľala Belinda Payne-Findlay (University Johannesburg) vo svojom vystúpení *Abortion: Are Current Feminist Theories Enough?* Odvoláva sa na štúdiu Celie Wolf-Devine *Abortion and the „Feminine Voice“*, ktorá z feministického pohľadu tvrdí, že potrat je mužskou reakciou na problém nechcenej gravidity, keďže nezachováva etiku starostlivosti. Konštatuje, že sme súčasťou systému vzájomných vzťahov, takže nikdy nesmieme škodiť alebo niečo zneužívať, a to nás priveďie k tomu, aby sme sa zaoberali spoločenskými, morálnymi a filozofickými problémami, porovnávajúc ich s tým, ako by ich riešila patriarchálna spoločnosť. Wolf-Devine argumentuje, že vzhľadom na to, že potrat je násilný čin, t. j. je v protiklade k prirodzené prepojeným medziľudským vzťahom, nie je iba nemorálny, ale mal by byť aj protizákonný. Autorka príspevku poukázala, že by to malo pomôcť ženám stať sa nezávislejšími od mužov a zároveň rovnoprávnejšími. Podľa jej názoru je lepšie uskutočňovať stratégie, ktoré pomáhajú ženám redukovať požiadavku potratu, a nie iba dohadovať sa, či je to morálne

nesprávne.

Vzhľadom na to, že miestom usporiadania tejto medzinárodnej konferencie bola provincia vo východnej časti Južnej Afriky KwaZulu-Natal (afrik. Kwa-Zoeloe-Natal), hlavným mestom ktorej je Pietermaritzburg a jedným z najväčších miest Durban založený ako prístav v roku 1824, účastníci mali možnosť oboznámiť sa aj s historiou a krásami daného regiónu, ktorý aj vo mne ako Európanovi zanechal hlboké a nezabudnuteľné zážitky a spomienky. Veľká časť provincie je dávnym domovom národa Zulov, ktorí tam vybudovali i svoje kráľovstvo. Z neho na sklonku 19. storočia Briti vytvorili svoj protektorát Zululand. Neskoršie bol začlenený do zrušenej provincie Natal. Provincia KwaZulu-Natal vznikla z pôvodnej provincie Natal v roku 1995. Aj keď oficiálnym jazykom tu je angličtina, dominantným jazykom danej oblasti je zuluština. V nej som mal príležitosť vypočuť si a pozrieť aj niektoré ich tradičné zvyky, piesne, ku ktorým neodmysliteľne patrili aj fascinujúci tanecníci v ich originálnom prostredí.

Vasil Gluchman

Na Fakulte manažmentu sa bilancovalo

V priestoroch estrádnej sály Odborového domu kultúry v Prešove sa 16. 12. 2010 konalo rozšírené zasadnutie kolégia dekana Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove (FM PU). Pozvanie na toto kolégium dostali od prof. Ing. Dr. Róberta Štefka, PhD., dekana fakulty, všetci pedagogickí a administratívno-hospodárski pracovníci, ako i interní doktorandi. Na stretnutí sa bilancoval rok 2010, počas ktorého FM PU zaznamenala niekoľko pozoruhodných výsledkov. Fakulta manažmentu sa podarilo získať viaceré výskumné projekty, pričom k výraznému nárastu došlo predovšetkým pri medzinárodných výskumných projektoch. Pozitívne bola prijatá správa o riešení štrnástich grantových projektov financovaných internou grantovou agentúrou GAMA. V publikáčnej činnosti došlo k výraznému nárastu publikačných jednotiek z 232 na 307 (k októbru 2010). Fakulta sa tiež podarilo dosiahnuť jeden z ostro sledovaných ukazovateľov zaradenia univerzity v rámci akreditačného procesu, KZU-6. Jeho hodnota k 1. 1. 2011 je nižšia ako 19,5. Tento výsledok je dôsledkom racionálnej personálnej politiky, ktorú vedenie Fakulty manažmentu v ostatnom období dôsledne dodržiavala. Dosiahnuté pozitívne výsledky za rok 2010 sú pre Fakultu manažmentu PU v Prešove zaväzujúce. Snahou jej vedenia je tieto výsledky nielen udržať, ale naďalej pracovať na ich zlepšovaní. Veríme, že podobné pozitívne hodnotenia budú prezentované na rozšírenom kolégiu dekana aj pri bilancovaní roka 2011.

**doc. Ing. Peter Adamišin, PhD.
prodekan pre rozvoj a hodnotenie kvality FM PU**

DOBROVOĽNÍCKE A INOVAČNÉ AKTIVITY KATEDRY SOCIÁLNEJ PRÁCE FF PU V PREŠOVE

Život na Inštitúte sociálnej práce a edukológie v mesiacoch decembra 2010 a január 2011 spestrili študentky a študenti odboru sociálnej práce za významnej podpory členiek a členov Katedry sociálnej práce troma úspešne zrealizovanými akciami.

Mikulášske koláčiky

Prvé podujatie sa uskutočnilo 7. 12. 2010 vo vestibule Prešovskej univerzity. O 9. hodine ráno študentky a študenti otvorili v poradí už 7. ročník tradičného podujatia s názvom „Mikulášsky koláčik“. Za myšlienkovou realizáciu tejto oblúbenej predvianočnej akcie, ktorá bola prvýkrát realizovaná v roku 2003, stojia vtedajšie študentky 1. ročníka Zuzana Tomková a Lenka Sabovčíková, toho času za podpory Dr. Balogovej, Mgr. Béreša a pani Kiretovej. Mikulášsky koláčik následne pokračoval aj v rokoch 2004, 2006, 2007, 2008, 2009 a 2010. Stručnú dokumentáciu vybraných ročníkov si môžete pozrieť na webstránke Katedry sociálnej práce (socialnapraca.weebly.com), v časti Štúdium/Študentské a dobrovoľnícke aktivity. K dispozícii je aj dokumentácia ostatných realizovaných aktivít. Cieľom akcie je za pomoci kultivácie dobrovoľníckeho ducha študentiek a študentov získať finančné prostriedky pre vybraný subjekt poskytujúci pomoc tým, ktorí to potrebujú. Výber uskutočňujú samotní študenti a študentky na základe bohatých skúseností z odbornej praxe v rôznych typoch

zariadení sociálnych služieb. K pokračovaniu akcie „Mikulášsky koláčik“ viedla úspešnosť predošlých ročníkov, keď bolo doteď darovaných cca 750 €, a chúť spraviť niečo užitočné pre ostatných. Tohtoročná akcia sa uskutočnila pod záštitou študentiek a študentov 3. ročníka odboru sociálnej práce. Za dobrovoľný príspevok ponúkali perníky, linceké koláčiky, kokosové ježe, salónky, po domácky robené rolády, hračky a ī. Aj vďaka mnohým z vás, ktorí ste sa rozhodli prispieť a podporiť túto aktivitu, sa podarilo vyzbierať úctyhodných 223 €. Vyzbieraná suma poputovala do občianskeho združenia Fenestra v Košiciach, ktorá pôsobí v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách v párových vzťahoch. K dobrej tradícii podujatia patria aj plagáty s podákováním a vyzbieranou sumou rozmiestňované v priestoroch vysokoškolského areálu.

Verejné prezentácie a postery

Ďalšou významnou akciou, ktorá mala premiéru 17. decembra 2010, bola verejná prezentácia záverečných prác 1. ročníka magisterského stupňa štúdia. Následne sa 12. januára 2011 uskutočnila verejná prezentácia vo forme posterov, ktoré vytvorili tretiaci a tretiačky bakalárskeho stupňa štúdia. Obe akcie sme realizovali v rámci predmetov Proseminár k bakalárskej a Proseminár k ročníkovej práci, na ktorých vedení sa významnou mierou podieľali interné doktorandky Ka-

tedry sociálnej práce FF PU, menovite Mgr. Kuriláková, Mgr. Lipčáková a Mgr. Lyócsa.

Inšpiráciou pre inovovanie koncipovania cieľov a požiadaviek na tvorbu záverečných prác študentov a študentiek v rámci spomínaných predmetov bol odborný kurz písania vedeckého textu s prof. Liborom Musilom, vedúcim Katedry sociálnej politiky a sociálnej práce FSS na Masarykovej univerzite v Brne, ktorého účastníčkami a účastníkmi boli okrem iného aj interní doktorandky a doktorandi Katedry sociálnej práce. Kurz prebiehal v dňoch 17. – 24. 9. 2010 v Tatranskej Štrbe a mnohými podnetmi prispel k snahe skvalitniť odborné práce a príspevky nielen doktorandiek, doktorandov, ale aj študentiek a študentov.

Verejné prezentácie prác a postrov, na ktorých boli predstavené ročníkové a bakalárské práce, podporili svojou prítomnosťou aj členky a členovia Katedry sociálnej práce, menovite prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc.; doc. PaedDr. Tatiana Matuľayová, PhD; PhDr. Denisa Šoltésová; Mgr. Martin Béreš; Mgr. Dávid Bosý; Mgr. Lenka Kvašňáková; Mgr. Katarína Kuriláková; Mgr. Alena Moravčíková; Mgr. Michaela Lipčáková; Mgr. Ivana Lyócsa a Mgr. Monika Rusnáková z Katedry pedagogiky. Plnili zároveň úlohu komisie a poskytli študentom a študentkám mnoho významných podnetov na skvalitnenie prezentovaných prác. Obe podujatia boli moderované Mgr. Martinom Bérešom a niesli sa vo veľmi príjemnej, priateľskej a tvorivej atmosfére.

Postery sa stali súčasťou výstavy vo vestibule Prešovskej univerzity (chodba smerom ku bazénu), ktorá bola otvorená 12. 1. 2011 v poobedňajších hodinách. Veríme, že verejné prezentácie prác sa stanú, podobne ako Mikulášsky koláčik, každoročnou tradičnou akciou a príjemným stretnutím študentov a študentiek s členkami a členmi nielen Katedry sociálnej práce, ale aj ostatných pracovísk s cieľom vymieňať si vzájomné skúsenosti a odborne rásť.

**Mgr. Michaela Lipčáková,
Mgr. Ivana Lyócsa**
Katedra sociálnej práce
Inštitút edukológie a sociálnej práce FF PU v Prešove

UNIVERZITA TRETIEHO VEKU PRI PU V PREŠOVE

Fenomén starnutia spoločnosti je vo vyspelých krajinách závažným a aktuálnym spoločenským problémom. Štruktúra vekovej skladby obyvateľstva sa mení a neustále narastá počet ľudí v postprodukčnom veku, ktorí sa vďaka skvalitňovaniu zdravotnej a sociálnej starostlivosti dožívajú vysokého veku pri zachovaní vlastných fyzických i psychických súčasných sil.

Po vstupe do dôchodku sa výrazne mení časová štruktúra dňa seniorov. Čas predtým strávený v práci sa stáva voľným časom, ktorý teraz vystupuje v nových dimenzích. Ľovek má dostatok priestoru venovať sa činnostiam, ktorým sa nemohol venovať z dôvodu nedostatku voľného času v dobe, keď bol zamestnaný. Jednou z možností napĺňania vzdelávacích potrieb a rozvoja záujmov starších ľudí je aj ich edukácia na univerzitách tretieho veku.

Univerzita tretieho veku (ďalej UTV) je záujmovo-vzdelávacia inštitúcia ľudí primárne orientovaná na seniorov, avšak otvorená aj pre ľudí v preddôchodkovom veku. Je zakladaná v súlade s koncepciou celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike vymedzeného zákonom č. 386/1997 Z. z. (Zákon o ďalšom vzdelávaní). Svojou koncepciou, poslaním a funkciami nadvázuje na gerontologický program UNESCO a Memorandum o celoživotnom učení, ktorý je jedným zo základných dokumentov Európskej únie v oblasti vzdelávania.

Prvá UTV bola založená v roku 1973 v Toulouse (Francúzsko) a v podmienkach Slovenska v roku 1990 pri Univerzite Komenského v Bratislave. Pri Prešovskej univerzite v Prešove bola UTV založená v roku 2006.

Základnou úlohou UTV pri PU je optimálnym spôsobom sprostredkovať vedecké poznatky vo vybraných odboroch starším ľuďom a ľuďom, ktorí sa nemôžu z rôznych dôvodov aktívne zapájať do každodenného pracovného procesu.

Poslaním UTV pri PU je prispievať k zabezpečeniu práva starších ľudí na vzdelanie; vytvárať nový kvalitný životný program, prispievať ku kvalitnému vypĺňaniu voľného času; prispievať k rozširovaniu

a prehlbovaniu poznatkov a poskytovať najnovšie informácie z oblasti vedy, techniky, umenia a spoločenského diania; pomáhať k integrovaniu sa seniorov do spoločnosti v nových podmienkach, ktoré vznikajú v období ich vstupu do dôchodku a počas dôchodku; pomáhať seniorom prekonávať pocit samoty, čím sa do istej miery zabráňuje vzniku sociálnej izolácie; prispievať k zlepšeniu psychofyzickej kondície u seniorov a spomaľovaniu starnutia; zlepšiť kvalitu života prostredníctvom vzdelávacích programov rôzneho odborného zamerania a ďalších spoločenských a záujmových aktivít.

Forma, ktorou sa výučba realizuje, teda dialóg dvoch rovnocenných strán (učiteľ a poslucháč), obohacuje samotného študenta, ale rovnačko i pedagóga, ktorý získava nové pedagogické a odborné skúsenosti. Študenti sa aktívne zapájajú do vyučovacieho procesu, teda nie sú len pasívnymi poslucháčmi, stávajú sa aj aktívnymi kolegami.

Štúdium na UTV je záujmovým vzdelávaním a trvá tri roky. Obsahom I. ročníka štúdia je spravidla všeobecný informatívny základ pre všetkých študujúcich. Po úspešnom ukončení I. ročníka sa študujúci zapisuje do ďalšieho ročníka na štúdium odborného zamerania. Pedagogický proces na UTV je doplnený rôznymi inými vzdelávacími a spoločenskými podujatiami. Súčasne so seminárm a prednáškami sa organizujú exkurzie, diskusie, návštevy divadiel, výlety so špeciálnou tematikou a iné aktivity organizované samotnými študentmi v ich vlastnom klube.

Univerzita tretieho veku pri Prešovskej univerzite v Prešove má pobočku v Spišskej Novej Vsi, pri Akadémii vzdelávania. V roku

2010 študovalo na UTV v Prešove spolu 210 študentov. Trojročné štúdium ukončilo 63 absolventov.

V súčasnosti študuje v troch ročníkoch spolu 157 študentov, z toho 36 v Spišskej Novej Vsi. V prvom ročníku – všeobecný základ – je 12 študentov. V tomto školskom roku sa študenti venujú týmto špecializáciám: filozofia a etika, krajinná architektúra, dejiny Prešova, dejiny a súčasnosť hudby, psychológia, politológia, anglický jazyk, telesná výchova a šport a astronómia. Výučbu zabezpečuje 37 kvalifikovaných pedagógov.

Priemerná veková štruktúra účastníkov Univerzity tretieho veku je 60 rokov, 72 študentov má dokonca viac ako 65 rokov. 55 študentov má ukončené vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa.

Prihlášky do prvého ročníka Univerzity tretieho veku pri Prešovskej univerzite v Prešove nájdete na stránke PU – unipo.sk/cckv/u3v. Ročný poplatok je 40 eur. Podmienkou prijatia je vek nad 45 rokov a ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou. Prihlášky sa prijímajú do 15. septembra. Tešíme sa na všetkých záujemcov.

**Mgr. Stanislava Šuščáková,
koordinátorka UTV pri PU**

7. AKADEMICKÉ KOMORNÉ KONCERTY VSTÚPILI DO HISTÓRIE

Festival komornej hudby Akademické komorné koncerty sa už siedmykrát konať vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry a pod gesciou Inštitútu hudobného a výtvarného umenia, Katedry hudby FF PU, Univerzitnej knižnice PU v Prešove a Prešovského hudobného spolku Súzvuk tento rok v termíne 21. 9. 2010 – 30. 11. 2010.

Jeho časový harmonogram rozvrstený počas celého zimného semestra akademického roku 2010/2011 sa ukázal ako optimálny, o to viac, že z piatich koncertov sa štyri uskutočnili priamo na akademickej pôde v Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove. Chceme aj touto cestou vyslovíť v mene organizátorov úprimné poďakovanie pánovi riaditeľovi tejto inštitúcie Ing. Petrovi Haľkovi za ústretosť a plné pochopenie pre organizovanie koncertov v tomto priestore, ktorý má navyše aj výborné akustické parametre. Veľmi pozitívnym javom je skutočnosť, že sa tu konajú výstavy z radosť výtvarnej obce našej univerzity či jej hostí. Univerzitná knižnica sa tak stala nielen vedomostným, ale aj umelecko-kultúrnym centrom Prešovskej univerzity. Potešiteľným javom je fakt, že akademická obec Prešovskej univerzity si veľmi rýchlo zvykla na tento koncertný priestor, čoho dôkazom bola veľmi pekná návštevnosť všetkých koncertov.

Jeden koncert festivalu 7. akademické komorné koncerty sa konať v koncertnej sále PKO – Čierny orol, čím došlo po roku opäť ku kooperácii medzi PKO a našim organizačným štábom.

Pri koncipovaní Akademických komorných koncertov sme si stanovili niekoľko kritérií, ktoré sa nám už osvedčili v predchádzajúcich šesťročníkoch: a) vytvoriť tradíciu pravidelného, v ročnej periodicite sa opakujúceho cyklu komorných koncertov, b) nastalo sa etablovať v kultúrnom a koncertnom živote nášho mesta a regiónu, c) dať príležitosť prezentovať svoje umelecké kvality špičkovým študentom našej univerzity, ako aj umeleckým súborom Prešovskej univerzity, d) dať koncertnú príležitosť umelcom pôsobiacim v regióne východného Slovenska, e) v dramaturgii akceptovať výročia domáčich a svetových skladateľov, f) klásť dôraz na uvádzanie diel slovenských skladateľov minulosti a súčasnosti, g) dať priestor tvorbe skladateľov hudby 20. storočia.

Predovšetkým posledné tri body zohrávajú významnú úlohu v edukačnom procese predovšetkým na katedrách a inštitútoch, ktoré sú akýmkoľvek spôsobom spojené s výučbou hudby.

Dramaturgia koncertov

Dramaturgia tohtoročných 7. akademických komorných koncertov sa pridŕžala niekoľkých zásad, ktoré tvoria

základné znaky nášho festivalu už od jeho založenia:

a) Jubileá skladateľov

Z jubilej skladateľov sme si pripomnuli hlavne výročie Johanna Sebastiana Bacha (1685 – 1750) – 325. výročie narodenia a 260. výročie smrti, ako aj 190. výročie narodenia zabudnutého skladateľa, bardejovského rodáka Bélu Kélera (1820 – 1882). Práve pri Bélovi Kélerovi sme radi, že sa našli tri nadšené prešovské umelkyne, ktoré oprášili jeho krásnu hudbu ležiacu zabudnutú v bardejovskom múzeu. Tento umelecký počin považujeme za jeden z najvýznamnejších v doterajšej existencii Akademických komorných koncertov.

b) Tvorba slovenských skladateľov

Vzhľadom na význam Bachovho jubilea bola v tomto ročníku Akademických komorných koncertov tvorba slovenských skladateľov v ich dramaturgii zastúpená skromnejšie. Treba však zdôrazniť, že napriek tomu, že Béla Kéler pôsobil v nemeckom prostredí, hlavne vo Wiesbadene, vyšiel zo slovenských pomerov a pravidelne sa vrácal do Bardejova – svojho rodiska. Diela slovenských skladateľov zazneli hlavne na 8. adventnom koncerte Cameraty academica a jej hostí konanom 30. 11. 2010. Zazneli tu diela Jána Cikkera, Antona Cígera, Gejzu Dusíka a Jozefa Podprockého.

c) Tvorba skladateľov hudby 20. storočia

Tvorba skladateľov 20. storočia nebola

vzhľadom na dvojité Bachovo výročie zastúpená v takej miere ako po iné ročníky nášho festivalu. Poslucháči sa s ňou stretli len na 8. adventnom koncerte Cameraty academica a jej hostí konanom 30. 11. 2010, keď sa oboznámili s tvorbou Nina Rota, Paula Hindemitha a Lio-nela Barta. Privítali sme predovšetkým uvedenie 1. časti Ruhig bewegt, Lansamer zo Sonáty pre husle a klavír klasika hudby 20. storočia Paula Hindemitha vo výbornej interpretácii huslistky

Jany Dzurovej a klaviristky Veroniky Dzurovej pod pedagogickým vedením Mgr. art. Blanky Pavlovičovej, externej pedagogičky Katedry hudby IHVU FF PU.

Počet koncertov, ktoré sme v tomto ročníku usporiadali – 5 – vychádzal z možností finančných prostriedkov pridelených MK SR a z finančných možností hlavných usporiadateľov. Nakoniec sa však tento počet ukázal ako vyhovujúci a optimálny. Zdá sa, že tento počet je už fixný a zrejme pri ľom zostaneme v prípade pridelenia finančných prostriedkov aj v budúch rokoch.

Otvárací koncert 7. akademických komorných koncertov, ktorý sa konal 21. 9. 2010 o 16:00 hod. v našej hlavnej koncertnej sále, bol venovaný duchovnej hudbe. V podaní sopranistky Dany Leščenkovej, talianskej mezzosopranistky, častého hosta Opery Štátneho divadla v Košiciach Michely Bregantin a organistky Júlie Grejtákové zaznalo jedno z ťažiskových duchovných diel svetovej literatúry Stabat Mater Giovanni Battista Per golesiego.

Dalšie tri koncerty boli venované jubileám Johanna Sebastiana Bacha a Bélu Kélera. Na koncierte 19. 10. 2010 o 16:30 sa predstavil hráč na barokovom violončele Michal Sťahel, hrajúci na vzácnom nástroji Anthony Posch z roku 1720 z Haydnovej „Esterházy Hofkapelle“, ktorý mu zapožičala Esterházyho nadácia v Eisenstadte. Michal Sťahel, externý doktorand na Inštitúte estetiky, vied o umení a kulturológie, patrí k popredným interpretom v oblasti barokovej hudby nielen u nás, ale i v medzinárodnom kontexte. Popri sólovej hre pôsobí aj vo vynikajúcich súboroch starej hudby Solamente Naturali – jeho umelecký vedúci Miloš Valent bol ocenený Kryštálovým krídlom za rok 2010 – a Musica Aeterna, ktoré s úspechom koncertujú na najvýznamnejších európskych koncertných pódiách. V jeho podaní si vnímavé, početne zastúpené publikum vypočulo v au-

tentickej zvukovej podobe tri suity pre sólové violončelo od Johanna Sebastiana Bacha.

Koncert, ktorý sa konal 10. 11. 2010 o 19:00 ako jedený v koncertnej sále PKO – Čierny orol, bol venovaný 190. výročiu narodenia skladateľa, bardovského rodáka Bélu Kélera. Jeho skladby interpretované sopranistkou Ivetou Vladkovicou, huslistkou Svetlanou Berišou a klaviristkou Dagmar Dužďovou poukázali na skutočnosť, že toto skladateľské dielo, predstavujúce v čase jeho vzniku v polovici 19. storočia vysoký európsky štandard dobovej zábavnej hudby, neprávom upadlo do zabudnutia a opäť sa k nemu vracať. Sprievodnou akciou koncertu bola výstava o živote a diele Bélu Kélera, ktorú nainštalovalo Šarišské múzeum v Bardejove. Na tomto mieste treba však aj spomenúť mimoriadne zásluhu Mgr. Petra Bubáka, stredoškolského profesora na Gymnáziu Leonarda Stöckela v Bardejove, ktorý sa veľkou mierou zaslúžil o renesanciu tvorby Bélu Kélera v roku jeho životného jubilea. Opieral sa pritom o výskum prešovského muzikológov doc. PhDr. Františka Matúša, CSc., pôsobiaceho dlhé roky na bývalej KHv PdF PU, ktorý sa venoval výskumu života a diela Bélu Kélera už od 70. rokov minulého storočia.

Koncert konajúci sa 11. 11. 2010 o 15:30 opäť v Centrálnej študovni UK PU v Prešove mal osobitnú príchuť atraktívnosti: bol venovaný nielen dvojitému jubileu Johanna Sebastiana Bacha, ale súbor starej hudby Musica historica Prešov sa po 16 rokoch svojej koncertnej činnosti lúčil so svojím publikom – o koncerte referovala v predchádzajúcim čísle nášho časopisu, ako aj v Prešovskom večerníku PaedDr. Slávka Kopčáková, PhD. Rozlúčka s koncertnou činnosťou sa konala v slávnostnej spoločenskej atmosfére. Súboru sa za jeho umelecké aktivity prišla podčakovať v mene vedenia Prešovskej univerzity prorektorka pre vonkajšie vzťahy a marketing doc. PhDr. Iveta Koval-

číková, PhD., pričom jednotlivým súčasným členom súboru – sopranistke Mgr. Dane Leščenkovej, čembalistke Kláre Ganzovej a hráčovi na violu da gamba doc. Mgr. art. Karolom Medňanskému, PhD., ako aj bývalej členke PaedDr. Marte Polohovej, PhD. – odovzdala ďakovné listy rektora Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René

Matloviča, PhD. Ďakovnými listami sa súboru za jeho bohatú koncertnú činnosť podčakovali aj predsedníčka Prešovského hudobného spolku Súzvuk Mgr. Katarína Burgrová, PhD., riaditeľ IHVU FF PU v Prešove PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD., a v mene MsÚ v Prešove aj vedúca oddelenia kultúry Mgr. Mária Putnocká.

Záverečný koncert 7. akademických komorných koncertov a súčasne 8. adventný koncert Cameraty academica a jej hostí sa konal už v adventnej atmosfére 30. 11. 2010 o 16:30 hod. Vystúpili na ňom popri dvoch kolektívnych umeleckých telesach – Zmiešanom zbere Nostro Canto s umeleckou vedúcou a dirigentkou Mgr. Tatianou Kanišákovou, PhD., a komornom orchestri Camerata academica vedenom doc. Mgr. art. Karolom Medňanským, PhD. – aj najtalentovanejší študenti IHVU katedry hudby. Vysoko pozitívne hodnotíme zastúpenie tvorby slovenských skladateľov Jána Cikkera, Antona Cígera, Gezu Dusíka a Jozefa Podrockého v programe koncertu.

Podobne ako predchádzajúce ročníky Akademických komorných koncertov aj jeho 7. ročník sa stretol s vrelym prijatím študentov, pedagógov a akademických funkcionárov Prešovskej univerzity, študentov a pedagógov stredných škôl, ale aj pedagógov a žiakov ZUŠ. S potechou môžeme konštatovať, že koncerty sa stretli so záujmom aj u širšej poslucháčskej verejnosti. Svedčí to o tom, že sa už dostali do povedomia prešovského kultúrneho života. A ešte jeden pozitívny poznatok – o účinkovanie na Akademických komorných koncertoch prejavujú záujem nielen slovenskí umelci, ale aj umelci zo zahraničia. Veríme, že finančný rozpočet nám dovolí ich privítať na našom pódiu na 8. ročníku Akademických komorných koncertov.

doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Fakulta manažmentu vystavovala v UK PU

Dňa 8. 12. 2010 bola na pôde Prešovskej univerzity slávnostne otvorená výstava pod názvom SLOVENSKO 2010, na ktorej študenti Fakulty manažmentu, Katedry turizmu a hotelového manažmentu prezentovali svoje semestrálne práce. Cieľom výstavy bolo upozorniť návštevníkov na potenciál rozvoja turizmu v jednotlivých regiónoch Slovenska. Z celkového počtu 98 prezentovaných prác bolo vybraných 26 najlepších posterových prezentácií, ktoré boli následne umiestnené vo foyeri Univerzitnej knižnice. Na slávnostnom otvorení výstavy sa zúčastnil aj vedúci Katedry turizmu a hotelového manažmentu doc. PhDr. Štefan Kireta, CSc., ktorý v úvodnom slove zdôraznil dôležitosť propagácie turistických destinácií Slovenskej republiky ako nástroja ďalšieho potenciálneho rozvoja regiónu z hľadiska prírodného, kultúrno-historického i športovo-rekreačného.

S myšlienkom využiť výnimočný tvorivý potenciál študentov i pedagógov z Katedry turizmu a hotelového manažmentu a realizovať aktivity zamerané na propagáciu tohto špecifického pracoviska oslovia PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD., manažérka pre komunikáciu a PR Fakulty manažmentu, PaedDr. Milenu Pullmannovú Švedovú, PhD., ktorá túto myšlienku s úspechom pretavila do realizácie spomínamej výstavy. Počas dvojmesačného obdobia tak mala akademická obec, ale i laická verejnosť možnosť zhliadnuť širokospektrálnosť nápadov študentských prác, ktoré reprezentujú tvorivú činnosť budúcich manažérov v oblasti turizmu a hotelierstva.

Na výstavu SLOVENSKO 2010 zaznamenali jej realizátori množstvo pozitívnych ohlasov, čo ich do budúcnosti inšpiruje, zavázuje i motivuje k realizovaniu podobných akcií. Okrem prezentovania zaujímavých a výnimočných turistických destinácií na území Slovenskej republiky totiž prezentuje i snahu pedagógov Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu PU v Prešove o spojenie teórie s praxou a jej študentom ponúka možnosť uplatniť svoju kreativitu, vlastné schopnosti, zručnosti, nápady i vízie, čo má svoje opodstatnenie vzhľadom na profil absolventov so zameraním na turizmus a hotelierstvo.

PaedDr. Milena Pullmannová Švedová PhD.

O externých študentoch trochu (ne)eticky

Príležitosť robí zlodeja. O tom žiadnen súdny človek nepochybuje. Štruktúra a kombinácia ľudských vlastností s ich rôznymi odtienkami je naozaj pestrofarebná; otázka, ktorú si však teraz chcem položiť, znie, o akú kombináciu či zmes by sa mala „uchádzať“ Prešovská univerzita v prípade študentskej časti jej akademickej obce. Otázka nie je vôbec špekulatívna, ved' prvoraďom poslaním vysokých škôl je podľa Zákona o vysokých školách z roku 2002 „výchova odborníkov s najvyšším vzdelaním, vysokými morálnymi zásadami, občianskou a spoločenskou zodpovednosťou“. Načrtнем dve krízové situácie, ktoré sú pars pro toto zároveň dvomi výkričníkmi, späťmi zhodou okolnosti s externým štúdiom.

Situácia číslo jeden: Skúškové obdobie. Pred miestnosťou, kde prebieha skúšanie, nervózne prešlapujú študentky. V kancelárii vyučujúceho, kde sú na papierikoch pripravené otázky, prebieha ústna skúška. Jedna sa práve pripravuje. Skúšajúci ďalšiu študentku do vnútra zámerne nevolá, pretože sa musí z vážneho dôvodu na štyri minúty vzdialiť a nechce byť strojcom príležitosti, ktorá by v prenesenom zmysle mohla z dvoch osamote sa pripravujúcich urobiť „zlodejky“. Otvára kanceláriu, zrýchleným krokom sa na štyri minúty vzdáluje. Tik-tak, tik-tak...

Vracia sa naspäť. Jeho príchod vyvolá zvláštny šum náhleho prekvapenia medzi čakajúcimi študentkami. Dvere kancelárie sú otvorené, niekoľko ich nestihol privrieť. Na otázku, kto bol vo vnútri, ani po opakovanej výzve nikto nereaguje. Učiteľ napriek tomu pokojne vchádza do kancelárie. Zatvorí dvere. Konfrontuje pripravujúcu sa študentku so vzniknutou situáciou, ktorá ju stavia do nepríjemnej roly podvádzajúcej. Študentka netúži byť obetným baránkom. Kuso popíše prítomnosť dvoch študentiek v kancelárii, ktoré manipulovali s otázkami na stole skúšajúceho.

Situácia číslo dva: Na študentku, opakujúcu povinný predmet z prvého ročníka, čaká test. Je súčasťou priebežného hodnotenia. Emailom sa ospravedlní – má zdravotné dôvody. Vyučujúci regulárne ospravedlnenie prijíma, študentka má právo na náhradný termín. Po strastiplnej odysei z predchádzajúceho roka však tuší zaužlovanie situácie. Nemýli sa. V deň náhradného termínu fyzicky prítomná študentka k testu z farbistých dôvodov nepristúpi. Dostane možnosť druhého náhradného termínu.

Prejde týždeň – študentka sa na priebežný test naozaj dostaví. Učiteľ registruje ťažké vzdychy študentky sklonenej nad testom. Tik-tak, tik-tak... Ubehne pätnásť minút. Študentka sa sťažka postaví a odovzdá test, ktorého sa pero nedotklo. Nasledujú farbisté dôvody. Učiteľ akceptuje odovzdanie testu, no všimne si nevyplnenú hlavičku – chýba meno i dátum realizovania. Požiada prítomnú o vyplnenie hlavičky jej vlastným perom. Študentka nereaguje. Učiteľ svoju žiadosť zopakuje. Študentka zvláštne pohodí hlavou smerom k dverám, no na výzvu nereaguje. V miestnosti sa vytvára zvláštne atmosféra, ktorú cítia všetci zúčastnení. Učiteľ pomaly začína chápať, o čo ide. Poslednýkrát, pomaly a jasne zopakuje povinnosť študentky vyplniť hlavičku priebežného testu. Študentka nerýchlo vykročí smerom k dverám s výčitkami na perách. Dvere sa zatvárajú.

Nebudem teraz hľadať žiadne štylistické a významové premostenia. Chcem povedať iba jedno: Túžim, aby sa mravné a etické zásady človeka nemuseli kodifikovať na našej univerzite kódexmi. Verím, že tiché vnútorné pulzovanie toho, čo robí človeka pred sebou, pred ľuďmi a pred Bohom naozaj dobrým, sa na našej univerzite prirodzene prejaví vo vzájomných vzťahoch. Nejde predsa o žiadne uplatňovanie moci. Len tak sa v Štatúte Prešovskej univerzity zakotvená univerzitná idea spoločenstva, v ktorom sú vzájomné vzťahy určované duchovnou autoritou, stane prirodzenou súčasťou nášho akademického života. Čo však nebolo zasiate, nemôžno žať. Ale to je už o inom.

Radoslav Rusnák

Problémy treba pomenovať a snažiť sa ich riešiť

Súčasné smerovanie ekonomických javov a procesov nie je jednoznačné. Žijeme v období, ktoré je charakterizované viacerými paralelnymi prebiehajúcimi javmi a procesmi. Jednak je to akcelerujúci proces globalizácie, čo je asi najviac viditeľné v ekonomike a politike, jednak je to prebiehajúca svetová hospodárska a finančná kríza prepojená s krízou spoločenskou. Hodnoty budované celé stáročia sa strácajú. Jediným zmyslom spoločenskej existencie sa zrazu akoby stalo nazhromaždenie čo najväčšieho množstva osobných aktív a výhod v akejkoľvek forme, najlepšie priamo v podobe peňazí. Tieto javy samozrejme neobchádzajú ani Slovensko, slovenskú politiku, slovenské hospodárstvo, pravdaže ani slovenské školstvo.

Rád by som sa zmienil o niekoľkých javoch, ktoré momentálne rezonujú v médiach. Jedným z nich je zvýšenie dane z pridanej hodnoty z 19 na 20 %. Neviem, prečo aj v tejto modernej dobe to musí byť takto, ako to prebiehalo celé stáročia – ak v spoločnosti chýbali peniaze na verejné výdavky, riešilo sa to zvýšením daní. Nech to odskáče obyvateľstvo. A odskáče to dvakrát – jednak manažment spoločnosti dáva najavo, že nie je schopný riešiť problémy inak, napríklad odstránením korupcie, a jednak výdavky obyvateľstva sa nezvýšia len o to jedno percento. Nakoniec už mi prišiel „pozdrav“ z elektrárni, že zvyšujú cenu energie od 1. 1. 2011 o 6,5 %. Ozvú sa aj ďalšie klúčové rezorty a odrazu to rodinný rozpočet môže pocítiť zvýšením nákladov až o 25 – 30 %. No, ale kde vziať do rozpočtu peniaze? Jedným z významných zdrojov je boj proti korupcii. Keď nedávno odchádzal zo Slovenska britský veľvyslanec, otvorené prehlásil, že miera korupčného predraženia verejných objednávok je asi 20 až 30 %. Podľa niektorých ekonómov sa výška korupcie na Slovensku odhaduje na 40 až 50 miliárd eur ročne. Vieme si predstaviť, že by sa napríklad do školstva či zdravotníctva dostala z toho aspoň polovica? Zrazu by bolo po problémoch. A tak štát namiesto toho, aby sa snažil získať zdroje tam, kde všetci prinajmenšom tušíme, že viaznu, ohodnotí potreby školstva na 0,47 % z hrubého domáceho produktu. Načo sú nám vzdelaní ľudia, však manažment príde zo zahraničia, nám predsa postačí, keď sa zamestnáme vo výrobných halách na autá, televízory, doplnky... Žeby o tom naši politici nevedeli, keď o korupciu roky rokúce už aj vrabce na streche čvirikajú? Asi má naozaj pravdu profesor Peter Stanek, keď v jednom zo svojich rozhovorov tvrdí, že najlepším nepriateľom politika sú informácie. Politik nesmie byť informovaný, pretože ak je neinformovaný, má krásnu výhovku – nenesiem zodpovednosť, nevedel som „o tom“. Možno aj preto si za všetko pripláčame pomaly najviac v celej Európe, a to pri takmer najnižších platoch. Presne ako podľa Murphyho zákonov: Keď politik povie, že všetci sme na jednej lodi, to znamená, že on chce byť kapitánom a my máme veslovať. Takto sa však problémov nikdy nezbavíme. Treba ich pomenovať a snažiť sa ich riešiť. Naši politici to však robia po svojom. Javy a procesy v ekonomike i politike, vnímané pozitívne aj negatívne, sú predmetom záujmu a vedeckého skúmania na Katedre financií a účtovníctva Fakulty manažmentu PU v Prešove. Samozrejme, sme si vedomí, že pri našich výskumoch a riešeniach nie sме tým faktorom, ktorý by určoval chod ekonomiky na Slovensku, v EÚ či celosvetovo alebo pomáhal prijímať a realizovať prijateľné politické rozhodnutia. Snažíme sa však robiť aspoň to, čo vieme a môžeme – prispieť svojou troškou do mlyna. Reflektovať a analyzovať lokálne problémy, hľadať pre naš region čo najlepšie východiská z daného stavu a na našej katedre i celej Fakulte manažmentu PU v Prešove vychovávať ľudí, ktorí vedia spoločnosti, v ktorej žijú, studujú a pracujú, niečo priniesť a nezameriavať sa len na svoj osobný prospech.

doc. Ing. Juraj Rákoš, PhD.
prodekan pre vzdelávanie Fakulty manažmentu PU v Prešove

CHVALA - ZA 3. BELEHRADSKÉ STRETNUTIA

V dňoch 12. – 15. januára 2011 prebiehalo na Filologickej fakulte v Belehrade medzinárodné vedecké sympózium pod názvom *Súčasné štúdium ruského jazyka a ruskej kultúry v slovanskom prostredí*. Bolo to tretie belehradské stretnutie slovanských slavistov, na ktorom za zúčastníli predstavitelia slavistických vysokoškolských pracovísk z viacerých krajín. Hlavným tematickým zámerom uvedeného podujatia, tak ako aj na predchádzajúcich belehradských stretnutiach, bola idea o hlbšom rozpracovaní odborných metodických postupov pri vyučovaní ruštiny a ruskej kultúry práve v slovanskom prostredí. Bohaté skúsenosti z oblasti slovanskej rusistiky potvrdzujú, že Slovania majú v mnohom odlišné východiská pri zvládnutí ruštiny, ako je to v prípade iných národov. V prvom rade ide o rôznu mieru jazykovej blízkosti, ktorá vyvoláva aj špecifické prejavy jazykovej interferencie. Je preto prirodzené, že značný počet vystúpení bol orientovaný na etymologický, gramatický, lexikálny, lingvokulturologický a prekladateľský porovnávací rozbor ruštiny v konkrétnom slovanskom jazykovom prostredí. Zvlášť odborníci z Ruska prezentovali porovnávacie stránky ruštiny s druhými slovanskými jazykmi a medzi nimi boli aj referáty o rusko-slovenských jazykových osobitostach. Na tomto základe sa zdajú byť logickými závery o potrebe napísania a vydávania nových typov učebníčkov ruštiny určených konkrétnemu slovanskému etnokultúrnemu prostrediu.

Popri jazykovo-didaktickom aspekte v jednotlivých vystúpeniach zaznievali témy spojené s otázkou slovanskej vzájomnosti. Ukázalo sa, že slovanská idea je aktuálna a žije aj v XXI. storočí. Veľmi obsažný v tomto zmysle bol referát riaditeľa ukrajinského vydavateľstva Špaka o *Peresonickom Evanjeliu*, ktoré je v súčasnosti jedným zo základných symbolov Ukrajiny a na ktorý prisaiahajú počas inaugurácie zvolení ukrajinskí prezidenti. Toto *Evanjelium* pochádza z rokov 1556 – 1561 a bolo nájdené v ukrajinskej dedine Peresonica. Odborníci usudzujú, že bolo preložené zo srbského a bulharského jazyka a do istej miery ho možno považovať za prvý známy predobraz súčasnej ukrajinčiny. Tím odborníkov, ktorí s touto vzácnou 934-strankovou knihou pracuje, má zámer, aby bol vytvorený päťjazyčný

variant *Peresonického Evanjelia* v slovanských jazykoch, ktorých národy sú pravoslávne – ruský, ukrajinský, bieloruský, srbský a bulharský. Táto idea sa opiera o myšlienku – *Peresonické Evangelium – symbol jednoty*. Za jeho záverečným textom by mali dať bodku prezidenti spomínaných piatich krajín. Historické reminiscencie toľko vyslovanej a hľadanej slovanskej idey tým nadobúdajú nové dimenzie, ktoré by mali minimalizovať rozpory a tragicke konflikty medzi Slovanmi ešte aj v našej súčasnosti. Na uvedenom pozadí sa stretlo so značným záujmom vystúpenie prof. Dupkalu na tému *Slovanská idea na Slovensku*. Osobitne sme naznamevali reakcie na veľmi pozitívne hodnotenie Slovanov nemeckým filozofom Herbertom a ohlasom na jeho dielo medzi slovenskými slovanofilmi, akými boli J. Kollár, L. Štúr, P. J. Šafárik a ďalší.

Jedným zo stále aktuálnych fenoménov slovanskej myšlienky sú osudy ruských emigrantov. O ich peripeziach v dnešnom svete hovoril vedúci katedry UNESCO z Moskvy J. A. Gorškov. Odhaduje sa, že mimo Ruska žije v súčasnosti okolo 20 miliónov Rusov zo štyroch vln ruskej emigrácie, ktorí sú organizovaní v rôznych formách napríklad aj na Slovensku, kde pôsobí *Zväz Rusov*. Tento zahraničný ruský svet je kultúrne zjednocovaný mnohými podujatiami organizovanými Russkym mirom. Z jeho fondu bolo vo svete vytvorených už okolo 100 ruských centier a jedno z nich je aj na Filologickej fakulte v Belehrade. Účastníkov sympózia živo zaujali tradície rusofilstva na Slovensku, osudy ruských emigrantov u nás a najmä pravoslávne pamiatky v Ladomirovej.

Na Filologickej fakulte Belehradskej univerzity študuje okolo 8 tisíc študentov. Okrem európskych jazykov sa tu vyučuje napríklad čínsky a japonský jazyk. Strelili sme sa s belehradskými bohemistami a slovakistami a mali sme veľmi príjemný pocit, keď sme v ich knižnici zaevdovali publikácie, na titulnej stránke ktorých boli mená J. Sabol, M. Součková, J. Rusnák.

Bohatý odborný program bol vhodne doplnený spoločenskými podujatiami. Pôsobivé bolo vystúpenie študentského speváckeho súboru s piesňami z jednotlivých slovanských krajín. Pre nás mladí srbskí rusisti zaspievali piesne *Dedinka*

v údolí, *Dúbrava, Dúbrava* a azda najviac nás prekvapili známou piesňou z nášho regiónu *Ty ž mene pidmanula, ty ž mene pidvela*, ktorú scénicky predviedli ako „hádku chlapcov a dievčat“.

Nemožno obísť ani vojnový konflikt v bývalej Juhoslávii. Už priamo cestou z letiska do hotela nás srbskí taxikár povozi po tých miestach Belehradu, ktoré NATO a najmä Američania bombardovali v roku 1999 78 dní. Doteraz ako strašné prízraky návštevníci Belehradu vidia ruiny mnohých budov, ktoré boli zasiahané bombami. Náš taxikár nám veľmi živo rozprával o oných zločinoch a nakoniec nás zoznámil s jedným z vedúcich pracovníkov srbskej televízie, ktorý nám dal dve knihy spomienok s ilustráciami o bombardovaní Belehradu a srbskej televízie. Tá dostala priamy zásah a zahynulo 30 jej zamestnancov. Čažko sa brániť pred návalom emocií, keď počúvate tento príbeh z konca XX. storočia. Počas bombardovania mnoho najmä mladých ľudí vyšlo na belehradské mosty cez Sávu (je asi taká široká ako Dunaj v Bratislave), držali sa za ruky a spievali srbské piesne. Dokonca na svojich mostoch počas bombardovania mladí Srbi organizovali koncerty. Bol to stretnutie ľudskosti a barbarstva. Vďaka tomuto hlboko ľudskému a naozajstnému vlasteneckému skutku ani jeden most v Belehrade neboli zničené. Pritom na iných miestach mimo Belehradu bolo viačero mostov zbombardovaných. Novodobí demokrátori si na bezbranné belehradské mosty netrúfli. Je obrovským paradoxom, keď v masmédiách toľko počúvame o srbských zločinoch, ale o zločinoch proti srbskému národu masmédiá mlčia. My sme v zadumaní a piete postáli na jednom z belehradských mostov.

U Srbov človek cíti, že majú v sebe osobitú hrilosť. Oveľa väčšie národy podľahli agresorom, ako napríklad Francúzi a ďalšie krajiny západnej a strednej Európy v rokoch 1939 – 1941, keď prenechali svoje krajiny nacistom, až na malé výnimky, prakticky bez boja. Srbi proti hitlerovcom bojovali celú vojnu a priniesli pritom obrovské obete. Hned' vo vestibule Filologickej fakulty je veľmi dlhý zoznam študentov, ktorí zahynuli v oných rokoch. Nepoddali sa ani Rakúsko-Uhorsku počas prvej svetovej vojny, ani neskôr Stalinovi, ani Sovietskemu zväzu.

Čažkým a smutným je pre Srbov prí-

beh Kosova. Ešte v roku 1389 sa ich knieža s celou družinou postavili na odpor mnohonásobnej presile Turkov a zahynuli, aby bránili nielen seba, ale vlastne Európu pred Osmanmi. Vtedy Srbi zostali v podstate sami. Niekoľkokrát sme mali veľmi príznačný zážitok priamo na belehradských uliciach. Keď nás počuli rozprávať, oslovili nás „Slovačka, vy ste nepriznali Kosovo, vy naši priatele.“, a uliali nám rakije.

Podobné podujatia s vynikajúcou žižlivou atmosférou majú svojho iniciátora. Dušou belehradských slavistických stretnutí je prof. Bogoľub Stankovič, ktorý so svojím kolektívom vytvoril vynikajúce podmienky pre náš pobyt. Aj touto formou mu úprimne vyslovujeme ono krásne srbské podákovanie, ktoré sme tak často počuli: *Chvala, gospodine professore!*

Jozef Sipko,
FF PU v Prešove

This contribution is the result of the project implementation: Establishing a Center of Excellence for Linguaculturology, Translation and Interpreting supported by the Research and Development Operational Programme funded by the ERDF.

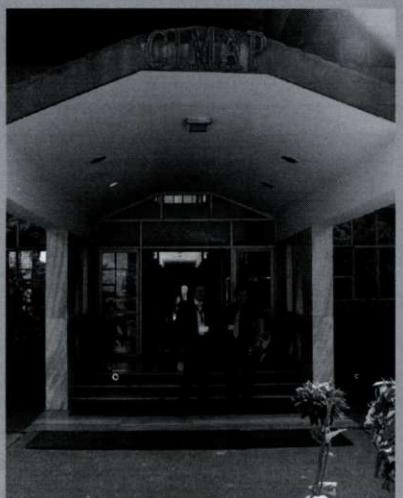
Prezentácia Prešovskej univerzity na medzinárodnom makovom sympóziu v Indii

V dňoch 7. – 11. februára 2011 sa konalo „Prvé medzinárodné makové sympózium“, ktoré bolo organizované Centrálnym inštitútom liečivých a aromatických rastlín Lucknow, India, a Medzinárodnou spoločnosťou pre záhradnícke vedy, Leuven, Belgicko. Miestom konania bolo mesto Lucknow s takmer tromi miliónmi obyvateľov, kde sa nachádza jeden z popredných výskumných ústavov v krajinе. Jeho súčasťou sú ďalšie štyri pracoviská, rozmiestnené v rôznych pôdno-klimatických lokalitách krajinu. Výskumná činnosť tejto inštitúcie je zameraná na základný a aplikovaný výskum liečivých a aromatických rastlín, uchovávanie a využívanie genetických zdrojov týchto druhov rastlín, šľachtenie,

biotechnológie, génové inžinierstvo a vývoj výrobkov a technológií pre terapeutické využitie. Sympózium bolo zamerané na rastlinný druh mak siaty (*Papaver somniferum* L.). Tematické okruhy prezentácií sa venovali agrotechnike pestovania a ochrany porastov, genetickým zdrojom a šľachteniu tejto plodiny, histórii a kultúre maku, legálnym a nelegálnym trendom pri jeho pestovaní. Na podujatí sa zúčastnilo viac ako 80 odborníkov v oblasti výskumu, šľachtenia a spracovania makovej suroviny na výrobu alkaloidov zo šiestich krajin sveta. Naša účasť na tomto významnom medzinárodnom fóre bola realizovaná vďaka projektu „Izolácia prírodných látok rastlín procesom lyofilizácie a zmeny ich kvalitatívno-kvantitatívnych vlastností“, ktorý je riešený v rámci stimulov Ministerstva školstva SR na základe spolupráce firmy Medicproduct, a. s., Lipany s Prešovskou univerzitou v Prešove. Trendy v histórii a kultúre maku, šľachtenie, agrotechnika a legislatívne podmienky pestovania tejto tradičnej plodiny na Slovensku boli prezentované dvomi ústnymi a štyrmi posterovými prezentáciami. Ústne prezentácie boli zamerané na „Aspekty šľachtenia maku na Slovensku“ a „Aspekty výskumu liečivých rastlín a súčasné slovenské odrody maku“. Obidve prednášky sa stretli s pozitívnym ohlasom a vyvolali početné diskusie k danej problematike. Posterové prezentácie boli orientované na ďalšie okruhy tému sympózia: „Predbežný prieskum hubových ochorení maku siateho *Papaver somniferum* L. na Slovensku“, „Mak, *Papaver somniferum* L., ako špeciálna plodina v histórii a kultúre Slovenska“, „Pestovanie maku a jeho legislatíva na Slovensku“, „Agrotechnika veľkoplošného pestovania maku na Slovensku“. Poster „Predbežný prieskum hubových ochorení maku siateho *Papaver somniferum* L. na Slovensku“ získal ocenenie ako jeden z najlepších posterov sympózia. Je potrebné vyzdvihnuť nielen úspešnú aktívnu účasť pri prezentovaní tradičnej slovenskej plodiny – maku, ale aj prezentáciu Prešovskej univerzity v oblasti výskumu a šľachtenia liečivých rastlín, ktoré je realizované vďaka projektom zo Štrukturálnych fondov EÚ a Stimulov pre výskum a vývoj Ministerstva školstva SR. Nadviazali sa osobné kontakty s výskumnými pracovníkmi ústavu, ktoré sú predpokladom ďalšieho rozvoja spolupráce v oblasti výskumu týchto špeciálnych plodín.

Pestovanie maku siateho v Indii je realizované na výmere viac ako 12 000 ha (zberová plocha v roku 2010 podľa INCB – Medzinárodného výboru pre kontrolu narkotík). Tvorba nových odrôd je zameraná na tri typy. Ópové odrody, produkujúce veľké množstvo latexu a ópia, bezmorfínové odrody určené na kulinárské využitie a výrobu oleja (mutantná odroda Sujata) a odrody určené na produkciu makoviny na extrakciu alkaloidov. Pestovanie a produkcia ópia je pod prísnou kontrolou vlády a činnosť je podmienená licenciou. Farmári si musia svoje makové políčka strážiť od sejby až po zber. Vyprodukované ópium zmluvne odkupuje vláda. Pestovanie je obmedzené len na tri štáty Indie. Jedným zo záverov podujatia bola orientácia na selekciu bezmorfínových odrôd na konzumné účely a výrobu oleja. Inou z možností využitia takýchto odrôd je výroba bionafthy. Toto je navrhované napríklad v Afganistane. Je tu tradícia pestovania maku. V niektorých lokalitách sú v dôsledku nevhodných podmienok obmedzené možnosti pestovania niektorých plodín určených na výrobu biopalív (repka olejná). Tieto skutočnosti viedli k myšlienke introdukcie bezmorfínových odrôd a legalizácii pestovania maku v tejto krajinie.

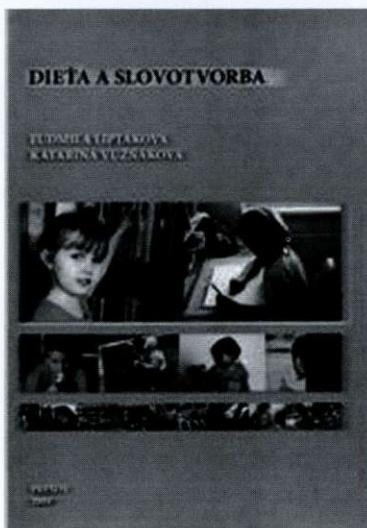
Ďalšie svetové sympózium venované tejto významnej rastline je plánované v Českej republike s gestorstvom Českej zemědelskej univerzity v Prahe.

Jozef Fejér, Ivan Salamon

Najnovšie knihy Katedry komunikačnej a literárnej výchovy PDF PU

V poslednom období sa na Katedre komunikačnej a literárnej výchovy PdF PU v Prešove zrodilo viacero veľmi zaujímavých titulov. Všetky tri, ktoré sú na tomto mieste prezentované, sú originálne tematikou, spracovaním aj prístupom k potenciálnemu čitateľovi.

vlastnú detskú logiku. Prečo je to tak? Práve tieto fenomény inšpirovali dve slovenské lingvistky, derivatologičky Ľudmilu Liptákovú a Katarínu Vužnákovú, aby sa detskou slovotvorbou zaoberali podrobnejšie. Viacročné štúdium danej problematiky vyústilo do vydania monografie (na Slovensku druhý v poradí) týkajúcej sa

Liptáková, Ľ., Vužnáková, K.: Dieťa a slovotvorba.

Prešov: KKLV PdF PU v Prešove 2009.

Už ste niekedy malíčkovali syr? Alebo ste si zagumičkovali vlasy? Asi áno, len ste použili „správne“ slová na označenie danej činnosti. Deti však niekedy nevedia, ktoré slovo je to správne, a preto, aj keď ich to nikto neučí, vytvárajú nové príležitostné slová, ktorých vznik má

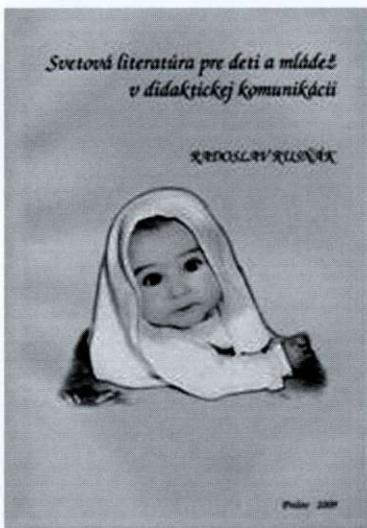
vývinu detskej reči. Publikácia je zaujímavá z viacerých hľadísk. Už na začiatku čítania je jasné, že kniha sa vymyká tradičnému spôsobu písania vysokoškolských skript. Autorky komunikujú s čitateľom, oslovujú ho a nechávajú mu priestor. Ich zámerom bolo zefektívniť autodidaktický spôsob získavania informácií pre rozličné formy vysokoškolského štúdia. Obsah knihy pozostáva z viacerých častí: teoretické východiská slovotvornej motivácie (nadzväzujúce na teóriu J. Furdíka), detská reč a myslenie na pozadí slovotvorby, okazionalizmy v detskej reči, ukážky cvičení a aktivít, ale aj elektronicky spracované slovníky – Malý slovotvorný slovník, Slovník detských okazionalizmov (porov. webovú stránku učebnice <http://das.unipo.sk>). Spôsob zo- stavovania kapitol a podkapitol je vystavaný na modeli E – U – R (evokácia, uvedomenie si významu, reflexia). Taktô koncipovaná vysokoškolská učebnica je v rukách študentov (budúcich učiteľov elementaristov) unikátnym prostriedkom, ktorým môžu rozvíjať komunikačné schopnosti detí a rozširovať ich slovnú zásobu.

Rusnák, R.: Svetová literatúra pre deti a mládež v didaktickej komunikácii.

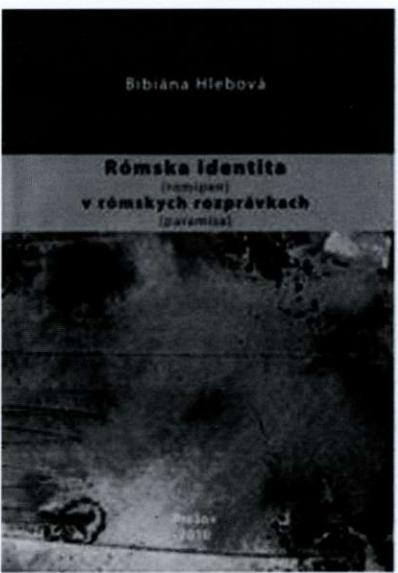
Prešov: KKLV PdF PU v Prešove 2009.

Počas prezentácie knihy ma autor zaujal konštatovaním, že pri jej písaní myšel na všetkých učiteľov, ktorí budú učiť jeho dcéru, a preto pri tvorbe cítil veľkú zodpovednosť. Publikácia naozaj dáva učiteľom elementaristom, aby sa pozasta-

šiu potrebu naučiť svojich žiakov cez literárne umenie samostatne poznávať a myslieť.“ Je pozitívne, že autor bral do úvahy adresáta textov. Mysel aj na študentov v externej (resp. dištančnej) forme štúdia, ktorí nemajú možnosť intenzívnejšie komunikovať s prednášajúcim. Preto sa I. – VI. kapitola končí zhŕnutím, za ktorým sú pripojené otázky a úlohy umožňujúce študentom overiť si, či výkladu porozumeli a sú schopní transformovať teoretické poznatky do vlastného riešenia predkladaných úloh. V poslednej, VII. kapitole, sa nachádza osem projektov, prostredníctvom ktorých podáva vlastný návod, ako uplatniť didaktické princípy v komunikácii s literárnym textom. (Čitateľ sa ocitne napríklad na tráve medzi stromami v pozícii obra, ktorý vdychuje okolitú atmosféru, objavuje tajomstvá s pátračmi či tvorí komiks o Pippi Dlhej pančuche.) Autor využíva ukážky z tvorby H. Ch. Andersena, O. Wildea, N. Nosova, A. Lindgrenovej a iných, aby prostredníctvom modelu E – U – R (evokácia, uvedomenie si významu, reflexia) dosiahol stanovené ciele (kognitívny, komunikačný, literárnoestetický). R. Rusnák tieto výzvy zvládol s vtipom, ľahkosťou a fantáziou, takými príznačnými aj pre jeho civilný život.

vili nad podstatou umeleckej literatúry a uvedomili si špecifickosť svetovej literatúry pre deti a mládež. Venuje sa vzťahu národnej, nadnárodnej a svetovej literatúry a poukazuje na význam jej čítania vo vzťahu ku kognitívному a emocionálnemu napredovaniu dieťaťa. V ďalšej časti vysokoškolskej učebnice sa autor zameriava na komunikáciu s literárnym textom počas vyučovania na 1. stupni ZŠ. Kladie dôraz na zážitkové čítanie (čítanie pre radosť). Vníma rozdiel medzi spontánnym čítaním detí a čítaním na hodinách literárnej výchovy: „Školy totiž zabúdajú (alebo skôr obchádzajú) najzákladnej-

Hlebová, B.: Rómska identita (romipen) v rómskych rozprávkach (paramisa).

Prešov: PdF PU v Prešove 2010.

Zámerom autorky týchto vysokoškolských učebných textov bolo ponúknutie študentom pedagogických fakúlt študijný materiál i praktické námety v súvislosti s rómskou literatúrou pre deti a mládež, a to prostredníctvom jej najdominantnejšieho literárneho žánru, rómskej rozprávky, v súvislosti s identifikovaním znakov rómskej identity a ich využitím v multikultúrnej a emocionálnej výchove žiakov na 1. stupni základnej školy. Publikácia má dve kapitoly. Prvá kapitola, *Rómska identita (romipen) v rómskych rozprávkach (paramisa)*, sa zaoberá interpretáciou typických znakov rómskej identity v rozprávkach rómskych autorov - D. Bangu, J. Berkyho-Luboreckého a E. Lackovej.

Sledujú sa tu vlastnosti rómskych postáv, spôsob ich života, medziľudské vzťahy, ich duchovný svet, ale aj žánre rómskeho folklóru v rozprávkach. Druhá kapitola má názov *Rómske rozprávky v multikultúrnej a emocionálnej výchove žiakov na 1. stupni ZŠ*. V nej poslúžil autorke ako metodologické východisko program Franka E. Williamsa s osemnásťimi stratégiami tvorivej práce, ktoré sú zamerané na kognitívny (multikultúrny) aj nonkognitívny (emocionálny) rozvoj osobnosti žiaka. B. Hlebová tu prezentuje možnosti práce s vybranými rómskymi rozprávkami. V prílohách sa nachádzajú vybrané rozprávky spomínaných autorov a ich portréty. Kniha je vzácna v odhaľovaní často nepoznaného sveta rómskeho kultúrneho bohatstva a tak prispieva k lepšiemu poznaniu niektorých špecifických fenoménov rómskej identity. Domnievam sa, že jedna z ušľachtitých pohnútok vzniku tejto publikácie je prezentovanie rómskej literatúry, umenia i kultúry. A to je cesta, ktorá môže deti viesť k pochopeniu a prijatiu „iných“.

Mgr. Petra Harčaríková, PhD.

Monotematický NIPSIS nesklamal

Medzi početné vedecké recenzované časopisy a zborníky, ktoré prezentujú výsledky vedeckej práce pedagogických zamestnancov PBF PU, radíme aj Nipsis, časopis Katedry systematického bohoslovia. Časopis sa vo všeobecnosti zameriava na otázky teológie, filozofie, etiky a duchovnosti, ktoré reflekтуje v spoločenskom kontexte. Nipsis roč. 5 (2)/2010 je zameraný monotematicky. Ústredným bodom záujmu autorov predkladaného čísla sa stal malý grécky poloostrov, najväčšie mníšske centrum kresťanov byzantského obradu - Svätá Hora Atos.

Prvý príspevok prof. ThDr. Jána Zozuľaka, PhD., deskriptívne analyzuje historickú genézu mníšskeho života na Svätej Hore, jasne vymedzuje základné piliere v jej vývoji a definuje idiorytmický a kionoviálny spôsob života mníchov. Okrem všeobecných informácií príspevok obsahuje aj diferenciáciu v organizácii mníšskeho života. Zosumarizovaný celok vhodne komplementuje kapitola, ktorá je venovaná opisu hlavných činností mníchov, najdôležitejších sviatkov a jednotlivých služieb, ktoré mnísi vykonávajú v rámci poslušníctva. Z hľadiska priblíženia každodenného života Svätej Hory čitateľovi zaradenie takýchto informácií do štruktúry príspevku považujeme za obzvlášť prínosné.

Svätá Hora Atos, centrum pravoslávnej duchovnosti, bola počiatocným bodom mnohých misií, ktoré do značnej miery ovplyvňovali kresťanskú kultúru a mali nesmierny význam pre vývoj lokálnych Cirkví. V tomto kontexte je podľa nás veľmi vhodne zaradená v poradí druhá štúdia Mgr. Andreja Nikulina, PhD., ktorá analyzuje vplyv Svätej Hory na dejiny Pravoslávnej cirkvi v Rusku. V úvode príspevku autor popisuje dejiny Svätej Hory a pojednáva o niektorých legendách, ktoré sa spájajú s týmto svätým miestom. Autor predkladá predmet svojho záujmu hned' v úvodnej časti a netradične prostredníctvom osobnosti Ruskej pravoslávnej cirkvi tento predmet analyzuje v nosnej časti príspevku. Svätí ako Maxim Grék, Anton Pečerský, Níl Sorský, Paisij Veličkovský a mnohí iní boli so Svätoú Horou v úzkom duchovnom kontakte. Autor sa nezameriava iba na analýzu vzťahu týchto svätcov ku Svätej Hore, ale v tomto kontexte poskytuje základné informácie z ich života a spasiteľného diela.

Posledný príspevok Mgr. Michala Dvořáčka s názvom „Pravoslávna tradice a mníšstvo – o tom, kdo je hoden obdivu a blaženosť“ má komparatívno-hodnotiaci charakter. Autor slovami sväteho Vasilia Veľkého porovnáva mníšsky a manželsky život, nachádza základné rozdiely a určuje spoločné ciele. Komparatívne hľadisko kontinuálne prechádza ku diskripcii mníšskeho spôsobu života. Na tento účel autor využíva bohaté dielo sväteho Jána Zlatoústeho, čím obhajuje prínos mníšstva pre duchovné napredovanie človeka.

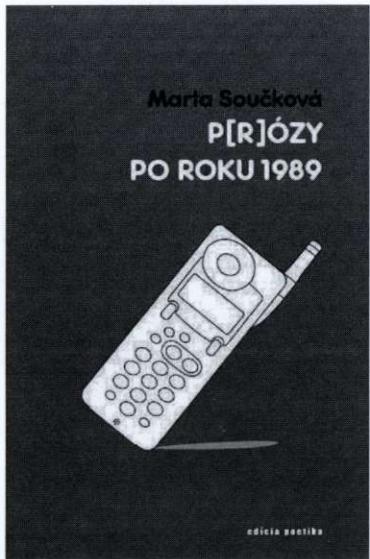
Predkladané číslo časopisu vhodne dopĺňajú tematicky orientované recenzie Mgr. Bohuslava Kuzyšina, PhD., a Mgr. Jána Pilka, PhD., ktorí vypracovali konštruktívne názory na publikácie „Zo záhrady Bohorodičky – nostalgické spomienky“ a „Starec Paisij“.

Vyjadrujeme názor, že predkladané číslo časopisu Nipsis je prínosné nielen pre študentov v oblasti teológie a príbuzných disciplín, ale aj pre laickú verejnosť, všetkých, ktorí majú záujem dozvedieť sa viac o „kúsku zeme, z ktorého denne vychádza najviac modlitieb na svete“.

Anastazij Momot

Údaje o časopise:

Šéfredaktor: Doc. ThDr. Miroslav Župina, PhD., Vydatel: Prešovská univerzita v Prešove, Rozsah: 56 s., ISSN 1337-0111

Součková, M.: P(r)ózy po roku 1989.

Bratislava: Ars Poetica, 2010.

Slávny nemecký literárny kritik M. Reich-Ranicki raz privítal novinára, ktorý s ním chcel robiť interview, ironickými slovami: Čím ma idete opäť nudiť? Reich-Ranického slová by mohli byť metaforou literárnikritického naturelu Marty Součkovej. Diagnostikovanie umeleckých kvalít diela, odlišovanie

estetickej a vývinovej hodnoty textu, citlivé vnímanie (a hodnotenie) autorskej práce s jazykom, schopnosť odstupu slúžiaceho na odhaľovanie autorských pôz – toto všetko predstavuje základné identifikačné črty literárnikritickej metódy M. Součkovej. Takýto prístup možno nájsť aj v jej najnovšej monografii *P(r)ózy po roku 1989*, ktorá vyšla v slovenskom vydavateľstve Ars Poetica a bola ocenená Cenou rektora za rok 2010 v oblasti humanitných vied. Autorka v nej zúročila niekoľko

ročné poctivé mapovanie prozaických diel slovenskej literatúry vydaných po roku 1989. Práca pozostáva zo štúdií venujúcich sa jednotlivým autorským dielám prozaikov debutujúcich po roku 1989, resp. tesne pred ním. V knihe tak nájdeme portréty Ballu, P. Pišťanka, D. Taragela, M. Kopcsaya, M. Vadasa, E. Hlatkého, T. Horvátha, P. Rankova, V. Pankovčina, M. Kompaníkovej, J. Juráňovej, J. Bodnárovej či U. Kovályk. Už samotný výber autorov možno hodnotiť aj per negationem – istú výpovednú hodnotu totiž má aj absencia, resp. nezaraďenie niektorých autorov do monografie. Součkovej deskripcia poetologických konštant prozaických textov a ich hodnotová diferenciácia vytvára plastický obraz slovenskej literatúry po roku 1989. „Čím ma idete opäť nudiť?“ pýta sa kriticky vo svojich štúdiach a recenzách súčasnej literatúry Marta Součková. Autorkina literárnikritická lektúra, ktorá jej pomáha odolať očareniu zdanlivou sofistikovanosťou, komplikovaným tvarom či odpozorovanou pôzou, tak nielen prispieva k axiologickej stratifikácii slovenskej prózy po roku 1989, ale má aj zásluhu na uchovávaní slova „umelecká hodnota“ v súčasnom literárnovedenom diskurze.

Martina Ivanová

Germušková, M: Tvorba slovenských duchovne orientovaných spisovateľov. Praha: Verbum, 2010.

Monografia *Tvorba slovenských duchovne orientovaných spisovateľov* vychádza podľa autorkiných slov v dobe, keď sa „premnogili... diskurzy o konci umenia a konci konca umenia, úvahy o paralíze estetiky... a tradičnej kultúry, diskurzy o anestetike a klasických umeleckých hodnotách, či o potrebe generovania osobitných kritérií hodnotenia postmoderného umenia a o smerovaní umenia vôbec“. V časoch, keď na istých miestach absentuje „duchovno“ a sémantickej hlbke slov spieva umieračik, v čase konštatovania, ktorému predchádza transformácia (no tej už nepredchádza mlčanie – to rúfusovské ticho, mŕkvost, ktorá nevzbíkla v dôsledku nedostatku myšlienok a pocitov, ale ako dôsledok vyzrej pokory pred ich sémanticou naplnenosťou), v dňoch „hltania“ slov, preplnenia osobnej proxemiky, no osihotenia vnútra, môžeme len vítať túto publikáciu, ktorej cieľom je „poukázať na čitateľskú alternatívu k aktuálnym lektúram v postmodernej dobe“. Autorka Básnikovou modlitbou z pera P. G. Hlbinu, ktorá tvorí pomyselný vstup k monografii, a následným výberom autorov (ktorí boli v časoch minulých opomínaní predovšetkým pre vtedajšiu ideológiu) v kapitolách „hodnotiacich (kritických) reflexií“ a „prostredníctvom parciálnych interpretácií literárnych diel so spirituálnou intenciou“ ponúka podnetné dielo. Počnúc prvou kapitolou *Teopoetika ako organická súčasť autorskej poetiky* reflekujeme následne tvorbu slovenských prozaikov s kresťansko-humanistickou orientáciou a slovenských básnikov s duchovnou intenciou. Okrem *Asymetrie etického a estetického v próze Kristíny Royovej Bez Boha na svete*, poslednej a nedokončenej prózy Vincenta Šikulu *Udri pastiera*, venovanej prešovskému biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi, a duchovných motívov v tvorbe Zuzany Kuglerovej-Kozičovej venuje autorka interpretačný priestor i dvom rozprávkam Daniela Pastirčáka. Poetika Pastirčákovej tvorby, rezonujúca v prevažnej miere dôvodmi a následkami putovania za poznaním (teda silnou túžbou vnútra k objeveniu prameňa – zmyslu života), prechádza v nástroj uchopovania a nazerania sveta cez prizmu všeobsiahlosťi ľudského a univerzálnosti božského D/ducha. Posun k prežívanej P/pravde, ktorá ako výsledok odohrávajúcej sa kontemplácie senzualistickej obohacuje, autorka sleduje a podnetne „analyzuje“ v jeho *Rozprávke o večnosti* a v *Básni zeme a dodáva*, že Pastirčák sa „hlboko vpisuje do vedomia čitateľov nielen svojou myšlienkovou, estetickou a jazykovo-štylistickou tvorivosťou, ale hlavne estetizáciou etického a etizáciou estetického“. V kapitole s názvom *Tvorba slovenských básnikov s duchovou intenciou* sa autorka sústredí na interesantné autorské naturely básnika Pavla Ušáka-Olivu, katolíckeho spisovateľa Jána Šveca Slavkoviana, nedávno zosnulého Svetoslava Veigla či Pavla Straussa, renomovaného „majstra metaforického myslenia a paradoxov“. Spomenutú kapitolu napokon pomyselné uzatvára už spomínaný Daniel Pastirčák a avízér či takpovediac literárny prorok „v zmysle naplnenia poslania poeta sacer“ a neúnavný akcentátor „tradičných a trvalých hodnôt“ Milan Rúfus. Dovolíme si tvrdiť, že táto publikácia tvorí a poskytuje jednu z možných cest a náhľadov k porozumeniu mysteria tremendum, maiestas, mysteria fascinans, hlbokého tajomstva (po)svät/n/ého, ktoré sa prejavuje vždy ako skutočnosť iného rádu než v živote a tvorí tak obsahovo inšpiratívne a hodnotné dielo na poli slovenskej literárnej vedy.

Nadežda Čeklovská

19. ROČNÍK MEMORIÁLU ŠTEFANA STANISLAYA V SKOKU DO VÝŠKY OPÄŤ REKORDNÝ

Fakulta športu PU a Atletický klub TJ Slávia PU Prešov usporiadali dňa 2. 2. 2011 v športovej hale PU 19. ročník Memoriálu Štefana Stanislaya v skoku do výšky mládeže a vysokoškolákov. V hlavnej kategórii súťaže vysokoškolákov obhájil minuloročné prvenstvo Lukáš Beer (Ak Slávia TU Košice), študent Fakulty športu PU, ktorý vlastný minuloročný rekord podujatia prekonal o jeden centimeter na hodnotu 208 cm. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pretekári súťažili na palubovke haly, ktorá nebola pokrytá umelým povrchom, čo vylučovalo použitie špeciálnych výškarských tretier. Víťaz pretekov Lukáš Beer dosiahol na pretekoch v nemeckom Essingu najlepší tohto-ročný výkon 218 cm, ktorým splnil kvalifikačný limit podmieňujúci účasť na Majstrovstvách Európy atlétov do 23 rokov, ktoré sa budú konať v Ostrave v letnej časti atletickej sezóny 2011. Spestrením a prínosom pre atletické podujatie

bola účasť mladých poľských pretekárov z UKS Maraton Sekowa pod vedením trénera Alexandra Gu-cwu. Medzinárodná účasť atletické preteky správne „okorenila“ a dala im medzinárodný punc. Za vydanený priebeh podujatia patrí podávanie usporiadateľom PaedDr. Jurajovi Małcovskému, PhD., PhDr. Marcelovi Nemcovi, PhD., Mgr. Róbertovi Kandráčovi, PhD., Mgr. Štefanovi Stanislayovi ml., Mgr. Mariánovi Málekovi a všetkým atletickým zanietencom.

Vysokoškoláci – hlavná súťaž: 1. Beer (FŠ Prešov) 208 cm – nový rekord podujatia, 2. Buffa (FŠ Prešov) 200 cm, 3. Tokarz (UKS Sekowa) 170 cm

Juniorky: 1. Vašková (Junior Prešov) 140 cm, 2. Magyarová (Slávia TU Košice) 135 cm

Dorastenci: 1. Kosiba (UKS Sekowa) 185 cm, 2. Grega (Junior Prešov) 175 cm, 3. D. Chwalyk (UKS Sekowa) 175 cm

Foto: Lukáš Beer (Fakulta športu PU), víťaz 19. ročníka Memoriálu Š. Stanislaya v skoku do výšky v novom rekorde podujatia 208 cm. Záber je z pretekov Bansko-bystrická latka 2011, kde v národnej súťaži zvíťazil výkonom 216 cm.

Dorostenky: 1. Astrabová (Slávia TU Košice) 135 cm

Starší žiaci: 1. Skrobot (UKS Sekowa) 160 cm, 2. Rusnák (Slávia TU Košice) 150 cm, 3. Lepak (UKS Sekowa) 145 cm

Staršie žiačky: 1. Cetnarowicz 148 cm, 2. Kudlatý 135 cm, 3. Kwarcinska 130 cm (všetky UKS Sekowa)
Mladší žiaci: 1. J. Chwalyk (UKS Sekowa) 145 cm – vyrovnaný rekord podujatia

Mladšie žiačky: 1. Polec 135 cm, Gawlik 125 cm (obe UKS Sekowa)

PhDr. Marcel Nemec, PhD.
Fakulta športu PU

PETER MLYNÁR MÁ ZLATO ZO SVETOVEJ ZIMNEJ UNIVERZIÁDY!

Vysokoškolská reprezentácia Slovenskej republiky bola na 25. Svetovej zimnej univerziáde v Turecku miomidané úspešná. Štyri zlaté a tri bronzové medaily Slovensku vyslúžili 7. miesto z celkového poradia 52 zúčastnených krajín.

Študenti Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove Peter Mlynár, Tatiana Bodová a Peter Čížek úspešne reprezentovali Prešovskú univerzitu v Prešove a svojimi športovými výkonomi prispeli k výbornému hodnoteniu Slovenska na svetovom športovom podujatí v Turecku. Peter Mlynár v mix sprinte získal zlatú medailu, Tatiana Bodová štartovala v short tracku a Peter Čížek ako člen hokejového družstva mužov so svojimi spoluhráčmi vybojoval 5. miesto v rebríčku hokejových družstiev mužov.

Za úspešnú reprezentáciu Prešovskej univerzity v Prešove i Slovenska na svetových športových podujatiach bol študent Peter Mlynár ocenený rektorm univerzity prof. RNDr. René Matlovičom, PhD., aj v roku 2010 za vynikajúce športové výsledky na Zimných olympijských hrách 2010 vo Vancouveri v klasickom lyžovaní.

Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove spolu so Slovenskou asociáciou univerzitného športu na Slovensku pokračuje v tradícii výchovy a vzdelávania mladých športovcov, ktorých potenciál na poli športovej reprezentácie univerzity i Slovenska neustále narastá.

Vladimíra Pohorelcová

DO ERZURUMU SOM IŠIEL S JASNÝM CIEĽOM

Rozhovor s Petrom Mlynárom, držiteľom zlatej medaily zo Svetovej zimnej univerziády v tureckom Erzurume.

Na svetovej univerziáde znamená zisk prvenstva výnimočný športový úspech. Myslím, že si seba, ale aj okolie milo prekvapil.

Do Erzurumu som išiel s jasným cieľom. Zaútočiť v team sprinte s reprezentačnou kolegyniou Alenou Procházkovou (UMB Banská Bystrica) na čo najvyššie priečky. To, že nakoniec z toho bola zlatá medaila, ma samozrejme potešilo. Papierovo sme patrili medzi favoritov, ale viete, v športe papierové predpoklady často nič neznamenajú, preto ma teší, že to nakoniec takto dopadlo.

Aký bol priebeh pretekov, kedy si cítil, že zlato máte na dosah?

Ako som už spomenul, na štarte sme boli bodovo najvyššie nasadení, čo nebolo najpríjemnejšie, lebo vtedy sú očakávania veľké a sklamanie by bolo o to silnejšie. Po vyhratom semifinále som už začal uvažovať, aké by to bolo vyhrať aj finále... Semifinálový rozbeh bol pre mňa bolestivejší ako ten finálový, aj keď vo finále som pocíťoval omnoho väčšiu ťarchu zodpovednosti. Vysoká nadmorská výška a len tri dni času na aklimatizáciu nemali na môj výkon priaznivý vplyv, ale našťastie to nebolo až také citelné, ako som sa pred štartom obával.

Máš za sebou účasť na XXI. Zimných olympijských hrách vo Vancouveri 2010, teraz si získal zlato na XXV. Svetovej zimnej univerziáde v tureckom Erzurume. Dokážeš porovnať a opísť dojmy z týchto vrcholných športových podujatií?

Olympijské hry s odstupom času vnímam ako veľkú športovú skúsenosť, aj keď na jej účasti som to tak nepociťoval. Stres a vedomie, že môj výkon zrazu sleduje omnoho väčšie množstvo ľudí, nebolo pre mňa veľmi príjemné. Na Univerziáde som takýto tlak nezažíval, bol som vo väčšej pohode. Mal som radosť zo športu ako takého a radosť z toho, že moje spoločné víťazstvo s Alenou potešilo priaznivcov športu na Slovensku. Olympijské hry sú výnimočnou športovou udalosťou, takže aj dojmy a zážitky z nej sú samozrejme silnejšie a emotívnejšie, či už sú to tie pozitívne, alebo aj negatívne.

Čo predstavuje pre teba úspech na svetovej univerziáde, samozrejme okrem najvyššieho medailového ocenenia?

Dúfam, že umiestnenie z Erzurumu mi pomôže naďalej športovať a reprezentovať Slovensko na svetových podujatiach a že sa trochu zvýši záujem kompetentných o bežeckej lyžovanie...

Peter, ako sa ti darí zvládať náročné povinnosti vrcholového športovca s nárokmi a požiadavkami,

ktoré na teba kladie vysokoškolské štúdium na Fakulte športu PU?

Vrcholový šport a škola sa dajú zlúčiť len veľmi ťažko z toho dôvodu, že počas sezóny som prakticky stále buď na snehu mimo republiky, alebo na pretekoch a nájsť si počas pretekového obdobia voľný čas je skoro nemožné. Podobne je to aj počas obdobia prípravy, teda na jar, v lete a na jeseň, vtedy sa vlastne odpracuje v tréningu najviac a v zime by sa to malo odzrkadliť na vzostupe výkonnosti. Fakulta športu mi vyšla veľmi v ústrety a umožnil mi vždy predĺženie skúškových období tak, že sa mi termíny pretekov a skúšok nekrijujú. Aj touto cestou by som sa chcel podakovať všetkým na fakulte, ktorí mi vyšli v ústrety.

Aké reprezentačné povinnosti ďa ešte v tejto sezóne čakajú?

Túto sezónu mám v pláne absolvovať ešte dve kolá svetového pohára a najväčší bežecký sviatok tejto sezóny, a to Majstrovstvá sveta v behu na lyžiach v nórskom Osle. Taktiež ma ešte čakajú medzinárodné preteky kategórie FIS a zúčastním sa aj na Majstrovstvách Slovenska, ktoré prakticky ukončia lyžiarsku bežeckú sezónu.

A čo tvoje plány do budúcnia...

Moje plány do budúcnia sú jasné. Chcem v najbližších rokoch boľovať na podujatiach svetového pohára a úspešne reprezentovať SR! V budúcej sezóne nie je žiadne vrcholné podujatie, a tak sa chcem sústrediť na štarty vo svetových pohároch. Chcem sa priblížiť k bodovanej tridsiatke. Čo sa týka štúdia, čaká ma dokončenie bakalárskej práce, takže na jar sa určite nudiť nebudem.

Zhováral sa PhDr. Marcel Nemeč, PhD.

Foto (archív P. M.): Stupeň víťazov na XXV. Svetovej zimnej univerziáde 2011 v tureckom Erzurume, kde dvojica slovenských reprezentantov v behu na lyžiach Peter Mlynár a Alena Procházková získala zlato v disciplíne team-sprint miešaných dvojíc.

„ŠPORTOVÉ VŠELIČO“ OD ŠTUDENTOV FAKULTY ŠPORTU

Študenti prvého ročníka magisterského stupňa štúdia Fakulty športu zorganizovali dňa 17. 12. 2010 pod vedením PaedDr. Klaudie Zuskovej, PhD., tradičné športovo-kultúrne podujatie „Športové všeličo“, ktoré sa tento rok nieslo v duchu tradície antických Olympijských hier.

Otvárací ceremoniál podujatia sa uskutočnil v plavárni PU, kde symbolicky antický Boh Poseidon otvoril súťaže pre študentov Fakulty športu. V netradičných súťažných disciplínach sa najviac darilo študentom druhého ročníka magisterského stupňa štúdia. Podujatie pokračovalo súťažou Salámový beh, ktorý sa uskutočnil v budove vysokoškolského internátu, kde cieľom súťaže bolo čo najrýchlejšie zdolať 11 poschodi a s rovnakým zámerom trasu absolvovať aj späť. Najrýchlejší bežci Matej Koču-

rek a Lenka Kondulová (obaja študenti druhého ročníka bakalárskeho stupňa štúdia) si odniesli „štangľu“

prvotriednej salámy. Športovo-kultúrny program pokračoval prezentáciou súťažných pohybových skladieb v rámci fakultného kola ŠVOČ v Športovej hale PU. Rovnako ako v plavárni aj tu dominovali v súťažiach študenti druhého ročníka magisterského stupňa štúdia. Do kultúrneho programu prispeli gymnastky z gymnastického klubu TJ Slávia PU pod vedením trénerky doc. Kvetoslavy Perečinskej, PhD., a program spestrilo aj vystúpenie netradičnej hudobno-taneč-

nej skupiny Capoeira Angola. Súčasťou podujatia bol aj slávnostný akt imatrikulácie študentov prvých ročníkov bakalárskej a magisterskej formy štúdia Fakulty športu PU. Celodenná slávnostná atmosféra pretrvávala aj po skončení športovo-kultúrneho podujatia, keďže vo večerných hodinách sa konal tradičný Ples Fakulty športu v priestoroch Domu kultúry.

Bc. Jana Šarišská
Bc. Silvia Ivanka

FUTBALOVÁ TRADÍCIA

Dnešná uponáhľaná doba nepraje tradíciam, prežijú len tie, za ktorými sú usilovní ľudia alebo ktoré v sebe skrývajú zaujímavé symboly. Tradícia futbalového duelu medzi pedagógmi a študentmi na Filozofickej fakulte pretrváva už niekoľko rokov (od roku 1999). V poradí už 24. meranie síl sa uskutočnilo v predvečer Dňa študentov 16. 11. 2010 v Univerzitnej športovej hale. Vo féracom boji sa proti sebe postavila skúsenosť a rozvaha na jednej strane a mladícka energia a rýchlosť na strane druhej. Zápas otvoril príhovorom a tradičným apelom na výkon študentov dekan Filozofickej fakulty PU prof. Rudolf Dupkala, bohužiaľ, pre zdravotné ľažnosti sa ako hráč na zápase nemohol zúčastniť. Úvodný hvízd patril objektívemu rozhodcovi Emremu Babagilovi z Turecka, ktorý mal celý čas zápas pevne v rukách. Začiatok bol ako poväčšine opatrny a takto premyslený najmä zo strany učiteľov. Divácka kulisa zlože-

ná najmä zo študentov fandila na obe strany. Prvá polovica zápasu patrila disciplinovanému výkonu učiteľov. V druhej časti sa výkony vyrovnali, o čom svedčí aj dramatický záver. Zápas sa skončil v riadnom hracom čase podobne ako predchádzajúci duel remízou 4 : 4 a nasledoval rozstrel. Zvíťazila skúsenosť a šťastie. Pedagógovia vyhrali 2 : 1 na penalty, čím získali 2 body a študenti 1 bod. V zápase vynikli brankári Holík – Pochanič, hráči Lajčák a Stojanovič. Celková tabuľka po 24. zápase vyzerá: Hviezdy z Fakulty 34 bodov skóre: 101 : 136 a Hviezdy z Hviezdy 37 bodov skó-

re: 136 : 101. Po súboji sa obe mužstva sa stretli na pri družnej „tlačovke“ pri guľáši a pohostení, ktoré zabezpečil dekanát FF. Vďaka patrí aj kapitánom – študentovi Janovi Lajčákovi a doc. Ľubomírovi Belásovi. Všetci zúčastnení vyslovili spokojnosť a očakávanie na 25. meranie síl, ktoré bude mať jubilejný slávnostný charakter.

Peter Kyslan

Môj svet sa často krúti okolo niekoľkých viet autora

Študovali ste ešte počas socializmu na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove odbor slovenský jazyk a literatúra a dejepis. Ako si na toto obdobie spomíname? Mali ste počas štúdia svoj ostrov pozitívnej deviácie? Čo ním bolo, respektíve kto ho vytváral?

Čoraz väčšmi si uvedomujem „zradnosť“ spomínania, v spomínaní je vždy dominantná súčasná situácia – osobná aj širšia, spoločenská. Navyše, ak sa od prostredia celkom odstrihnete, nemáte príležitosť potvrdzovať si spomínanie. V našom prípade treba rátať aj s istým tlakom stereotypu, že na školu sa má spomínať „pekné“... Toto vedomie ma akosi odrádza od ochoty svoje spomínanie verejne prezentovať, preto sa obmedzím iba na fakty, ktoré sa mi javia celkom jasne. Študovala som v čase tesne pred Novembrom 1989, študovala som sice aj dejepis, no akosi väčšmi som sa cítila „doma“ na Katedre slovenského jazyka a literatúry. Napokon, kde si som už o tom hovorila, rozhodnutie ísť na Filozofickú fakultu do Prešova ovplyvnilo moje stretnutie s profesorom Karolom Horákom na recitačnej súťaži. Chcela som robiť divadlo. No na škole, hoci som u Horáka v divadle pracovala, som nebola nijaký výrazný talent, nič extra. Boli tam šikovnejší, tak som sa upriamila na prednes, viedol ma Janko Gbúr. Študijné odbory boli výlučné, študovalo nás málo, vzťahy boli väčšmi osobné. Jestvovali učitelia, ktorí chápali, že ich poslaním nie je iba reprodukovať poznatky, ale aj motivovať a vychovávať svojich prípadných pokračovateľov. Dnes sa s tým stretávame zriedka. Mladému človeku sa vtedy dostávalo málo pozornosti, takže táto skúsenosť ma učila dôverovať si. Bolo to pre mňa veľmi dôležité. Obdivovala som mnohých svojich učiteľov, nehanbím sa za to – docentku Maukšovú najviac. Nebohý pán profesor Furdík a profesor Sabol ma nasmerovali do Jazykovedného ústavu. Bola som záložník®, Duro Briškár dostal ponuku ako

prvý, no chystal sa do SAV v Košiciach a Bratislavu odmietol. Cítili sme sa silní napriek časom, pretože sme sa podporovali a žičili sme si, nepoznali sme slovo „konkurovať si“ – Juro Briškár, Gera Kupko, Peter Milčák, Ľubo Bendzák, Ľubo Kmec, Ľubica Džmurová, Ivana Semjanová – tí boli asi najbližšie. Mala som aj iné oázy – pani Vieru Petruškovú, dramaturgičku a hľasovú pedagogičku v prešovskom divadle, učila ma spievať, dýchať a žiť nekfčovito®, rusínske divadlo, tam som sa stretla so svojimi budúcimi principálmi v Stoke – s Uhlárom a Karáskom. V tejto pozitívnej perspektíve sa mi nechce spomínať na absurdné ideologicke kuriozity, hoci vtedy sme ich za kuriozity nepovažovali.

Po ukončení vysokoškolského štúdia ste nastúpili do Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV, kde ste pracovali na projekte Synonymického slovníka slovenčiny. Môj a aj váš učiteľ Juraj Furdík raz ironicky nazval jazykovedcov vedeckými dinosaurmi, ktorí sú pre technikov a prírodrovédov príliš „spoločenskovední“, pre literátov a umelcov zasa príliš „technologickí“. Ako vnímate svoj status lingvistky?

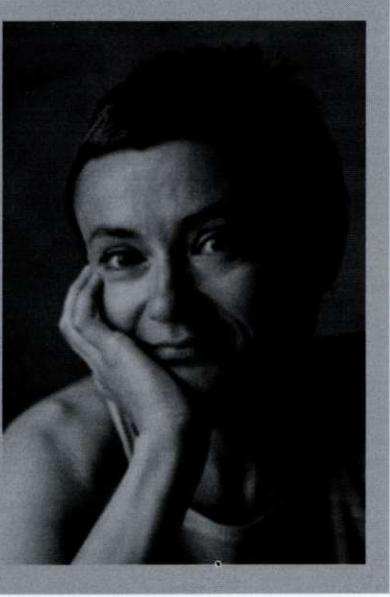
O statuse lingvistky sa v mojom prípade vôbec nedá hovoriť. Viete, človek akoby si osvojoval nielen významy slov, ale aj vzťahy k nim. Zrejme patrím ku generácii, ktorá nadobudla aj čosi také ako „pietny vzťah“ k niektorým slovám. Teraz nejdem rozoberať, či to vnímam ako dobré alebo zlé, konštatujem, že isté slová vzbudzovali v človeku akýsi ostych, žiadali si „striedme používanie“. Tak mi ostalo, že lingvista je vedec, ktorý sa systematicky venuje výskumu jazyka a výsledky tohto výskumu zverejňuje, prezentuje. Vydaním výtvarnej terminológie v roku 1998 v spolupráci s Janou Geržovou sa moja systematická lexikografická a lexikologická práca skončila. Tretí rok pracujem ako redaktorka vo vydavateľstve. Pán profe-

Rozhodnutie ísť študovať na Filozofickú fakultu do Prešova ovplyvnilo jej stretnutie s profesorom Karolom Horákom. Druhou univerzitou sa pre ňu stalo divadlo Stoka a neskôr Skrat. So svojou knihou *Láska ide cez žalúd/d'ok* sa dostala do finále súťaže Anasoft litera 2008. Divadelníčka, jazykovedkyňa, redaktorka a publicistka Inga Hrubaničová.

sor Furdík však správne vystihol umiestnenie jazykovedy v akomisi „medzipriestore“, no myslím, že dnes to už tak celkom neplatí.

V deväťdesiatych rokoch ste pôsobili v divadle Stoka. Príbeh Stoky je v istom zmysle symptomatickým príbehom o fungovaní umenia v slovenskej spoločnosti po roku 1989. Vznikala na začiatku deväťdesiatych rokov v porevolučných pocitoch uvoľnenia a nádeje a končila v existenčnej i tvorivej kríze a nepriazni štátnych orgánov. Ako ste toto divadlo vnímali vy v čase, keď ste boli jeho súčasťou, a ako ho vnímate z odstupu, v čase, keď už divadlo neexistuje?

Myslím, že Stoka bola moja, ako sa nadnesene vraví, druhá univerzita – umelecká aj životná. Takmer desať rokov tréningu, ako nazerať na seba – na svoje konanie, prežívanie, na svoju interpretáciu svedca – akosi zdvojene, ako ten, kto bezprostredne reaguje, a zároveň ako ten, kto sa na túto reakciu díva zhora a pokúša sa ju opísť, pochopiť, obhájiť alebo zavrhnuť. Splnil sa mi sen, ktorý bol v socialismi nedostižný, a odrazu išlo všetko akoby skrytým vedením. Rozpad „sna“ bol veľmi bolestivý, ale ja sa tak približne za päť rokov dokázem zo psychických otriasov vystrábiť. Trochu si uvedomujem emocionálnu nepružnosť, no nás ani doma, ani v škole nik nepripravoval na to, že tak ako každý živý organizmus podlieha vývinu, zmenám a koncu – podlieha im aj ľudské spoločenstvo, ktoré je tiež živý organizmus, o slove re-

vitalizácia sme nemali potuchy. Vtedy bolo všetko na večné časy. Musela som sa vyrovnať s iným poznaním možností trvania javov a vzťahov.

V jednom z rozhovorov ste povedali, že ste vedeli, že svoju prózu *Láska ide cez žalúd/ďok* ponúknete na vydanie iba Aspektu, a ak by ho odmietli, nevyšiel by. Prečo takéto striktné nastavenie? Je vám Aspekt, respektíve aj feminismus blízky?

Áno, tak to bolo, potrebovala som niekoho, komu môžem dôverovať a kto pozná moju divadelnú prácu, isté „nastavenie“. Takých ľudí nie je veľa, slovenskí spisovatelia sú ponorení vo svojich svetoch, divadlo je pre mnohých mimo zorného poľa. Jana Juráňová bola a je takou osobou, ktorej som dôverovala. Aspekt vniesol do nášho prostredia témy, ktoré sa zametaли pod koberec. Pred Novembrom aj po ňom. V tomto duchu mi boli obe vydavateľky – Juráňová aj Cviková – blízke.

Kniha *Láska ide cez žalúd/ďok* sa dostala do finále súťaže Anasoft litera 2008. Pomerne ostrú recenzie na tento text napísal do Romboidu Valér Mikula. Osobne ma v nej sklamalo jeho ironizovanie tematickej exkluzivity prózy, ako aj vašej profesie. Zraňuje vás takáto podoba recenzie? Aký je váš názor na umeleckú kritiku? Hm. Čo na to povedať? Zranilo ma to, asi na tri dni. Ale potom som si so sebe vlastným zmyslom pre gag sama začala hovoriť „no čo, ty vagína na vandrovke?“

Musíte uznať, že je to veľmi vtipné, čo kritik vymyslel. Ak ste však čítali knihu, je v nej pasáž: „ach, tak nerada zraňujem... ale vy ma k tomu nútite... / zraňujte ma, zraňujte, nič ma tak nevzrušuje ako zraňujúce slová vychádzajúce z vašich úst... / aj vy to máte rád? moja, moja, kráľovná moja! / aj vy ste neobyčajný človek, ach?! kto nám porozumie?“, a tak som si povedala, veď postava na to vyzýva a kritik reaguje. Viete, keby sa môj život mal odvíjať ešte aj od názorov literárnej kritiky, bola by som celkom paralyzovaná. Stačí mi, že sa odvíja v závislosti od každodenných pracovných a rodičovských povinností. Kritik môže mať pravdu, celé vaše „umelecké podujatie“ môže byť prepadák, ale vy máte aj tak iba dve možnosti – pokúsiť sa vypovedať, pokúsiť sa vyrovnať s akýmsi vnútorným napäťím, chvením, strachom tak, že si preň vytvoríte medzipriestor, medzirealitu, alebo môžete nekonáť, mlčať. „Medzipriestor“ vytlačený na papieri je kritizovateľný, zamietnutelný, zosmiešniteľný... Môj svet sa často celý deň krúti okolo niekoľkých viet nejakého autora, v ktorých musím správne rozmiestniť čiarky, slovesné väzby, hľadať vetu v origináli, porovnať, dať poznámku prekladateľovi na okraj, či iné slovo nebude vhodnejšie, dať prekladateľovi značku, že táto pasáž je skvelá, naučila som sa zrieť sa túžby po globálnej dokonalosti... Túžba kritika je mať pôžitok z globálnej dokonalosti.

Priznám sa, že okrem lingvistických základov ma vo vašich textoch, ktoré píšete o jazyku pre SME, oslovuje aj diagnostikovanie stavu slovenského školstva, ktoré sprostredkúvate skrz svoju osobnú skúsenosť s dcérou. Ako by ste zosumarizovali svoj pohľad naň?

Mňa škola, teda učitelia, zásadne ovplyvnili, môjho brata, paradoxne, nie, hoci sme navštievovali rovnakú základňu aj rovnaké gymnázium. Preto sa mi vidí, že centrálny prvok školského systému je učiteľ. Nech je už ten systém akokoľvek nedokonalý. Učiteľ by mal byť láskavý, čo neznamená ľahostajný, a taktný. Potom vzdelaný. Mal by dokonale poznať spoločenské predsudky a nepestovať

ich. Žiaľ, aj po dvadsiatich rokoch je taký učiteľ skôr výnimka ako pravidlo. Ľahšia je cesta podporovať šikovných a nechať plávať menej zdatných žiakov, ľahšie je povedať „dieťa pochádza z pomorov, z akých pochádza“ (to je krásny príklad na jazykový takt), „matika mu sice nejde, ale pekne kreslí, no nepusím ho na súťaž v kreslení, lebo by z matiky zameškal ešte viac a vedelo by ešte menej“. Niet učiteľa, ktorý by dieťa poslal na súťaž v kreslení a ponúkol mu doučovanie z matematiky sám a zadarmo. Nech mi odpustia tí, čo to robia, viem, že sa nájdú. Prekáža mi, že sa učiteľ „zadministroval“, zmenil na úradníka. Učiteľ je tak trochu lekárom aj knazom, aj didaktikom, samozrejme. Najmä malé deti trávia dnes v škole minimálne osiem hodín, čo je normálny pracovný čas. S učiteľmi trávia väčšiu časť aktívneho dňa, nie s rodičmi, tí pracujú. Prídú domov o piatej alebo po krúžkoch aj neskôr a učia sa ďalšie dve aj tri hodiny. Je to nenormálne. Moja dcéra nemá elementárne prírodné predstavy – učia sa vzor vysvedčenie, sú tam slová ako záružlie, ale ona ešte dosiaľ záružlie močiarne nevidela. Ľan zaradila v písomke medzi buriču, hoci som jej vysvetľovala, že sa z neho tká plátno. Rástla pri tom na rozprávke, v ktorej krtko šije pri močiari nohavice z ľanu, a tú rozprávku vedela naspamäť. Raz mi ktorosi rozprával reálny príbeh, že deti kdesi v zahraničí mali nakresliť kura a ony nakreslili grilované. Keď takto uvažujem, pripadám si veľmi stará a stonajúca tetka, no reálna skúsenosť sa nazaj nedá nahradiť obrázkom na internete ani prázdninovým pobytom v prírode. Utvára sa permanentnou prítomnosťou v reálnom prostredí. Mám však odísť na vidiek, aby žilo dieťa so záružlím? Mám začať pestovať ľan? Naučí sa vo vidieckej škole dobre angličtinu a nemčinu? Bude môcť potom študovať na excelentnej škole? A musí študovať na excelentnej škole? Otázok je veľa, naše životy sú akýmsi balansovaním medzi hľadaním odpovedí na milión otázok.

Zhovárala sa Martina Ivanová.

„P“ AKO PREŠOV A „P“ AKO PETERBURG

V dňoch 20. až 24. septembra 2010 sa vo Varšave konalo európske kolo II. Medzinárodného študentského festivalu ruského jazyka pod názvom „Друзья, прекрасен наш союз!“. Organizátormi podujatia boli МАПРЯЛ (Medzinárodná asociácia učiteľov ruského jazyka a literatúry), Fond Русский мир (Ruský svet), Poľská asociácia učiteľov ruského jazyka a Varšavská univerzita. Na festivale sa zúčastnilo 24 družstiev z 15 európskych krajín. Slovenskú republiku reprezentovali 2 súťažné skupiny – študenti a doktorandi Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a študenti Katedry rusistiky a translatológie Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (menovite Juliána Bardzaková, Nikoleta Doliničová, Natália Lisničuková, Júlia Movčanová, Veronika Spodníková a Miroslava Štefaníková).

Festival bol rozdelený na 3 súťažné dni. Prvý súťažný deň začal slávnostným otvorením festivalu vedúcimi predstaviteľmi Fondu „Русский мир“, МАПРЯЛ a Varšavskej univerzity. Po slávnostnom obedovi nasledovala prezentácia jednotlivých družstiev. Úlohou študentov bolo aj pomocou multimediálnej prezentácie v priebehu 10 minút po ruský predstaviť svoju krajinu, mesto, v ktorom študujú, a svoju univerzitu. Prešovskí študenti, ktorí uzatvárali túto disciplínu i prvý súťažný deň, sa predstavili tradičným ľudovým tancom – karičkou a ľudovými piesňami doplnenými zaujímavým rozprávaním o Slovensku.

Druhý deň festivalu sa začal zaujímavou exkurziou po Varšave, za ktorú by sme sa organizátorom chceli ešte raz podčakovať. Ďalším bodom programu bola vedomostná súťaž, ktorá opäť dávala súťažiacim možnosť vybojovať si účasť v celosvetovom finále festivalu v Sankt-Peterburgu. Tu svoje znalosti ruskéj hudby predvedla študentka 2. ročníka odboru prekladateľstvo a tlmočníctvo v kombinácii ruský jazyk a literatúra a ukrajinský jazyk a literatúra Natália Lisničuková, keď ukážku z opery P. I. Čajkovského *Labutie jazero* spoznala po dvosekundovej ukážke aj napriek technickej poruche a postúpila tak do peterburského finále. Možnosť

postúpiť do spomínaného celosvetového finále festivalu mali aj ostatní študenti, teda nielen tí, ktorí si ho zabezpečili najrýchlejšou správou odpovedou na otázky z oblasti ruskej kultúry. Stačilo čo najlepšie napísanie test a dúfať v postup. Pre vedúcich skupín bol pripravený okrúhly stôl na tému „Inovačné metódy výučby ruského jazyka a ruskej kultúry v európskych a svetových univerzitách“ pod vedením prezidentky МАПРЯЛ prof. L. A. Verbickej.

Posledný (súťažný) deň festivalu sa niesol v duchu tvorivých dielní a následnej tvorivej súťaže podľa výberu súťažiacich. Začal sa však prezentáciou plagátov jednotlivých družstiev na tému „Ruský jazyk pomáha...“, ktorých zhodovanie bolo, podobne ako prezentácia svojej krajiny, domácou úlohou zadanou v pozvánke na festival. Študenti FF PU si pri príležitosti 65. výročia ukončenia 2. svetovej vojny pripravili umelecké pásmo s touto tematikou. Učitelia sa zúčastnili na metodickom seminári na tému „Ruský jazyk a kultúra na vyučovacích hodinách ruského jazyka ako cudzieho jazyka na univerzitách“. Napokon nasledovalo vyhodnotenie festivalu, doplnenie počtu postupujúcich na celosvetové kolo a slávnostná večera spojená s ohňostrojom a ukážkami rytierskych bojov, čo umocnilo slávnostnú atmosféru zámku v Pultusku, kde sa posledný deň festivalu odohrával. Študenti odchádzali plní dojmov, o čom svedčia aj slová Miroslavy Štefaníkovej, ktorá ďalej píše: „Pod vedením Mgr. Mareka Chovanca, doktoranda Katedry rusistiky a translatológie, sa naša skupina spolu so študentmi z Ukrajiny, Rumunska, Maďarska, Bieloruska, Litvy, Moldavska, Ruska, Estónska a iných krajín 20. septembra 2010 ocitla pred bránami Varšavskej univerzity. Poľská Varšava nás privítala tak, ako sa na slovanskú rodinu patrí. Slávnostný koncert, ktorý bol pre nás, účastníkov festivalu, pripravený, bol naozaj famóznym otvorením tohto, ruský jazyk oslavujúceho stretnutia rusistov. Po príhovoroch významných členov komisie, ktorá hodnotila naše vedomosti z ruského jazyka i poznanie reálnej Ruskej federácie, sme prišli na rad my. Skupina našich študentiek s hrdosťou a úctou predstúpila pred pedagógov i študentov a oblečené v slovenských krojoch sme zaspievali so sprievodom

huskú ľubozvučnú pieseň „Najkrajší kút v šírom svete je moja rodná zem“. S úsmevom na perách a láskou v očiach sme rozprávali o našej univerzite, Prešove i o Slovensku. Nakoniec sme zanotili pári rusínskych piesní, ktoré sú nám, členom skupiny, veľmi blízke. Po našej prezentácii sa aulou ozýval potlesk, ktorý neutíchal, ani keď sme sa my z pôdia už dávno vytratili. Nasledujúci deň na nás čakala ďalšia neľahká úloha. Predviest a dokázať porote, že práve my sme vhodnými adeptkami na postup do celosvetového kola festivalu študentov ruského jazyka, ktorý sa bude konať v októbri 2011 v Sankt-Peterburgu. Svojimi vedomosťami všetkých zúčastnených očarila aj Natália Lisničuková, ktorej jej šikovnosť bezpečila istý postup do finále festivalu v Sankt-Peterburgu, za čo si zaslúži uznanie nás všetkých, keďže je jedinou študentkou Slovenska, ktorá sa do mesiaca, nazývaného aj „severnými Benátkami“, prebojovala. Posledný súťažný deň nás organizátori zaviezli na čarokrásny zámok, kde sme znova mali predviest to, čo nám je z Ruska najbližšie. Celým zámkom sa šíril spev ruských piesní; taktiež boli predvedené ukážky tancov i rôzne teatrálne vystúpenia študentov. Naša skupina, pridržiavajúc sa historie, ako jediná zo skupín zasvätila svoje vystúpenie 65. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny. Nie preto, aby sme postúpili na celosvetové kolo festivalu, no na česť a slávu vojakov, ktorí, zanechajúc doma svoje rodiny, položili svoje životy za našu slobodu, sa na našich úst ozývali vojenské básne a piesne. Naše vystúpenie sa skončilo slzami v očiach divákov a veľkým aplauzom. Po skončení všetkých vystúpení bol každému z účastníkov daný certifikát, ktorý mu mal pripomínať tieto štyri nádherné dni strávené vo Varšave. Po veľkolepej slávnosti ukončenia festivalu sme sa vydali na spiatočnú cestu na Slovensko. V srdciach nám ostali spomienky na Varšavu, no najmä na to, že ruský jazyk, aj keď je v dnešnej dobe dávaný do úzadia pod vplyvom západnej kultúry, je ešte stále živý a milovaný toľkými národmi.“

Na záver sa žiada vyslovíť želanie, aby táto účasť študentov rusistiky FF PU nebola ich prvou a poslednou na podobných podujatiach. Všetkým študentom rusistiky, ale nielen im, želáme veľa elánu v štúdiu ruštiny, lebo jeho ovládanie náozaj pomáha.

Marek Chovanec
Miroslava Štefaníková

DVA MESIACE ŠTÚDIA V MOSKVE

Možnosť navštíviť jednu z najväčších a najrozmanitejších krajín na svete je neopakovateľná. Nevyužiť takúto ponuku, akú každoročne predkladá študentom rusistiky agentúra SAIA, by bola veľká škoda. Vďaka tejto ponuke a opakovanému predstavovaniu ruskej kultúry zo strany našich pedagógov sme neváhali a poslali prihlášky, na základe ktorých nás na jazykovú stáž aj vybrali.

Krajinu, o ktorej z každej strany počúvame, či už pozitívne, alebo negatívne informácie, ktorá nás často prekvapí nejakým extrémom alebo raritou, je najlepšie navštíviť a urobiť si na ňu vlastný názor. Krajinu, ktorá je presýtená množstvom rozličných kultúr, nádhernou prírodou a úžasnými prírodnými javmi, pýšiacu sa neopakovateľnou architektúrou a pamiatkami, je potrebné uvidieť na vlastné oči a zapamätať si ju navždy.

Dva mesiace štúdia v Moskve spojené s poznávaním záklutí mesta boli plné zážitkov a malých dobrodružstiev. Tieto dva mesiace nám priniesli veľa nového a pozitívneho. Najväčším prínosom pre nás bolo ruské prostredie, v ktorom sme si mohli zdokonaliť našu komunikačnú schopnosť. Každodenne stretávanie sa s ruskou tlačou a kontakt s ruským spisovným, ale aj hovorovým jazykom nás veľmi obohatil a ukázal bohatstvo ruského jazyka. Taktiež sme nadviazali nové známosti z celého sveta. Spoznali sme študentov z Číny, Japonska, Maďarska, Nemecka, Poľska, ba dokonca aj z Ghany. Bolo veľmi zaujímavé dozvedieť sa niečo nové o ich krajinách, kultúrach a vzťahu k ruštine.

Celé naše štúdium spočívalo v návšteve prednášok a seminárov štyri dni v týždni. Víkendy a jeden deň počas pracovného týždňa sme mali voľné, čo sme sa snažili naplno využiť na spoznávanie historických a kultúrnych pamätníkov mesta. Navštívili sme všetky známe

chrámy a historické budovy, múzeá a galérie, divadlá a reštauračné zariadenia. Najviac zo všetkého nás nadchli pravoslávne chrámy a galérie. Chrámy sme obdivovali v celej ich kráse. Ich mohutnosť a monumentálnosť spojené s krehkosťou a jednoduchosťou nástenných malieb vytvárali dokonalý a harmonický celok. V múzeách a galériach, ktoré sú plné obrazov a historických pamätníkov, sme mohli stráviť celé dni, no aj tak by sme si všetko dobre a dôkladne neprezreli. Divadelné predstavenia, ktoré sme navštívili, nás prekvapili svojou originalitou a prepracovanosťou a taktiež profesionálitou hercov a ich schopnosťou zaujať diváka v každej sekunde.

Aj obyčajná prechádzka po meste mala svoje čaro. Stávali sme sa súčasťou mestského koloritu, súčasťou moskovského davu, v ktorom je každý človek Rus, bez ohľadu na národnosť. Na každom rohu nás čakalo nejaké prekvapenie, či už v podobe historickej budovy, alebo v podobe poučnej či zábavnej situácie pri rozhovore s Rusmi. Neočeniteľným pozitívom bolo to, že sme spoznali troch čistokrvných Rusov, ktorí nás niekoľkokrát sprevádzali po meste a dopĺňali naše pochodenie mestom o zaujímavé legendy či objasnenia.

Aká by to bola návšteva Ruska, ak by sme nenavštívili aj druhé najvýznamnejšie mesto, Petrohrad, ktorému často dávajú prirovnanie mesto – hrdina. Podstatne sa lísi od Moskvy nielen svojou architektúrou, ale aj správaním sa ľudí. Pet-

rohrad sa viac podobá na európske mesto ako na mesto z rozprávkového Ruska. Tri dni strávené v tomto meste nám nepostačili na navštívenie aj tých najhlavnejších pamätníkov. Naším hlavným cieľom bolo prejsť sa po Nevskej ulici a navštíviť Zajačí ostrov, krížnik Aurora, budovu Admirality, Kazanskú katedrálu a Chrám sv. Izáka. Jeden celý deň sme si vyhradili na návštevu jedného z najväčších a najvýznamnejších umeleckohistorických múzeí sveta – Ermitáže. Podarilo sa nám vidieť aj otváranie mostov na rieke Neve, čo bolo aj napriek nočnému a mrazivému počasiu nezabudnuteľným zážitkom. Z Petrohradu sme odchádzali naspať do Moskvy s pocitom, že sa sem raz určite vrátim.

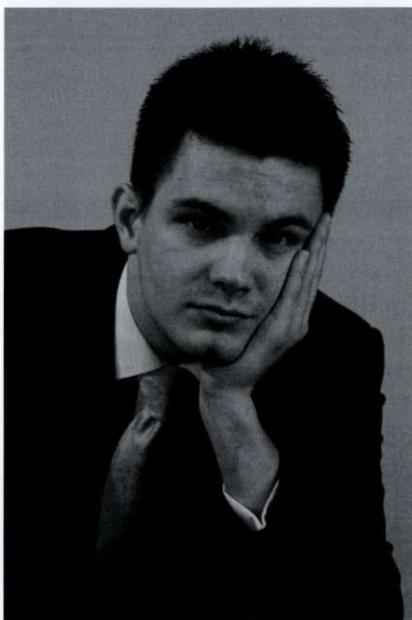
Celá dvojmesačná stáž v Moskve spojená s menším výletom do Petrohradu bola neopakovateľným a nezabudnuteľným zážitkom, na ktorý ani jedna z nás nezabudne. Lúčenie s mestom a s novými kamártmi bolo veľmi ľažké, no lúčili sme sa s tým, že sa ešte niekedy určite stretneme a miestom nášho stretnutia bude ako inak, Moskva. Ostali nám len pekné fotografie, ktoré nám budú pripomínať príjemné chvíle strávené vo vysnívanom Rusku.

Ivana Mizeráková

Na Fakulte manažmentu študujú víťazi

Študent Fakulty manažmentu Tomáš Makatúra získal doposiaľ na rozličných literárnych súťažiach spolu 6 prvých, 3 druhé a 2 tretie miesta (informovali sme o tom v minulom čísle časopisu Na PU-ze). Koncom roka 2010 mu do zbierky pribudlo ďalšie ocenenie. 2. miesto v súťaži študentská esej na tému *Čo očakávam od slovenskej vlády?* získal v tomto prípade od Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika. Srdečne blahoželáme a tešíme sa na ďalšie úspechy.

PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD.
manažérka pre komunikáciu a PR Fakulty manažmentu PU v Prešove

Dnes je zvláštna doba. Spoločnosť je ako parný hrniec natlakovany rôznymi záujmami, ktoré úž dávno stratili zjemňujúci obal ohľadov a morálky. V móde sú ostré lakte, tvrdé reči a priam ne-nažraná dravosť. Táto atmosféra prerastá všetkými vrstvami a sférami. Nič nie je pevne dané a rešpektované. Relativizácia každej hodnoty spôsobila bezobsažnosť slova. Možno si už ani nevieme predstaviť, aby sa ľudia neuškŕnili nad tým, ak niekto spomína „pravdu“, „čest“, „súcit“, „snahu“, „verejné blaho“... Väčšina mávne rukou, že sú to len bohupusté frázy. Dá sa však žiť bez ideálov, bez viery v spravodlivosť, bez chcenia veci pozitívne meniť v prospch spoločenstva?

Každá generácia sa s tým vyrovnila po svojom. Čoskoro budem patriť k absolventom univerzity. Sme v pozícii „záložníkov“ a pojem „očakávanie“ nás presne vystihuje. Väčšina z nás cíti na Slovensku nedostatok príležitostí uplatniť sa a získať prostriedky na bežný život.

ČO OČAKÁVAM OD SLOVENSKÉJ VLÁDY? (alebo Esej o poctivých slovách)

Nie je na svete vláda, ktorá by mohla dlhodobo riadiť krajinu, v ktorej je väčšina ľudí sklamanych, maloverných a nešťastných. Slovenská republika nie je výnimkou. Veci sa však nedajú meniť zo dňa na deň. Hlavným dôvodom pochmúrnosti v našej krajine nie je materiálny nedostatok. Problémom je viera vo vlastné sily, spoločenská empatia, vážnosť čestného konania a prosté ľudské dobro.

Chcel by som vládu, ktorá vráti váhu, hodnotu a obsah slovám. Niekto predsa začať musí – nevykrúcať sa, nerelativizovať, neklamať. Je čas začať hovoriť správne veci a zároveň podľa toho konať. Pomenovať situáciu a cieľ. Potom stáť v rovnakom vetre ako zástup, ktorý nasleduje. Poctivo vyšovené a mysené slovo je schod, od ktorého sa dá odraziť. Každá veľká zmena a myšlienka začala slobodným prejavom.

Slovensko potrebuje zmenu. V každej oblasti nášho života a pre každú generáciu je nutné nájsť slovný kľúč k viere vo vlastné schopnosti a sily. Od vlády očakávam, že nájde také slová a dá im takú váhu, aby ľudia verili, že tento priestor je možné pri poctivej práci pozitívne zužitkovať. Úlohou vlády má byť hlavne otváranie príležitostí a definovanie podmienok. Nastavené regule musia platiť pre všetkých rovnako. Právo, spravodlivosť, bezpečie, vrátane ich vymáhania

a ochrany by mali byť prioritným záujmom štátu.

Vzdelaní a snaživí by mali na svojom živote cítiť, že sa to oplatí. Hodnota v slovách by sa mala preniesť do hodnôt v reálnom živote – v zdraví, vo výchove, v životnom prostredí. Nič nie je zadarmo, a ak to dostávame alebo berieme bez námahy a ceny, nevážime si to.

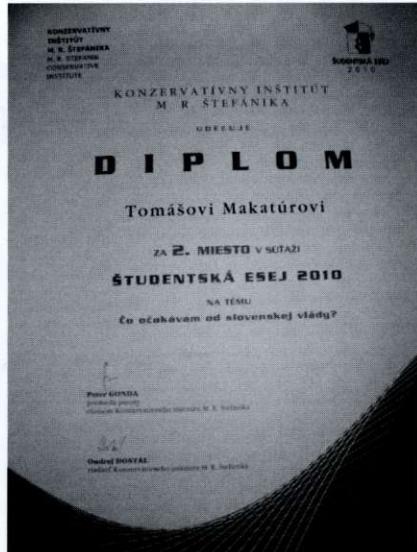
Očakávania sú hlavne individuálna vec, ale v demokracii sa preasadí väčšinou vôľa väčšiny. Pre každú vládu je pohodlné plávať na vlne väčšinovej priažne, ale ja by som veľmi ocenil, ak by sa našla vôľa počúvať aj menšinové názory.

V našej krajine je množstvo mudyých a angažovaných ľudí, ktorí pracujú v mimovládnom sektore. Robia veľké množstvo užitočnej dobrovoľnej práce v rôznych oblastiach. Generujú aktívny občiansky potenciál, ktorý raz v budúcnosti možno nahradí časť sprofanovaného politického systému. Ich hlas u nás ešte nemá takú váhu, aby riadil veci verejné, ale dáva skutočný obsah veľkým slovám. Politici sa ich často boja, lebo sú zrkadlom pravdy o spoločnosti. Vytvorenie lepších podmienok pre rozvoj tretieho sektora by znamenalo, že spoločnosť dozrieva.

Dôležitým bojovým poľom pre každú vládu je aj zahraničná politika. Po vstupe do Európskej únie mám pocit, ako by sme stra-

tili veľký cieľ. Zaradiť sa do klu-
bu spoločenstva na rovnocennej
úrovni a vydobyť si pozíciu reš-
pektovaného partnera veľkých
krajín by bol skvelý motív našej
vízie na Európskej úrovni. Aj tu
však treba presvedčiť argumentmi,
za ktorými stojí váha krajiny,
ktorá má čo ponúknut' ostatným.
Naša krajina bola vždy tak tro-
chu zahľadená do seba. Od vlá-
dy očakávam, že nám viac otvorí
svet. Len pri takejto konfrontácii
množstvo ľudí pochopí, že nie
sme ani takí chudobní, ani takí
neschopní, aby sme na seba ne-
mohli byť viac hrdí. Možno nás
to naštartuje k väčšej štedrosti pre
menej šťastných v rozvojových
krajinách, možno ešte k väčszej
súťaživosti na medzinárodnom
trhu práce.

Pre ľudí vo vládnych funkciach by malo byť jednou z priorít vy-
tvorenie podmienok sofistikovo-
vanej základnej pre informačnú
spoločnosť. Je to priestor pre en-
vironmentálne čistú, lukratívnu
činnosť vysoko vzdelaných ľudí
zakotvených v prosperujúcej kra-
jine. Informačná spoločnosť in-
tegruje množstvo spoločenských
a hospodárskych oblastí na fun-
gujúci systém s jasnými pravidla-
mi. Podpora vedy a výskumu by
mala byť súčasťou tejto filozofie.
Moderné technológie sú jediným
prostriedkom, ktorý vo všetkých
oblastiach podporí rozvoj prí-
ležitostí. Naša krajina nemá zá-

soby nerastov, na ktorých by sa
dala stavať dlhodobá hospodár-
ska vízia, ale má prírodné bohat-
stvo, ktoré pri rozumnom využi-
tí umožní trvalo udržateľný rast.
Úlohou vlády bude stanovenie
šetrných mantinelov pre takúto
činnosť.

Dalo by sa veľmi dlho vyratúvať,
čo všetko by mala urobiť vláda.
Platí však staré porekadlo: „Kaž-
dý národ má takú vládu, akú si
zaslúži.“ Znamená to, že naše
očakávania v podstate mieria na
nás samotných. Nemôžeme poža-
dovať, nemôžeme sa hnevať, ak
sme sami apaticí a ignorujeme
naše občianske práva. Nie každý
môže byť aktívny politik, ale každý
by mal byť aspoň informovaný
občan. Mal by sa zaujímať, ako
je v jeho mene spravovaná kraji-

na, v ktorej žije. Mal by poznáť
ľudí, ktorí ho zastupujú, a dobre
zvažovať spôsob, akým sa prejav-
ujú. Žiadny spravodlivý systém
nie je udržateľný, ak v ňom pre-
vládne zloba, chamtivosť a bez-
ohľadnosť.

Demokracia nie je statický stav,
ale každodenný zápas o právo
uplatniť si názor. V princípe by
to mala byť nekonečná spoločenská
diskusia o smerovaní zdrojov
a morálky, ktorá by nemala mať
porazených.

Mali by sme sa preto pýtať, či sme
takí, aby sme si zaslúžili dobrú
vládu. Či dokážeme spomedzi
seba vybrať tých, ktorí reprezen-
tuju ten najlepší mozgový a orga-
nizačný potenciál Slovenska. Či im
vieme pomôcť, aby takí boli.
Preveriť si vlastné kritériá a po-
znať hranice kompromisu.

Dnes je zvláštna doba. Tvoríme si
ju však sami. Svojím správaním,
prístupom k životu, hodnotami,
ktoré vyznávame. Slová majú
len takú váhu, akú im priznáme
a akú tolerujeme ich pôvodcom.
Očakávania zázračných zmien
bez vlastného pričinenia len má-
lokedy prinášajú ovocie. Niekto
musí začať. Naša krajina potrebuje
poctivé slová. Také, za ktorými
sa stojí. Nie pekné, ľubivé a popu-
listické. Mali by byť jednoduché,
úprimné a pravdivé. Aby sme si
rozumeli a aby každý vedel, na
čom je.

Tomáš Makatúra

Nové zaujímavé súťaže pre študentov

Študenti majú rôzne možnosti aj mimo svojho štúdia a v rámci voľného času. Jednou z foriem jeho využitia je kreatívna tvorba a skvelá šanca zasúťažiť si. V tomto čase sa totiž môžu zapojiť do viacerých zaujímavých súťaží, ktoré sú uverejnené aj na stránkach Prešovskej univerzity. Prvou z nich je medzinárodná mediálna súťaž „Migrants in the Spotlight“. Organizuje ju Medzinárodná organizácia pre migráciu IOM v spolupráci s Európskou komisiou. Projekt je určený študentom vysokých škôl v EÚ. Súťaží sa v dvoch súťažných kategóriach – článok a dokumentárny film. Podmienkou je zaslanie príspevku v angličtine a uvedenie titulkov vo filme. Nosnou tému je problematika migrácie a integrácie. Práce majú tvoriť riešiť problémy prisťahovalcov, integrovania cudzincov či kultúrnej rozmanitosti. Viťazi získajú finančnú odmenu, hodnotnú cenu a certifikát. Ich práce budú zároveň zverejnené vo vybraných médiách. Ďalšou výhrou je účasť na slávnostnom ceremoniáli počas medzinárodnej konferencie v Budapešti v máji 2011. Uzávierka súťaže je 4. apríla 2011. Viac informácií nájdete na stránke www.mits.eu.org. Druhú zaujímavú súťaž s názvom „Nápad si TY“ pripravilo RPIC Prešov. Súťaž prebieha pod záštitou štátneho tajomníka Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, Jána Hudackého. V rámci cieľovej skupiny študentov sa projekt považuje za novú platformu rozvoja tvorivého potenciálu. Hlavnou úlohou súťaže je vytvoriť zaujímavý podnikateľský nápad. Cieľom projektu je snaha o identifikáciu inovatívnych prístupov v akejkoľvek oblasti podnikateľskej činnosti. Výstupy súťaže tvoria práce, ktorími majú byť prezentácie vlastných podnikateľských zámerov, riešení a návrhov v akejkoľvek oblasti a sfére podnikania. Súťažiaci sa má pokúsiť vytvoriť nové myšlienky, moderné prístupy a kreatívne nápady. Práce sa budú hodnotiť na základe bodovania. Pre najlepších nositeľov podnikateľských myšlienok sú pripravené zaujímavé a hodnotné vecné ceny. Návrhy sa môžu podávať do 31. marca. Viac informácií na: <http://rpico.sk>.

Martina Štofková

MEDIÁLKA TV PRINESIE V NOVOM SEMESTRI AŽ 25 VYSIELANÍ A VEĽA NOVINIEK

Možno ste u nej už počuli. Mediálka TV je jedným z najmladších univerzitných médií, no určite nie najmenej aktívnym. Práve naopak. Na začiatku letného semestra tohto akademického roku mala jej redakcia už 35 členov, čo je vzhľadom na jej vek úctyhodné číslo. Mediálka TV je tu s vami už štyri roky a tento semester plánuje prekonať všetky svoje doterajšie rekordy. „Nový semester bol pre nás vždy späť aj s novými výzvami, no tento bude špeciálny,“ hovorí Peter Dzurilla, ktorý v súčasnosti plní funkciu programového riadiťa Mediálky TV. „Okrem toho, že plánujeme expandovať po technologickej stránke, sme sa rozhodli rozšíriť aj mediálny priestor, a tak si diváci budú môcť počas nasledujúceho semestra naladiť až 25 unikátnych vysielaní.“ Diváci Mediálky TV si budú môcť pozrieť pravidelnú reláciu Aktuality, v ktorej sa ako vždy dozvia o najnovších udalostiach na akademickej pôde, nebude chýbať Magazín Prešovského samosprávneho kraja, ale obnoví sa aj relácia 7 dní. „Naše agentúrne spravodajstvo sme boli nútene zrušiť na začiatku tohto akademického roka pre priestorové problémy, no po jednom semestri výpadku sa táto relácia vráti späť. Jej periodicitu sa ale zmení, bude vysielaná každý druhý týždeň a bude sa vo vysielaní streďať s filmovou tvorbou.“ Práve filmy získala Mediálka TV od rôznych študentov z celého Slovenska a pri-

chádza tak s novinkou prezentácie amatérskych filmov priamo v televízii. Prezentovať sa však nebudú len slovenské filmy, ale aj zahraničná tvorba. Už na začiatku roku predstavilo médium prvý z takýchto filmov pod názvom *Sintel: Príbeh Draka*, ktorý bol odvysielaný v pôvodnom znení s titulkami. Študenti v Mediálke však nevylučujú ani to, že v prípade dlhších filmov ich aj nadabuje. „To však nie je pre tento semester prioritou.“ prezradil nám Michal Urbán, ktorý má na starosti komunikáciu s jednotlivými autormi a získavanie autorských práv. „Chceli by sme docieliť istú formu trvalej spolupráce nielen s jednotlivými autormi, ale aj s inými univerzitami venujúcimi sa tejto problematike. Tým by sme zabezpečili nielen atraktívnejší obsah pre študentov Prešovskej univerzity, ale čiastočne by naše vysielanie mohlo prekročiť aj hranice regiónu PSK.“ To však nie je všetko. Vzhľadom na to, že Prešovskú univerzitu čaká „supervolebný“ rok, ked' sa bude voliť nielen nové vedenie univerzity, ale aj niektorých fakúlt, prvá študentská internetová televízia pripravuje aj volebné štúdio, pomocou ktorého bude chcieť nielen študentom, ale aj pedagógom a zamestnancom univerzity predstaviť jednotlivých kandidátov na dekanov a rektora. Relácia však nebude len statická, do jej prípravy sa budú môcť zapojiť aj diváci zasielaním

otázok jednotlivým kandidátom. „Je pravdepodobné, že pokiaľ nám to bude dovoľovať technické zázemie, budeme sa snažiť reláciu vysielat naživo a jej repríza sa bude nachádzať v archíve,“ zdôrazňuje šéfredaktor. Novinkou je fakt, že Mediálka TV po 4 rokoch fungovania na platenom hostingu prišla s myšlienou zriadenia vlastného servera, pri čom im výrazne pomohlo Laboratórium výpočtovej techniky Filozofickej fakulty PU. Okrem toho, že teraz majú neobmedzený priestor na akékoľvek videá, plánujú aj živé vysielanie so živými prenosmi, ale predovšetkým streaming v podobe multicastu a unicasteru. „Vďaka tomu si nás študenti budú môcť zapnúť aj na internáte prostredníctvom VLC Playeru vo vysokom rozlíšení, nebudú obmedzovaní ani limitovaní žiadnym dátovým prenosom, ako to bolo v minulosti,“ vysvetluje nám technik Vlastimil Labský z Českej republiky, ktorý je jedným z tých, ktorí participujú na projekte, aj keď' neštuduje priamo na Prešovskej univerzite. Napriek tomu, že tento projekt funguje pomerne krátku dobu, už si našiel svojich priaznivcov nielen medzi študentmi, ale aj medzi pedagógmi a zamestnancami Prešovskej univerzity. Nové relácie a technológie ju tak pravdepodobne posunú na novú a ešte lepšiu úroveň, a diváci sa už teraz majú na čo tešiť.

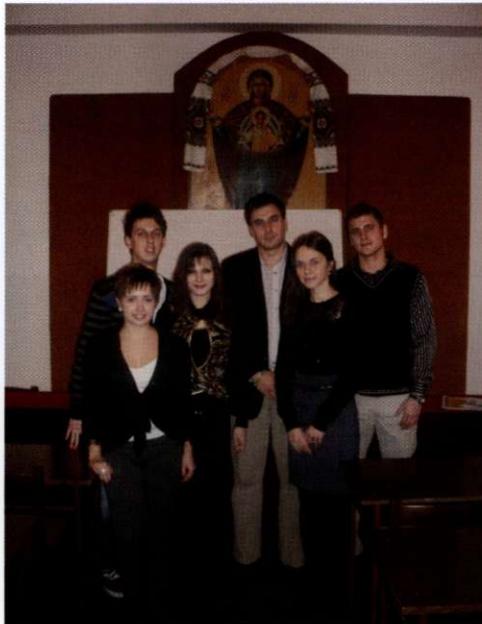
IV. ŠTUDENTSKÁ KONFERENCIA SOCIÁLNA PRÁCA - POMOC BLÍŽNEMU

1. decembra 2010 bol na Pravoslávnejbohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove venovaný 4. ročník študentskej konferencie pod názvom *Sociálna práca - Pomoc blížnemu*. Konferenciu predpoludním slávnostne otvoril ThDr. Ján Husár, PhD., prodekan pre vedu, doktorantské štúdium a zahraničné vzťahy. Študenti a pozvaní hostia vystúpili so svojimi príspevkami z rôznych oblastí sociálnej práce. Na konferencii bolo prezentovaných desať príspevkov, ktoré predniesli piati študenti a jeden

doktorand PBF, ako aj traja hostia. Práve vďaka nim mohli všetci prítomní nahliadnuť aj do praktickej oblasti sociálnej práce. V krátkosti by som vám rada zhrnula priebeh celej konferencie.

V prvej časti bol priestor venovaný hostom z hospicu Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi, a to vrchnej sestre Martine Proněkovej a sestre Anne Sabolovej, ako aj koordinátorky Prešovského dobrovoľníckeho centra, Bc. Juliané Hajdukovej. Martina Proněková predstavila definíciu pojmu hospic,

hlavnú myšlienku, poslanie a v neposlednom rade uviedla, čo všetko hospic Matky Terezy ponúka svojim pacientom, ich príbuzným či blízkym priateľom. Vrchná sestra zdôraznila aj predpoklady práce pri zomierajúcom. „Tažko chorého a zvlášť zomierajúceho je treba brať vážne a venovať mu celú našu pozornosť. Len tak umožníme dozrieť jeho osobnosti a len tak dozrieme i sami do väčšej plnosti lásky.“ Anna Sabolová zasvätila zúčastnených do témy Pacient a vedomie blízkosti smrti. Poukázala na to, že ide o zvláštnu schop-

nosť a ovládanie procesu zomierania, pričom sa vlastne odhaľuje, čo zomieranie je a čo je potrebné na to, aby človek zomrel pokojne. Zdôraznila aj dôležitosť sprevádzania pacienta a vyzdvihla aj všetky „zastávky“, ktorým musí sprevádzajúci prejsť, aby pacientovi uľahčil odchod a samotné zmierenie sa so smrťou. Bc. J. Hajduková poukázala na súčasné hlavné programy SAIA, n. o., a na typy štipendií, ktoré sú uchádzačom poskytované, pričom vymedzila oblasť činností, ktorým sa SAIA, n. o., venuje, ako napr. poskytovanie informácií a poradenstva o štúdiu v zahraničí; organizovanie školení, seminárov a informačných dní; pomoc pri spracovaní podkladových materiálov a výber uchádzačov na štúdium v zahraničí. Cieľovú skupinu týchto programov tvoria maturanti, študenti slovenských vysokých škôl, doktorandi a vedecko-pedagogickí pracovníci. Rovnako predstrela základné ciele Prešovského dobrovoľníckeho centra, v ktorom pôsobí ako jeho koordinátorka. Sú nimi: objektivizovanie pohľadu verejnosti na prácu dobrovoľníkov a posilnenie statusu dobrovoľníka na regionálnej i národnej úrovni; podnietenie budovania partnerstiev MVO a iných subjektov; vytváranie príležitostí pre dobrovoľníkov v komunitne a podnietenie ich angažovanosti a v neposlednom rade zvýšenie kvalitatívneho a kapacitného potenciálu MVO v práci s dobrovoľníkmi. Taktiež dala do pozornosti, čo pre jednotlivca znamená samotné dobrovoľníctvo a čím ho obohacuje. Na záver uviedla, že rok 2011 je Medzinárodným rokom dobro-

voľníckych príležitostí.

Druhá polovica konferencie bola venovaná výstupom študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty. Radoslav Hoblák predstavil sociálnu andragogiku, zdôrazňujúc, že jej predmetom je skúmanie a riadenie výchovy, vzdelávanie dospelých ako prostriedok riešenia sociálnych problémov klientov a zvyšovanie kvalifikácie sociálnych pracovníkov. Poukázal na vzťah sociálnej práce a sociálnej andragogiky, nevynímajúc jej jednotlivé druhy. Na významnú úlohu supervízie v sociálnej práci upozornil Kamil Roško. Supervíziu opísal ako poradenstvo pre sociálnych pracovníkov, ktoré vedie k samostatnému vykonávaniu ich profesie, pričom pomáha rozvíjať spoluprácu medzi sociálnym pracovníkom a klientom. Bc. Lenka Skarupová prítomným načrtla problematiku zdravotne postihnutých, vymedzila jednotlivé pojmy a poskytla informácie o výskyte a príčinách vzniku zdravotného postihnutia. Upriamila tiež pozornosť na zmeny vo vnímaní rodiny s postihnutým dieťaťom, psychickú adaptáciu na získané postihnutie, zdôrazňujúc hľadanie nového zmyslu života a socializácie postihnutého človeka. Doktorand Mgr. Anastazij Momot ponúkol pochľad na špecifickú kresťansky orientovanú rómsku religiozitu v kontexte sociálnej inklizie. Príspevok je pokusom o náčrt niektorých špecifík rómskej religiozity v kontexte možnosti sociálnej inklizie. Problematica sociálnej integrácie Rómov prostredníctvom náboženskej adaptability je v súčasnosti mimoriadne aktuálna. Príspevok

sa zaoberal pojмami, ako sú viacvrstvová konfesionalita, religiózna flexibilita, synkretický charakter, laxný a vlažný prístup a pod. A. Momot tieto pojmy vnímal v širších historických súvislostiach. Na problematiku patologického hráčstva upozornila Bc. Anna Onderešinová, kladúc dôraz na to, že ide o duševnú závislosť, ktorej vzniku predchádzajú určité činitele, nevynímajúc vplyv patologického hráčstva na rodinu závislého. Predstavila takiež formy riešenia tohto problému, ktoré sociálna práca využíva. Patria sem poradenstvo, prevencia, psychosociálna liečba, vzdelávanie a riadenie sociálnych procesov. O téme diskriminácie a mobbingu nás informovala Bc. Lenka Kuzmová. Diskriminácia je také konanie, ktoré znevýhodňuje osobu v porovnaní s druhou osobou a kde dochádza k porušeniu práv osôb, čiže diskriminácia narúša integritu človeka. V krátkosti nás oboznámila s antdiskriminačným zákonom č. 365/2004 Z. z. a s druhmi diskriminácie. L. Kuzmová popísala aj mobbing, a to ako cielený psychologický teror skupiny, nasmerovaný proti pracovníkovi. Práve ten patrí k najväčnejším konfliktom, ktoré vznikajú na pracovisku a jeho obeťami sa stávajú muži i ženy.

Výsledkom konferencie bude uverejnenie príspevkov vystupujúcich v pripravovanom vedeckom zborníku. Aj tento ročník konferencie považujeme za obohatenie a úspech a tešíme sa na jeho ďalšie pokračovanie.

**Bc. Lenka Skarupová
koordinátorka konferencie
a študentka PBF PU**

FUNGOVANIE PROGRAMU ERASMUS NA PU

Oddelenie vonkajších vzťahov sa už niekoľko rokov snaží dostať do povedomia študentov a učiteľov výhody výmenných pobytov programu Erasmus. Poskytovaním informácií formou prezentácií, propagáciou myšlienky európskej vysokoškolskej konfrontácie, vydaním príručiek a aktualizáciou webovej stránky sa oddeľiu darí neustále zvyšovať počet mobilít. Ku kvalitatívному zlepšeniu reprezentácie univerzity a prijímaniu zahraničných študentov prispievajú takmer všetky fakul-

ty ponukou programov v anglickom jazyku. Atraktívnu obsahovou náplňou sa mnohým katedrám podarilo získať pravidelných študentov z partnerských univerzít, čo veľmi napomáha aj ďalším profesijným aktivitám v rámci vedeckejho výskumu. V tomto akademickom roku sme prijali 70 študentov zo Španielska, Turecka, Rumunska, Poľska, Bulharska, Maďarska, Grécka a Českej republiky. Snahou Oddelenia vonkajších vzťahov PU pre nasledujúce obdobie je aj naďalej udržať proporcionálnosť medzi

prichádzajúcimi a odchádzajúcimi študentmi, skvalitniť ponuku študijných predmetov, zvýšiť starostlivosť o zahraničných študentov a rovnomerne rozdeliť povinnosti medzi jednotlivé zahraničné oddeľenia na fakultách.

Dúfame, že tento pozitívny kurz bude motivovať členov akademickej obce a že sa budú kreatívne angažovať pri propagácii a reprezentácii našej univerzity v zahraničí.

PhDr. Naďa Polláková
Erasmus inštitucionálny koordinátor

Imagine that it's 6 AM in the morning in the beginning of August. The hottest summer days have arrived. You're in Estonia, a country where fastness of daily life in the capital Tallinn can make your feel dizzy and wireless internet can be found everywhere. But you're not in Tallinn. To be exact, you have escaped the city-life - you are enjoying the pure beauty of Estonian nature. It's 6 AM and you're sitting on a bench build literally in the middle of nowhere. As far as you can see, it's only picturesque bog around you - low trees, soft moss on the ground, endlessly of wet land, some bog lakes here and there, and lonely wooden boardwalk going to the end... As others are still sleeping, you're alone. This is the moment

when you can feel the silence. There is no traffic, people working or music playing closer than some dozens of kilometers to you. It's time to be with yourself. It's sunrise time. The humidity of the previous night is still about to leave, but the sun is already fighting its way through that mist. Your view is worth remembering: a mixture of white and soft mist and yellow-orange sun combined with the wild landscape, unspoiled nature, maybe some birds flying by... You consider that a perfect time for early morning refreshing dip. You jump into the bog lake that has been in front of you all the time. It's not cold, but it's refreshing. It feels heavenly. There is no other feeling like being a part of the nature itself, so closely, so naturally. While walking back to the rest of the group (still sleeping?) you replay the moments from yesterday in your head. Hiking along the paths in pine fo-

HOW WOULD YOU SPEND A SUMMER MORNING IN ESTONIA?

rests and wooden ways through wetlands, picking berries from the ground and putting them right into your mouth, funny campfire night with cooking on the fire and singing till the late night. You realize that the night was short. True, it was because of the party, but it was also because the summer nights here in Estonia are short. Only some hours of darkness and it's daylight again. And you're happy. You know that another day of the summer university course that you're attending has just started. Together with your new friends from all over the Europe you have gone through learning process that has combined academic side with hiking in the nature, experiencing the culture, trying spa treatments. And you know that some more days of the summer course will be coming ahead, you still can enjoy the culture and nature in the Baltics!

Marko Siller
University of Tartu Pärnu College
marko.siller@ut.ee

International Summer University Course „Learn and Experience Baltics: Nature, Culture and Spa Tourism“ takes participants to Estonia and Latvia. & Organized jointly by University of Tartu Pärnu College (Estonia) and Vidzeme University of Applied Sciences (Latvia). & The academic learning is combined with workshops and lectures in the nature, during study trips to national parks and tiny local communities with authentic culture, and at the same time while trying spa treatments. & Topics vary from: sustainable business development, nature and culture tourism to spa treatments, wellness philosophy and history, design of spa products & Dates: July 31 to August 14, 2011 & Deadline for registration: June 1, 2011 & More information: <http://www.pc.ut.ee/summeruniversity>

ODBORNÉ STÁŽE ŠTUDENTOV PU V RÁMCI PROGRAMU ERASMUS

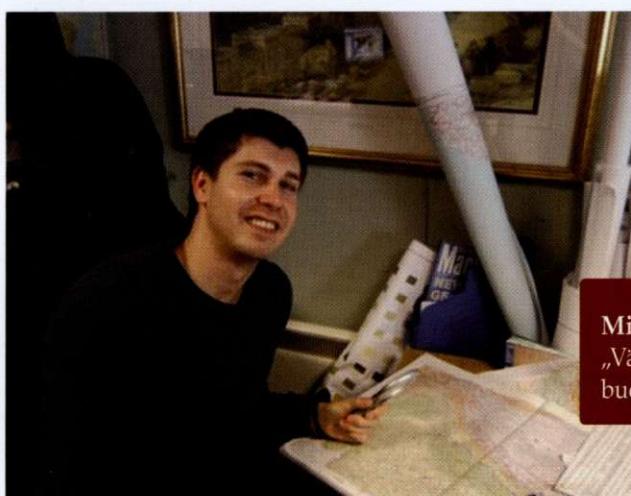
Ivana Bajerová, Talk Radio Europe – anglické rádio vysielajúce na Costa del Sol v Španielsku

„Program Erasmus odporúčam všetkým, ktorí túžia po poznanií, skúsenostach, zábave i skutočnom pracovisku. Tento pobyt zo mňa za tri mesiace urobil silnejšiu osobnosť, ktorá sa nebojí vykročiť v ústrety skúsenostiam...“

Klaudia Mikolajová, Eva Bernátová, Dáša Melegová - Psychiatrická lečebna Bohnice Praha

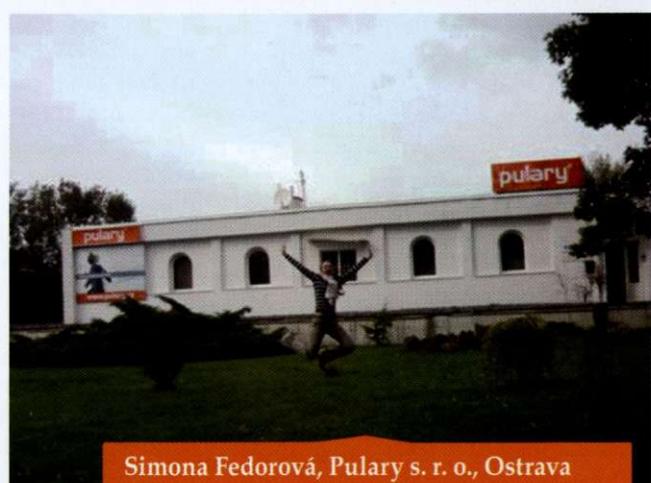
„Absolvovanie týždenného výcviku v hipoterapii využíva na liečebné účely koňa. Jej pôsobenie je komplexné, zasahuje oblasť rehabilitácie, psychológie a resocializácie. Z profesijného hľadiska nám stáž ponúkla možnosť priamej aplikácie poznatkov získaných počas štúdia na vysokej škole a tiež rozšírila nás prehľad o jednotlivých spôsoboch uplatnenia psychológie v klinickej praxi.“

Michal Adamčík, XYZ Digital Map Company, Edinburg
„Väčšina môjho pracovného času bola zameraná na tvorbu dát pre budúci najväčší atlas na svete.“

Andrea Foltová, Mária Lešková – Nemocnica Hradec Králové

Simona Fedorová, Pulary s. r. o., Ostrava (reklama, marketing, PR)
„Ďakujem za možnosť ukázať, čo vo mne je.“

EXPEDÍCIA ČÍNA 2010

Tohto roku som si zaumienil venovať drahocenný čas, strávený v Ríši stredu, viac jej poznávaniu, ako len samotnému štúdiu kaligrafie a čínskej maľby, rozumej - maľby tušom na čínsky papier. Obytný ateliér v Pekingu, v umeleckej kolónii Huantie, ktorú dôverne poznám z predošlých dvoch pobytov a v ktorej mám niekoľko dobrých priateľov maliarov, som si prenajal na 35 dní. Ihned po zabývaní a nakúpení potrieb na maľbu som sa pustil do štúdia pod vedením Majstra Wang Fei-a. Pre mňa je najdôležitejšie, že je specialistom na tušovú maľbu. Maľuje moderne, úplne odlišne, ako sme zvyknutí vnímať tušovú klasickú maľbu. Práve v minulom roku vystavoval dielo, veľké 700 x 235 cm, maľba na jemnom papieri, len tuš a voda, stovky ľudských tvári a postáv, masa pokusenia modernej doby. Má názov Eros. Nenašli by ste na ňom ale ani zrnko erotickosti. Majster Wang Fei je budhist, vydáva a rediguje aj časopis o budhizme a je zakladateľom spolku. Neviem, ako je to možné, ale je to tak. A pravdou je aj to, že ked' som pred tromi rokmi prvýkrát videl jeho obrazy v jeho ateliéri, stratil som reč! Zažili ste to už niekedy? Bol som v takom rozpoložení, aké som pri do-

tyku umenia ešte nikdy nezažil. Ked' som po dlhých hodinách strávených v tom neuveriteľnom ateliéri vyšiel von na ulicu medzi množstvo iných ateliérov, podlomili sa mi kolená, klesol som k zemi a plakal som. Moje čínske kamarátky sa ma ustráchane pýtali, čo mi je. Nič, nič, je to dobré, je to krásne... Nemohol som dýchať, jeho umenie ma zaplavilo ako jedna obrovská teplá vlna súčitu a porozumenia. To nevydrží nikto. Wang Fei je v dobe nástupu čínskeho vplyvu na svet ako Picasso v dobe kubizmu, hoci v umení sa to zatiaľ výraznejšie neprejavuje. Pod jeho láskavým dozorom som mal to šťastie maľovať najprv rôzne krajiny a potom kaligrafie v štýle li-šu a kchai-šu, zatiaľ na uvoľnenie poloabstraktne. Denne som pokračoval pod jeho múdrym okom a rukou a jeho poučenia boli silné, nekompromisné, ale aj láskavé. Nasmial sa na mne neúrekom, vidieť cudzinca - waiguorena muselo byť preňho tiež zaujímové. Bol pre mňa nenahraditeľným zdrojom pochopenia umenia a znalostí histórie a podstaty „čínskej maľby“. Pri večerách živo rozprával o svojich štúdiach na školách a o jeho terajšom výskume starých malieb a zmene náhľadu na ne. Taktiež sa mi posložoval na sys-

tém, ktorému nazlieva, že všetci jeho rovesníci neovládajú cudzie jazyky. Považuje to za nenahraditeľnú škodu na čínskom ľude. Stačil som mu porozumieť isteže len asi tak polovicu presných významov, ale aj tak som bol každým dňom o veľký skok vpred. Za mesiac práce som namaľoval 64 obrazov stredných a väčších formátov. Po dlhom skúmaní z nich Majster vyčlenil asi 17 a povedal - pú cuo! To znamená - nie zle! Je to jediná pochvala, aká sa môže udeliť žiakovi, nikdy sa nesmie povedať - skvelé, výborné, veľmi dobré, perfektné. Takže - pú cuo. Po adjusťovaní vybraných malieb klasicky čínskym spôsobom, teda do krásnych zvitkov s nádhernými brokátkami okolo obrazu, som zažíval neopísateľný pocit radosti pri pohľade na svoje skutočne prvé čínske maľby. Majster Wang Fei ma odporučil kú kolegovi prof. Tan Pinovi, viceprezidentovi na Centrálnej akadémii umenia. S ním sa poznáme tri roky, je to grafik ako ja a študoval v Berlíne, preto slušne hovorí po nemecky. Pozval nás o tri dni na akadémiu. Túto modernú školu poznám dobre, celý jej obrovský areál postavili nemeckí architekti. Hned po stretnutí v grafickej dielni ma predstavil svo-

jím asistentom, tí mi ihneď darovali svoje skvelé monografické katalógy, ja som mal na výmene svoje. Potom si vo svojej kancelárii dlho prezeral moje maľby, ja som len sedel a popíjal jeho skvelý čierny čaj, v Číne vlastne červený.

Prezeranie a šepot medzi Majstrom Wang Feiom a Tan Pinom a poukazovanie na detaile mojich prvotín menechávali bez nervozity. Konečne, po ich dlhšom oddelenom rozhovore, z ktorého som nepočul takmer nič a rozumel len pár slovčok, obrátil sa na mňa prof. Tan Pin s jeho typickým jackiechanovským úsmevom: „Nun, im nächsten Jahr könnten wir bereiten Ihre Ausstellung in unserer Galerie.“

Taký som bol zaskočený a poctený jeho ponukou, že som sa zabudol aj podákať a mlel som niečo o spolupráci s Prešovskou univerzitou. Ešte dlhú chvíľu som mal kolená pekne roztrásené z jeho „rozsudku“. Predsa len, Centrálna akadémia umenia je v čínskom svete silný pojem. Prezreli sme si ešte rekonštrukcie dielne, naftol som si, čo sa dalo, a pozval som viceprezidenta školy na večeru. Profesor bol maximálne zaťažený prípravou svojej výstavy, ale stretli sme sa ešte neskôr o tri týždne po mojom návrate zo severu Číny. Pred školou, v obchode s umeleckými potrebami, fantasticky zásobenom všetkým možným i nemožným tovarom, som opäť po roku strávil hodinu. A nakúpil som zase nástroje a materiály, ktoré tu u nás asi nikdy ani nebudú. Na chodníku bol kŕdeľ mladých ľudí s množstvom katalógov a letáksov, naukladaných na stoličkách. Živo diskutovali. Pristavil som sa s mojou umeleckou batožinou a len tak som ich sledoval. Všetci sa začali obzerať a posudzovať ma, hneď sa spýtali, odkiaľ som. „Sílofákch!“ vrávím, „Slovensko.“ Predstavte si, jedna slečna hneď vedela – „Tjekch sílofákch?“ – „Československo?“ „Áno,“ teším sa a ona hneď všetkým vysvetlila, odkiaľ tento dlhovlasý dlháň pochádza. Núkajú mi svoje prospekty, kopy prospektov. Už viem, sú to náboroví propagátori stredných škôl, väčšinou súkromných. Stojia pred Akadémiou a po prijímačkách, ktoré si ani nedokážem v Číne predstaviť, rozdávajú adeptom svoje ponuky na prípravu na túto najprestížnejšiu vysokú umeleckú školu. Katalógy vyzerajú dokonale, schéma obsahu je takmer totožná. Farebný výrazný obal, hneď na prvých stranach sú diplomy a certifikáty profesorov školy, ich foto a umelecké výsledky, potom samotná škola a interiéry

plné usilovne pracujúcich žiakov, ich výsledky, umelecké zájazdy po najvýznamnejších galériach a pamiatkach. A na koniec aj vysokoškolské indexy absolventov ich škôl, kompletné skopirované, niekedy aj s ďalším dokladom o súčasnom skvelom a výnosnom poste absolventa ich školy. Dokonalé. Mám sa s čím vláčiť. O niekoľko dní dostávam pozvanie navštíviť veľtrh s umením v meste Haerbin na severe a neďaleko v meste Daqing pobudnúť v ich novovybudovanom umeleckom centre Baihu. Je to len 11 hodín nočným vlakom. Haerbin je veľké mesto, asi ako všetky mestá v Číne, má okolo 8 miliónov obyvateľov. Celá oblasť je jedna obrovská rovina. Veľtrh sa koná v Mestskej multifunkčnej obrovitáanskej hale, dookola sú tu rôzne úrady, všetko je nové, iste len pár rokov funkčné. Výstava je tiež úžasná, také množstvá umeleckých výrobkov som ani v najodvážnejšej predstave nečakal. Tisíce, doslova tisíce produktov, všetko ručná tvorba, od drahých kameňov a drevín obrovských rozmerov po miniatúrne jadeitové a polodrahokamové šperky. A štetce! Milión štetcov od asi 20 výrobcov. A všetko, čo k tomu patrí. Okolo 20 umelcov kaligrafov tu má svoje stánky, preplnené dielami do posledného milimetra, maľujú, ich deti a manželky im pomáhajú s prezentáciou a predajom. S každý sa fotografüeme a čo to prehodíme o ich dielach, robí krátke videoklipy. Všetci chcú môj katalóg a ich deti spoločné fotografie. Tak vymieňame. Na moje nemalé prekvapenie ma poklepá po pleci starší pánsko, možno tak 80 rokov. A pýta sa ma: „Vy garárite pa rúsky?“ „Ahá! Da!“ Krásne, tá naša ruština ešte žije aj u starých Číňanov, no nielen to. Tento pán s paličkou ma ľahá kamsi za roh, do iných výstavných priestorov a ukazuje mi: „Nie ste vy tento Kocák?“ „Čože, kde, čo, ako?“ A moje totálne vytreštené oči vidia moje grafiky, jedna, dve, mnoho!

Je tu predajná výstava európskych umelcov, a to najlepších grafikov, ktorých všetkých osobne dobre poznám a mám takmer všetky tu vystavené diela vo svojej zbierke. Priateľ Číňan mi prečítal a preložil textový panel o celej výstave. Tak už viem. Je to zbierka známeho obchodníka s umením, v celej Číne ho dobre poznajú, nehorázne predražuje nakúpené diela. Ako som mal možnosť neskôr v meste zistiť, je to tu vlastne takmer všetko ruské. Celé ulice sú ako zo Sankt Peterburgu. Nádherné, čisté, plné ľudí, atrakcií a pivární na uliciach,

ciach, ruský kostol a obchody s matroškami, hotely – gastínicy a reštaurácie... Zdržal som sa tu tri dni, jedným z vystavujúcich bol aj maliar prof. Zhang Xiong, ktorý ma na našom poslednom spoločnom obede pozval na ich akadémiu. Veľmi pekné prostredie, dobre vybavená škola, študentov na moje prekvapenie akurát, teda na jednom oddelení sú po 4 až 8, na jedného profesora a dvoch až troch asistentov ich pripadá dokopy vo všetkých 5 ročníkoch 20 až 30. Skvelé. Vysvetľuje mi, aspoň pokiaľ stačím rozumieť jeho peknej čínštine, že majú všetky potrebné veci na grafiku, ktorú robím ja, ale nikto tu neučí práve hlbokotlač, lebo nemajú na to profesora. Ponúkol mi teda vedenie workshopov na ich škole. O päť dní potom ma na mojej vernisáži v Daqing Baihu galérii navštívil ich viceprezident a pozval ma na druhý deň na obed spolu s ďalšími členmi ich učiteľského zboru. Pravduvediac, mal som obavy, lebo nemali tlmočníka a ja som mal k dispozícii iba kamaráta, ktorého angličtina bola minimálna. Dlhé a dlhé rozhovory o ich plánoch a potrebách ich študentov som pri obebe musel tak dôsledne sledovať, že som sa vôbec nestihol najeť, lebo všetci jedli príznačným tempom a typicky čínskym apetítom, teda mne nezostalo takmer nič. A k tomu som mal hlavu ako bubon z tej ich nekonečnej čínštiny. A takto domotaný a neistý a plný otázok som prišiel na hotel a pozeral som von z balkóna na nekonečné mesto a rozjímal nad svoju situáciou. A mal som nad čím premýšľať. Druhý deň po mojej vernisáži v novučkej skvelej galérii Baihu meishuguan ma zavolali na natočenie klipu interview do CNN čínskej televízie, redaktorka mi dala päť otázok o tom, prečo som prišiel do ich mesta, čo ma tam zaujalo a čo si myslím o ich centre umenia, naďastie som rozumel dobre a aj som obstojne odpovedal v ich jazyku. Hned večer v správach bolo interview na obrazovkách a my sme s kolegami pobavene sledovali moju čínštinu. Všetci ma chválili a gratulovali mi. Poviem vám, bol to ozaj zvláštny pocit. Bol som pre nich samozrejme atrakciou. Bol som tam všade najvyšší, nemohol som splynúť s davom. V novinách vyšla recenzia o výstave s fotkou. Navyše som na veľké naliehanie priateľov spevákov po ich nahrávaní pop music v súkromnom štúdiu nahral po polnoci aj svoju prvé pesničku v čínštine, ktorú som sa naučil doma z youtube. Nerial by som vám to počúvať.

Peter Kocák, akad. mal., PhD.

BAROK VERZUS SÚČASNOSŤ

Pod týmto názvom sa skrýval hudobno-dramatický projekt, ktorí pripravili v rámci predmetu hudobné dielne študenti druhého ročníka magisterského štúdia Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty PU v Prešove. Projekt sa uskutočnil dňa 4. 2. 2011 formou výchovného koncertu v atraktívnom prostredí Krajského múzea v Prešove, za čo patrí vďaka vedeniu tejto inštitúcie. Obecenstvo tvorili žiaci základných umeleckých škôl.

Projekt vychádzal z novej koncepcie výchovy a vzdelávania, ktorá kladie dôraz na integráciu všetkých zmyslov, schopností a zručnosti. V umeleckých výchovách ide o koncepciu polyestetickej výchovy, ktorá integruje umenia do spoločného pedagogického projektu. Študenti tak mali možnosť predstaviť svoje inštrumentálne, spevácke, tanecné i dramatické zručnosti.

Prostredníctvom nenáročného sujetu nás účinkujúci prenesli do prvej polovice 18. storočia, teda do obdobia vrcholného baroka. Výstižnú jednoduchú scénu dopĺňali kostýmy dám a páнов, evokujúce toto obdobie. Ilúzii dotvárali nádherné ženské účesy na hlavách našich študentiek. Určite viaceré slečny z obecenstva pri pohľade na tieto mladé dámy zatúžili v kútku duše aspoň raz sa ocitnúť v ich situácii a cítiť sa ako prin-

cezné z rozprávky. Atmosféru baroka umocňovali kvalitné inštrumentálne výkony v podaní našich študentov. Odzneli tu skladby Johanna Sebastiana Bacha, Mauricia Cazzatiho a Georga Friedricha Händla. Do súčasnosti nás prenesli diela Astora Piazzolu, gospelový spev, hip-hop a latino hudba. Naši hudobníci sa predviedli v rôznych inštrumentálnych zoskupeniach, v tanečnom i spevákom podaní. Vedúcou hereckou osobnosťou celého tohto hudobného divadla bol Michal Brandýs, ktorý vtipnou paródiou nezaprel svoje divadelné korene. Jeho rovnocennými partnerkami v rozihrávaní hereckej akcie boli (hoci na menšej platforme) Gabika Takáčová a Monika Kovalíková. Tanečné kreácie s miernou hyperbolizáciou obohatili predstavenie a tiež umožnili zapojiť do javiskových aktivít aj detské publikum.

Dve plochy tohto projektu (barok – súčasnosť) a ich zaujímavé prelínanie boli zárukou úspešnosti celej dramatickej akcie, čo sa prejavilo v záverečnom potlesku a ohlase po vystúpení.

Scenáristkou a dušou celého hudobno-dramatického projektu bola PaedDr. Jana Hudáková, PhD. V úvode predstavenia ponúkla obecenstvu možnosť zainteresovať sa do hodnotenia našich študentov. Jej zaujímavým a vhodným nápadom bolo i rozdanie malých rekvízit v podobe karnevalových škrabošiek, typických práve pre obdobie baroka. Mali odhaliť pohotovosť detského diváka a jeho orientáciu vo výrazových prostriedkoch v dvoch odlišných hudobných obdobiach.

LETNÝ SEMINÁR EPTA 2010

Na sklonku augusta (23. – 25. 8. 2010) sa v Koncertnej siene Konzervatória na Tolstého ulici v Bratislave uskutočnilo tradičné, už 20-te stretnutie pedagógov klavírnej hry pod názvom Letný seminár EPTA 2010. EPTA predstavuje Európske spoločenstvo učiteľov klavírnej hry, podľa internetového zdroja sa jeho vznik datuje do konca 70-tých rokov 20. stor. EPTA má dnes spoločenstvá alebo pobočky takmer v každej európskej krajine a medzinárodná konferencia všetkých EPTA spoločenstiev sa uskutočňuje v rozličných krajinách každý rok. Sama ako klavírny pedagóg na Katedre hudby IHVU FF v Prešove sa pravidelne a so záujmom zúčastňujem na tomto, dá sa povedať, na Slovensku jedinečnom stretnutí. Slovenská sekcia EPTA v spolupráci s Konzervatóriom v Bratislave, Asociáciou učiteľov hudby Slovenska a Hudobným fondom pozývajú na toto podujatie každoročne významné osobnosti zo Slovenska i zahraničia a obohacujú ho aj koncertnými vystúpeniami klaviristov.

Tohto roku v popredí záujmu prednášateľov aj interpretov stáli jubilujúce postavy klavírneho umenia – Robert Schumann a Fryderyk Chopin. Potvrdila to hned úvodná prednáška prof. Idy Černeckej (VŠMU Bratislava) s názvom „Chopin a Schumann po dvoch storočiach“ s cieľom čo najvýstižnejšie charakterizovať týchto klavírnych velikánov z hľadiska umeleckého i osobnostného. Obaja tvorili v období prudkého rozvoja hudobného života, keď vznikla dobová „star“ – koncertný umelec. Aktuálnosť ich posolstva pre dnešok tkvie v tom, že sa snažili vytvárať kvalitné umenie. V tejto súvislosti si pripomeňme Schumannov klavírny *Album pre mlá-*

dež s jeho ne-
star núcimi
Pravidlami
pre hudobní-
kov. Praktickej ukážky, interpretované prof. Černeckou, nás vtiahli priamo do „umeleckej dielne“ daných skladateľov.

„O skúsenostiach z prípravy na domáce a zahraničné súťaže“ sa s auditóriom podeliла Mária Hroncová zo ZUŠ v Nitre. Upozornila na päť dôležitých bodov, ako docieľiť úspešnosť na súťažiach: Prečo, S kým (s akými žiakmi), Kam, Repertoár (otázka výberu), Ako na to (prakticky, psychologicky, emočne). Príprava detí na súťaž zahrnuje hlbokú spoluprácu s rodičmi, otázkou životosprávy i spoločenskú výchovu. Prednáška so silným motivačným účinkom zaspôsobila na prítomných pedagógov.

V ďalšej prednáške nám doc. František Pergler (VŠMU Bratislava) ponúkol prierez slovenskou tvorbou pre deti a mládež, spojený s malou súťažou a metodickou analýzou vybraných skladieb. Jeho „Klavírne hádanky II“ – samozrejme vo vlastnej umelecky presvedčivej interpretácii – boli čoskoro odhalené: išlo o výber miniatúr zo zbierok Egona Kráka, Jaroslava Meiera, Tibora Freša, Iris Szeghyovej, Ivana Paríka, Hanuša Domanského, Juraja Hatríka, Petra Zagara a Dezidera Kardoša. Posledná skladba Jozefa Rosinského Trenčianske zvony na známu ľudovú pieseň si svojou vernou nápodobou zvuku zvonov podmanila všetkých prítomných. Pedagogicky účinná metodická analýza vybraných skladbičiek priblížila ich interpretačné nároky i spôsob nácviku.

Polemiku „O klavínom legate“ cez prizmu vyše dvoch

Realizácia tohto projektu nebola posledná. Dobrou správou je, že v priestoroch múzea dostane aj svoju audiovizuálnu podobu. Bude nahraná na DVD nosiči s cieľom poskytnúť hudobno-didaktický film školám, ktoré oň prejavia záujem. Môže tak byť vhodnou inšpiráciou pre hudobnú dramatiku v školách. Jednoduchá scéna i rekvizity použité v našom projekte priam nabádajú tvorivých učiteľov obohatiť vyučovací proces práve touto formou.

Veríme, že projekt zanechal v detských srdiečkach stopu ústrednej myšlienky: „Nezáleží na tom, v akej dobe žiješ... ak hráš na nejaký hudobný nástroj, venuješ sa mu a poctivo trénuješ, tak si frajer v každej dobe.“ Domnievame sa, že projekt splnil svoje poslanie: priblížiť detskému divákovi skvosty klasickej hudby práve prostredníctvom prepojenia s „modernými“ hudobnými výrazovými prostriedkami a tak vhod-

storočí nastolil doc. Daniel Buranovský (VŠMU Bratislava). Prednáška plná asociácií sa od cantabile, frázovania, artikulácie cez výroky osobnosti po emócie, gestá a dýchanie ruky snažila narušiť nás „pokoj“ a preniesť na prítomných poslucháčov tvorivé uvažovanie o tejto problematike. Najzásadnejšou otázkou ostáva azda nekonečne proklamovaný vzťah medzi melodiou a sprievodom u klaviristu. Ak sa nenájde správny pomer, potom „*dokázať lietať a nemáť krídla je veľmi ťažké*“.

Zaujímavý aj podnetný pre klavírnu pedagogickú prax bol výstup poľského lektora prof. Waldemara Wojtala z Akademie muzycznej Gdańsk na tému celkom príznačnú – „*O Chopinovskom repertoári mladých klaviristov*“. Išlo o otvorenú hodinu, kde sa ako vyučovacie „modely“ predstavili tri talentované žiačky zo ZUŠ Nitra a Ružemberok. Hovoril o tanečných formách Chopina – valčíku a mazurke, o tom, že zvoliť ich správne tempá znamená vychádzať z choreografií týchto tancov. Metrum a harmonia ohraňujú tempo, ktorým sa vyjadri charakter skladby. Ďalšie úvahy sa týkali rôznych typov kontrastov (zmien), ktoré sú dôležité pre oživenie hudby.

Pani Zdena Cucorová (SZUŠ Nitra) odprezentovala ciele a poslanie „*Tra-la*“ školy (čo je názov súkromnej umeleckej školy), skonkretizované v pracovných zošitoch prípravného umeleckého štúdia. Pracovné zošity s hádankami, obrázkami, hrami, pesničkami a pod. dopĺňa pexeso a metodické pokyny pre učiteľa. Sú vlastne inšpirované školeniami EPTA.

Ako inak, aj v tomto roku sa pedagógovia tešili na už tradičné vystúpenie prof. Aleny Vlasákové (AMU Praha, JAMU Brno), tentoraz so zamieraním na „*Klavírnu výuku tých, kteří od nás potřebují ještě víc*“. Myslelo sa na také skupiny žiakov, ktoré si vyžadujú viac znalostí od pedagógov. Prvou skupinou sú inonárodné deti exotických národov, už tu udomácnené, druhou zase deti, ktoré potrebujú hudbu na vyrovnanie svojho hendikepu, napr.

nou, nenútenou formou naučiť mladého diváka porozumieť tzv. vážnej hudbe. Srdečná vďaka!

PaedDr. Marta Polohová, PhD.

nevidomé či s ľahkou mozgovou disfunkciu, autisti, ľaváci, deti s poruchami motoriky atď. Hudba týchto ľudí vracia do života, robí ich šťastnými, avšak treba sa vystrihať omylom pri ich vyučovaní. Mozog zreje najrýchlejšie cez sluch, ktorý vlastne zjemňuje štruktúru osobnosti. Stimulácia sluchu (pri hudbe) je preto veľmi dôležitá pre všetkých, vrátane detí sluchovo postihnutých. Špecifickú prácu vyžaduje aj skupina detí nadpriemerne nadaných. Takisto sa potrebujú komplexne rozvíjať, nemali by sa stať iba nástrojom na prezentáciu školy. Príklad práce s prvou skupinou prof. Vlasáková demonstrovala na 7-ročnej Jenifer.

Klavírne semináre EPTA 2010 zavŕšila zaujímavá prednáška doc. Jana Jiraského (JAMU Brno) s názvom „*Mozartovy klavírní sonáty*“. Išlo o ucelený pohľad na 18 sonát pre sólový klavír s praktickými ukážkami v podaní prednášateľa, s vystihnutím osobitej podstaty každej z nich. Pre prítomných učiteľov ZUŠ bolo zaujímavé spoznať ich interpretačnú (technickú, výrazovú, obsahovú) obtiažnosť pre prípadné zaradenie niektorých sonát do repertoáru svojich žiakov.

Koncertné vystúpenia počas seminárov boli cenným obohatením, či už účinkovaním mladých talentov – laureátov klavírnych súťaží – Zuzany Šabíkovej a Dominika Gála, alebo súčasnej dekanke HTF VŠMU doc. Márie Heinzovej, ktorá si pripravila rýdzoschumannovský – „jubilantský“ program.

Na záver chcem vyjadriť vďaku za výber tém, profesionality priebehu i celkovú atmosféru tohtoročného stretnutia EPTA, čo by nebolo možné bez obetavej práce organizačného tímu pod vedením prof. Idy Černeckej, ktorá prevzala štafetu po významnej osobnosti klavírneho umenia, doc. Eve Fischerovej. Dovedenia v auguste 2011!

**Ľubica Kistyová,
Katedra hudby, IHVU, FF**

Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA – 40. výročie založenia

40. rokov v živote človeka je vek, keď pri plnom zdraví prežíva najkrajšie roky. Je to zrelá osobnosť s vyhraneným profilom, plná elánu, kreativity. 40. rokov umeleckého súboru – to je história, kronika, v ktorej sú stránky popísané hodinami skúšok a vystúpení, kilometre cestovania, tisíce divákov, zážitky, dojmy, radosti, ale aj sklamania, „niekoľkoseriálový umelecký život“, prehupnutie sa do ďalšieho milenia svojej existencie. Vysokoškolský folklórny súbor Torysa vznikol v roku 1969 na pôde vtedajšej Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Po dvoch rokoch pôsobenia dostáva súbor názov „Pedagóg“ a postupom času sa premenoval na dnešný názov „Torysa“. Prvý program so súborom naštudoval a pripravil vtedajší prvý umelecký vedúci odborný asistent František Matúš, choreograf Štefan Jalč a vedúci ľudovej hudby odborný asistent František Slavkovský. Medzi najvýznamnejšie osobnosti histórie súboru patria L. Bačinský, J. Hrušovský, F. Slavkovský, A. Stracenský. Vznikom Prešovskej univerzity v Prešove od roku 1997 sa dostáva folklórny súbor pod odborné-

ho garanta Katedru hudby, Fakulty humanitných a prírodných vied. V súčasnosti je Vysokoškolský folklórny súbor Torysa pod gesciou Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Katedry hudby Filozofickej fakulty. Umelecké vedenie súboru tvoria: PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD., umelecký vedúci súboru, PaedDr. Jana Hudáková, PhD., vedúca speváckej skupiny, Mgr. Stanislav Baláž, PhD., vedúci ľudovej hudby, František Novotný, tanečný pedagóg a choreograf, a nenahraditeľnou „persónou“ súboru je Irena Revická, garderobierka scénických kostýmov.

Základom dramaturgie a choreografie súboru Torysa je najmä tradičná ľudová kultúra východného Slovenska, jej hudobno-spevne a tanečné prejavy a zvykoslovie. Bohatá klenotnica jedinečných a pôvodných kultúrnych javov a prejavov, ktoré vznikali a prežívali hlavne vo vidieckom prostredí v obci Vŕťaz a Raslavice a šírili sa ústnym a hudobným podaním z generácie na generáciu. Jeho kladom je interpretačná využavenosť všetkých troch zložiek – hudobnej, speváckej i tanečnej. Vysokoškolský folklórny súbor Torysa je pevnou stálou, neodmysliteľnou

súčasťou umeleckej činnosti Prešovskej univerzity v Prešove.

V jeho 40-ročnej histórii sa vystriedalo v súbore množstvo mladých ľudí, prevažne študentov Prešovskej univerzity v Prešove, ktorých očarili ľudové piesne, tance, kroje, ktorí sa „upísali“ folklóru a svojím zapálením a umením rozdávali a rozdávajú krásu, mladosť, temperament nielen na akademickej pôde svojej alma mater, ale svojím umením v podobe tónov hudobných kreácií, tanečnou choreografiou zvýraznenou pestrošou východoslovenských krojov, speváckou hlasovou kultúrou a dosiahnutými výsledkami prekročili akademickú pôdu a nadchli divákov aj za hranicami Slovenska (Ukrajina, Maďarsko, Česká republika, Rakúsko, Holandsko, Nemecko a Švajčiarsko). Pre milovníkov folklóru vydal súbor hudobné CD s titulom „A mi, Torisaň“.

Vysokoškolský folklórny akademický súbor Torysa patrí medzi popredné umelecké telesá mesta Prešov a východoslovenského regiónu, ktoré ho reprezentujú v oblasti záujmovej umeleckej činnosti. Je stálym účastníkom Medzinárodnej súťažnej prehliadky vysokoškolských folklórnych súborov

„Akademický Zvolen“ a „Akademická Nitra“, na ktorých výrazne prispieva k sústavnému zvyšovaniu úrovne týchto podujatí. K najväčším úspechom Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa v tejto činnosti patrí titul Laureát Medzinárodného festivalu vysokoškolských folklórnych súborov Akademická Nitra 1994. Na XXXVI. Medzinárodnom akademickom festivale folklórnych súborov Akademická Nitra 2008 získal Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA Cenu za scénické spracovanie folklóru z obce Vŕaz. Na XIX. Medzinárodnom akademickom festivale folklórnych súborov Akademický Zvolen 2009 získal Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA Cenu a diplom za hudobnú interpretáciu súťažného bloku „V Raslavicoch na mostku“. Prešovskú univerzitu v Prešove svojím umením reprezentuje na viacerých miestach Slovenska, kde sú usporadúvané folklórne festivaly.

Slávostný galaprogram pri príležitosti 40. výročia založenia súboru sa uskutočnil 19. novembra 2010 v Divadle Alexandra Duchnoviča Prešov. Postupne na scéne odznelo šesť scénických programov. Scénár a dramaturgia boli komponované tak, že sme mali možnosť počuť, vidieť a obdivovať krásu hudby, spevu, tanca, zvykov, tradícií od Verbungu až po pásmo piesní a tancov z Raslavíc – „V Raslavicoch na mostku“. Ožili pred nami ľudové zvyky, obyčaje našich starých otcov, materí, pestrosť krojov, nárechie. Svojím vystúpením a fantáziou inšpirovanou ľudovou tradíciou vytvárala TORYSA scénické obrazy s umeleckým nábojom so snahou zachovať originalitu tancov.

V jednotlivých blokoch boli vystúpenia dievčenskej speváckej skupiny prezentované veľmi slušnou speváckou technikou a hlasovou kultúrou. V ich podaní zazneli krásne spevy z oblasti Šariša „Šarišské dzifčata“ a „Haviarske piesne“.

V obraze piesní a tancov z obce Vŕaz „Svadobný obrázok“ bola symbóza spevákov a tanečníkov, hrasosť tanečných prvkov a ľahkosť spevu. V „obrázkoch“ boli zastúpené zvyky a obrady viažuce sa na svadbu v obci Vŕaz, prejavy,

ktoré majú v tomto regióne svoj kolorit. Z každého páru bolo cítiť, že majú z toho radosť a zabávajú sa ako na „pravej dedinskej svadbe“. Vo „Flaškovom tanci“ sa dievčence chceli ukázať pred chlapcami, že aj oni vedia tancovať okolo fľaše a preukázať svojím pohybom tanecné majstrovstvo. A podarilo sa im to. Čo by to boli za „východňare“ bez čardášu. Čardáš od spodku bol ukážkou zvládnutia sólistov aj párov od dvojkročky až po párové krútenie. V Zemplínskom čardáši mali sólisti naštudovaný a zvládnutý každý krok. V tomto scénickom folklóre sa pred nami odvíjal obraz večernej ľudovej zábavy chlapcov a dievčat na Zemplíne. Krásne melodické rusínske piesne v interpretácii sólistky Márie Šurkalovej „A poniže sela...“ a v podaní dievčenskej speváckej skupiny vyzneli veľmi decentne a pôsobivo.

Nasledoval blok Koncertné melodie z Raslavíc ľudovej hudby Stana Baláža. Hudobné zoskupenie okolo predníka Mgr. Stana Baláža, PhD. (Mgr. Michal Germuška – akordeón, Mgr. Jozef Franek – violová kontra, PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD. – kontrabas) predstavuje virtuozitu, muzikálnosť, dokonalú súhru nástrojov a je zložené z excelentných muzikantov. Ich hudobný príspevok JUBILANTOVI bol umeleckým zážitkom najvyššej hudobnej kvality a bonbónikom pre všetkých hudobníkov fajnšmekrov.

„Dernier“ záverečného obrazu páisma piesní a tancov z Raslavíc (Šariš) bol v galaprograme spontánnym prejavom radosti, krásy a temperamentu celého súboru, ktoré diváci odmenili stading ovation s vyžiadaním si repete.

V závere môžeme s úprimnosťou napísť, že slogan „Prešovská univerzita v Prešove ... viac ako vzdelanie“ sa v prípade Vysokoškolského folklórneho súboru TORYSA naplno potvrdilo. Celé vystúpenie malo dynamiku, skvelé výkony sólistov, celého súboru umocnené choreografickým a pohybovým stvárnením skladieb a pri programoch ľudových piesní a tancov obohatením pestrosťou krojov. Pri „ďakovačke“ z rúk doc. PhDr. Ivety Kovalčíkovej, PhD., prorektorky pre vonkajšie vzťahy a mar-

keting, prevzal J. Hrušovský, umelecký vedúci súboru, BRONZOVÚ MEDAILU, ktorú Vysokoškolskému folklórному súboru Torysa udelil prof. RNDr. René Matlovič, PhD., rektor Prešovskej univerzity v Prešov.

Ziada sa predstaviť režiséra, scenáristu, dramaturga toho folklórneho večerného SVIATKU.

PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD., umelecký vedúci Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa – riadiťa Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty, vysokoškolský pedagóg Katedry hudby, etnomuzikológ, hudobný skladateľ a upravovateľ východoslovenského hudobného folklóru. Sudičky mu dali do vienka lásku k ľudovému tancu a hudbe, ktorej sa upísal v súbore už 33. rok. Multiinštrumentalista, interpret s ľažiskom na cimbale a kontrabase, je uznávaným a vyhľadávaným odborníkom v oblasti hudobného folklóru regiónov východoslovenskej oblasti, spolupracuje v uvedenom odbore s mnohými vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami na Slovensku. Umeleckým vedúcim Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa bol v období rokov 1987 – až 1992 a následne od roku 1998 až doposiaľ.

Čo zaželať umeleckému súboru? 40. výročie ste oslávili veľkolepo. Verím, že sa s vami dožijeme „abrahámovín“ (50), aby sme boli na vašej „diamantovej svadbe“ (60). Želám veľa krásnych, nadaných, pre folklór zapálených mladých ľudí, študentov, veľa nápaditosti, objavov skrytých zvykov, dedičstva ľudovej kultúry východného Slovenska, „Jojovi“ veľa hudobných inšpirácií a tvorivých nápadov, Františkovi Novotnému veľa nových krokových variácií a nápaditých choreografií, Janke Hudákovej „zlaté hrdielka“ v dievčenskej speváckej skupine, Stanovi Balážovi „notovú osnovu“ krásnych melodií. Celému umeleckému súboru do ďalších rokov pevné zdravie, veľa umeleckých úspechov a radosť predovšetkým z toho, čo robíte pre SEBA, ale aj Prešovskú univerzitu v Prešove a mesto Prešov. VĎAKA VÁM!

**PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.
tajomník RUČ**

SZEGED - PREŠOV: Hudobno-pedagogická spolupráca

Bilaterálna spolupráca medzi hudobnými katedrami Pedagogickej fakulty Gyulla Juhas segedínskej univerzity a Katedrou hudby dnes Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Prešovskej univerzity začala písť svoju história v roku 2003 v rámci projektu CEEPUS. V priebehu uplynulých rokov sme túto spoluprácu rozvíjali a napĺňali rôznymi individuálnymi mobilitami, umeleckými i vedeckými aktivitami a postupne sme do nášho bilaterálneho kolektívu príberali aj ďalšie krajinu, takže dnes máme stabilný vyšegrádsky hudobný tím. Tieto zmysluplné vedecké a umelecké aktivity nás vzájomne obohacovali, posúvali dopredu a vždy nás mrzelo, že tento náš súlad a príklad spolupráce nemá ani takú mediálnu silu, ani váhu, ani pozornosť novinárov, aby zatienil všetky tie politické a nacionalistické šarvátky SMK a SNS.

Do kroniky vzájomných aktivít Prešov - Szeged sme na jeseň minulého roka zapísali ďalšie bilaterálne umelecko-odborné účinkovanie. Na významnom, v poradí už šiestom Prešovskom hudobno-pedagogickom a muzikologickom fóre vedúca katedry hudby zo Szegedu prof. Noemi Maczelka reali-

zovala praktický seminár k interpretácii klavírnych diel B. Bartóka, Z. Kodáya a tohtoročného jubilanta F. Liszta (200 rokov od narodenia). Okrem bravúrneho sólového vystúpenia a metodického rozboru vhodného nácviku skladieb účinkovala prof. N. Maczelka ako čembalistka v komornom zoskupení Vyšegrádskeho barokového tria spolu s poľským spevákom, pedagógom Inštitútu hudby Rzeszowskej univerzity Dr. Jackom Sciborom a zástupcom domácej katedry doc. Karolom Medňanským ako hráčom na violu da gamba. Popri dielach veľkých barokových majstrov Bacha a Telemanna zaznala aj skladba maďarského skladateľa Dénesa Legányho, venovaná doc. Medňanskému.

Túto umeleckú návštěvu prof. N. Maczelky opäťovali do Szegedu bezprostredne docenti Medňanskí, ktorí sa zúčastnili na významnom hudobnom festivale a vedeckej konferencii, organizovaných univerzitou a mestom Szeged. Na dvoch koncertoch (jeden z nich natáčala regionálna televízia) sa opäť predstavilo barokové trio v identickom obsadení, ale s domácom spevákom Gyulom Varjasim. Do programu vedeckej konferen-

cie prispela prezentáciou nášho systému hudobného vzdelávania doc. Medňanská a staré historické nástroje teoretičky prestavil a aj prakticky demonstroval doc. Medňanský. Vystúpenia mali v hudobnej komunite prítomných študentov a pedagógov značný ohlas, zaiste pre svoj obsah, ale výraznou mierou sa pod tento ohlas podpísali naši tlmočníci – vedúca Inštitútu slovenského jazyka Dr. Katařína Maružová Šebová so svojím študentom magisterského stupňa Petrom Pečeňom, ktorý sa nám hrdo predstavil ako dolnozemský Slovák a „bravúrne“ tlmočil všetky odborné výrazy hudobnej organológie. Obaja sa postarali o transfer našich myšlienok v dokonalej maďarčine. Toto bol pre nás mimoriadny zážitok, keďže prvý raz (ak nepočítame Česko) sme mohli v zahraničí predniesť referát v slovenčine. Na záver pobytu v Szegede sme prijali pozvanie na Katedru slovenského jazyka a literatúry, kde sme mali možnosť oboznámiť sa aj s problémami asimilácie a úpadku „dolnozemskej slovenčiny“ v Békešskej Čabe, slovenskom Komlósi či Sarvaši, ale zároveň aj s novou tendenciou záujmu maďarských študentov o slovenčinu ako cudzí jazyk. Netušiac sa tak naša vedecko-umelecká prezentácia rozšírila aj o jazykovú a etnicú dimenziu dolnozemských Slovákov.

Doc. Mgr. art.
Irena Medňanská, PhD.

Mimoriadny umelecký úspech pedagóga PU Mgr. art. Juraja Vaju, ArtD.

Na uplynulom 46. ročníku prestížneho festivalu váznej hudby Bratislavské hudobné slávnosti (BHS), člena Európskej asociácie hudobných festivalov, konajúcom sa pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča, zaznamenal uvedením svojej skladby Midraš mimoriadny umelecký úspech pedagóg Prešovskej univerzity v Prešove Mgr. art. Juraj Vajo, ArtD.

Hudobný skladateľ Mgr. art. Juraj Vajo, ArtD., pôsobí ako odborný asistent na Katedre systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty našej alma mater. Popri tom pedagogicky pôsobí aj v Štátom konzervatóriu v Košiciach a tiež aj ako externý hudobný redaktor Slovenského rozhlasu, štúdio Košice. Mgr. art. Juraj Vajo, ArtD., študoval kompozíciu na VŠMU v Bratislave v triede profesora Ivana Paríka. Svoje kompozičné majstrovstvo zdokonaľoval a rozvíjal aj na početných letných kompozičných kurzoch u takých skladateľských osobnostiach hudby 20. storočia, ako sú Kurt Schwertsik, Alvin Lucier, Xiaoyong Chen či Marek Kopelent. Svoje kompozičné štúdium zavŕšil v roku 2008 ukončením doktorandského štúdia pod vedením vynikajúceho slovenského skladateľa Vladimíra Bokesa na VŠMU v Bratislave. Vo svojom skladateľskom postmodernistickom rukopise vychádza predovšetkým z tradície európskej hudobnej avantgardy 50. a 60. rokov, podriadenej vlastnému estetickému cítienu.

Skladba *Midraš* pre veľký symfonickej orchester predstavuje v doterajšej kompozičnej činnosti Mgr. art. Juraja Vaju, ArtD., nesporý umelecký vrchol. Skladbu uvádzajú jej autor v programovom bulletine BHS pomerne rozsiahlym komentárom, z ktorého vyberáme:

„Jazyk má istú symbolickú funkciu, no od zániku Ľabylonu ju - okrem zriedkavých výnimiek - nemožno nájsť v samotných slovách... Slovo midraš je odvodené od hebrejského základu *daraš*, ktorý znamená hľadať, skúmať. Všeobecne prijímaným významom je tvorivá interpretácia Písma v židovskej tradícii... V kresťanskej tradícii autori mysticky kontemplujúci Písmo

často skončia na hranici, alebo aspoň ich knihy, preto sa orientujú viac na iné druhy umenia ako na literatúru. Hudba dokáže ukryť kacírov, básnikov a božích bláznov!“ Skladateľ na základe týchto inšpiračných zdrojov vytvoril veľmi zaujímavú, zvukovo nesmierne farebnú, približne 10-minútovú skladbu, ktorá určite svoje umelecké kvality obháji aj pri ďalších uvedeniach.

Skladbu *Midraš* pre veľký symfonickej orchester na 46. ročníku BHS, ktoré sa konali od 19. 11. do 6. 12. 2010, uviedla vo svetovej premiére Slovenská filharmónia pod taktovkou vynikajúceho poľského dirigenta Tomasza Bugaja 28. 11. 2010 o 19:30 v Historickej budove Slovenského národného divadla v Bratislave. Symfonickej orchester Slovenskej filharmónie pristúpil k naštudovaniu premiérovanej skladby veľmi zodpovedne, s vysokou umeleckou zaangažovanosťou každého jeho člena. V interpretačne náročnej skladbe podal orchester vynikajúci výkon, v nemalej miere aj vďaka pohotovosti a precíznemu vedeniu hosťujúceho dirigenta. Pečať výnimočnosti charakterizovala výkon orchestra, sólistov a zboru aj vo všetkých nižšie menovaných skladbách, čím sa tento koncert zaradil nesporne k špičkovým produkciám celých BHS.

Koncert mal aj významné spoločenské pozadie, pretože išlo o Slávostný koncert pri príležitosti 20. výročia vzniku Vyšehradskej štvorky počas predsedníctva Slovenskej republiky a konal sa pod záštitou ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu a ministra kultúry Slovenskej republiky Daniela Krajčera. Ostatné tri krajinu Vyšehradskej štvorky reprezentovali diela klasíkov svetovej hudby: Maďarsko - Koncert pre klavír a orchester č. 3 Sz 119 Bélu Bartóka (1881 - 1945) vo vynikajúcej interpretácii svetovo uznávaného klavirista Jenö Jandóa, Poľsko - Tri skladby v starom štýle od Henryka Mikolaja Góreckého (1933 - 2010) a Česko - Te Deum pre soprán, barytón, zbor a orchester op. 103 Antonína Dvořáka s Adrianou Kohútikovou a Gustávom Beláčkom ako sólistami a za spoluúčinkovania Slovenského filharmonického zboru na čele so zboromajsterkou Blankou Juhaňákovou. Uvedomujúc si reprezentatívnu dramaturgickú zostavu tohto tak umelecky, ako aj spoločensky významného koncertu, ešte viac vystupuje do popredia pocta, ktorá sa dostala Mgr. art. Jurajovi Vajovi, ArtD., uvedením jeho najnovšieho diela na tomto koncerte, o to viac, že išlo o svetovú premiéru. Úspech skladby nasvedčuje, že ide o mimoriadne nadaného skladateľa s perspektívou presadiť sa aj na zahraničných koncertných pódiach.

Dramaturgia BHS si zrejme pri zaraďení skladby *Midraš* Mgr. art. Juraja Vaju, ArtD., ako reprezentanta Slovenskej republiky do programu tohto koncertu bola toho vedomá.

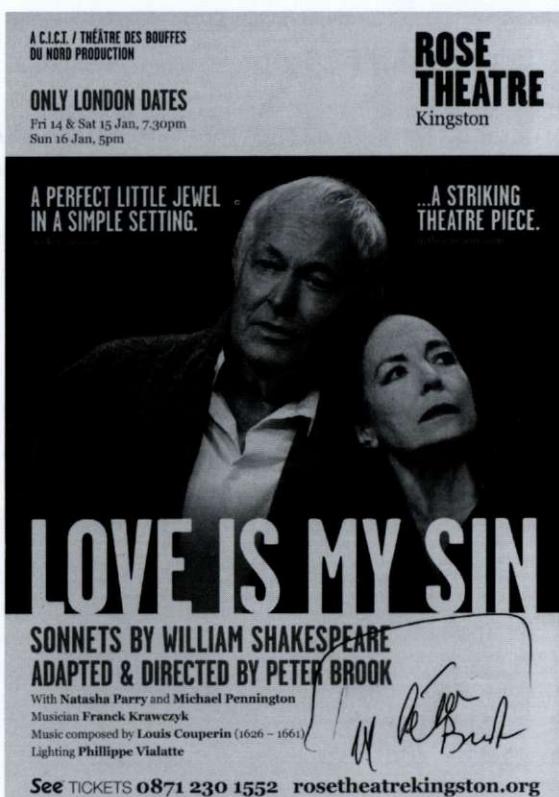
Doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

OSOBNÉ STRETNUTIE S PETROM BROOKOM

15. januára 2011 som sa ponáhľala do divadla Ruža v Londýne (The Rose Theatre) na prezentáciu Shakespearových Sonetov režírovaných Petrom Brookom, ktorých hlavnými – a jedinými – protagonistami boli Michael Pennington, Brookov celoživotný kolega a priateľ, a Brookova manželka Natasha Parry. Prišla som do divadla viac ako polhodiny pred predstavením, dúfajúc, že sa mi pošťastí vidieť Petra Brooka osobne.

Peter Brook je nepochybne najvýznamnejší žijúci divadelný režisér, ktorý viac ako 60 rokov neúprosne popri kontinuálnom redefinovaní moderného divadla hľadal cestu, ako sa divadlo môže stať „iným druhom disciplíny“, tým „niečim iným“, prostredníctvom čoho sa dajú komunikovať základné pravdy. Peter Brook nezmenil len divadlo 20. storočia, jeho experiment v Afrike koncom 60-tych rokov, keď svoju medzinárodnú hereckú skupinu postavil pred obecenstvo, ktoré nikdy bieleho človeka nevidelo, potvrdil, že „divadlo je životná sila“ a že „Ľudia môžu navzájom komunikovať bez jedinej spoločnej formálnej referencie“. Brookova práca v divadle potvrdila jeho génia tým, že presiahla všetky umelecké a estetické kategórie divadla samého a dala základy dramaterapii, ktorá sa z Anglicka

rozšírila do celého sveta. Mám to privilegium, že nebývam od divadla Ruža ďaleko a videla som v ňom už dve Brookove hry. Nikdy sa mi ale nepodarilo vidieť ich režiséra, človeka, o ktorom som mala tú česť napísť úspešnú doktorandskú prácu pod vedením profesora Karola Horáka, človeka, ktorý sa mi stal životnou inšpiráciou. Nikde nebolo publikované, že Peter Brook príde, má takmer 90 rokov a žije veľmi súkromne a nekomerčne, no ja som si aj tak nemohla

pomôcť a očami som hľadala toho bielovlasého muža, o ktorom som vedela všetko, čo sa o ňom kedy napísalo. Bolo o 5 minút päť, keď som ho sklamaná prestala hľadať (vedť sonety prezentuje jeho manželka, tak akože tu nie je?!), lebo ohlasovali začiatok predstavenia a Peter Brook nikde neboli. Divadlo Ruža má veľa vstupov do hľadiska a ja som si na ceste ku svojmu sedadlu náhodne vybraťa práve ten, kde tesne pri dverách v poslednom rade tichučko sedel Peter Brook.

„Som rada, že Vás vidím, pán Brook,“ bolo prvé, čo som mu povedala, a potom nasledovali iba tri – štyri vety o tom, ako mi štúdium jeho experimentu v Afrike otvorilo dvere do špeciálneho školstva, v ktorom teraz pracujem. „Vaša práca pomohla veľa ľuďom,“ bolo posledné, čo som mu povedala. „That's what matters“ („To je to, na čom záleží“), povedal mi Peter Brook a podal mi s úsmevom svoju ruku.

Autogram, ktorý mi dal, som si počítala iba preto, aby som verila, že som ho naozaj stretla – Petra Brooku, toho krásneho človeka, ktorý mi zmenil život k lepšiemu, aj keď to niekedy znamenalo horšie, lebo to bola „pravda“.

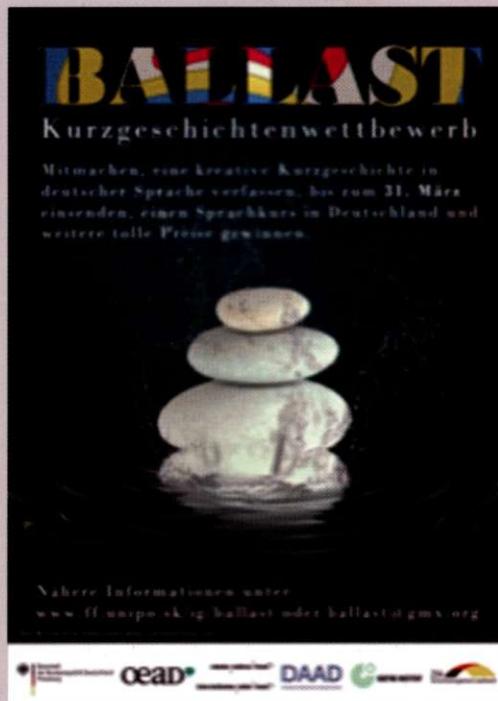
Dr Monika Bennett, PhD.

PREŠOVSKÁ SÚŤAŽ 2011 – „BALLAST“

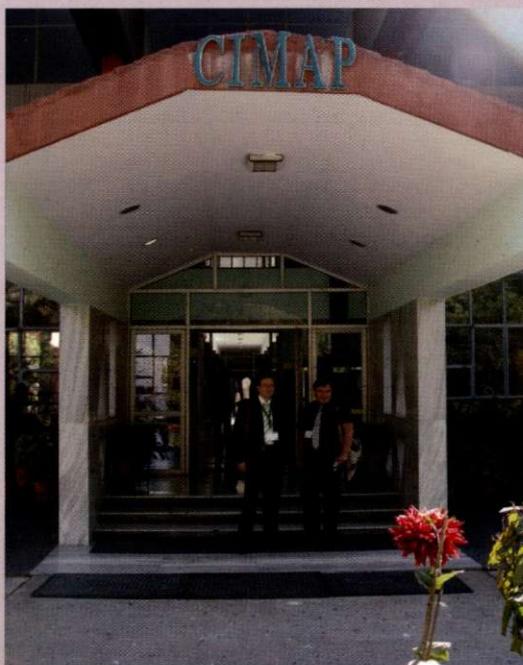
S rokom 2011 je tu opäť aj Prešovská súťaž krátkych poviedok v nemeckom jazyku. Prešovská súťaž krátkych poviedok – Prešover Kurzgeschichtewettbewerb – je literárna súťaž v písaní poviedok v nemeckom jazyku. Tohto roku je to už jej treći ročník. Usporiadateľom sú lektoráty Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v spolupráci s Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD), Goetheho inštitútom v Bratislave, Rakúskym kultúrnym fórom Bratislava, Österreichischer Austauschdienst (ÖAD) a Veľvyslanectvom Spolkovej republiky Nemecko Bratislava. Cieľom súťaže je podporiť nemecký jazyk na Slovensku, predovšetkým jeho nenútené umelecké využitie medzi mladými ľuďmi. Súťaž má dve kategórie: prvá je určená žiakom základných a stredných škôl, druhá študentom vysokých škôl. Zaslané príspevky hodnotí komisia, ktorú tvoria medzi inými rakúski, nemeckí a slovenskí spisovatelia, kultúrni predstaviteľia a lektori. Jednotliví výhercovia získavajú hodnotné vecné ceny a výherné príspevky sú taktiež každoročne knižne publikované. Súťažnou tému tohto roka je „Ballast“. Porotcami budú okrem iných i významní spisovatelia Gabriele Wohmannová, Martin Leidenfrost a Michal Hvorecký.

V roku 2010 sa na súťaži zúčastnilo 85 žiakov a študentov z celého Slovenska. Veľmi by nás potešilo, keby ich tohto roku bolo ešte viac. Na výhercov čakajú zaujímavé ceny v celkovej hodnote približne 8000 € – prvými cenami sú plne hradené letné pobuty v Nemecku. Súťaž sa začína 15. januára, texty je možné zasielať do 31. marca 2011.

Tohtoročnú súťaž oficiálne otvorí zástupca veľvyslanca Spolkovej republiky Nemecko, Reinhard Wiemer, dňa 27. 1. 2011 o 10:00 hod. na bilingválnom Gymnáziu Dominika Tatarku v Poprade. Zároveň tu odznejú najlepšie súťažné texty minulého roku. Všetci sú srdečne pozvaní. Bližšie informácie o súťaži (predovšetkým v nemeckom jazyku) nájdete na stránke: <http://www.ff.unipo.sk/ig/ballast>. Kontakt na organizátorov: Christian Irsfeld, M. A. (irsfeld@unipo.sk).

Prešovská súťaž krátkych poviedok v nemeckom jazyku Ballast 2011

Medzinárodné makové sympózium v Indii

MIGRANTI

v centre pozornosti

Medzinárodná mediálna súťaž pre študentov VŠ

Si študentom vysokej školy a trúfaš si napisat článok alebo nakrútiť krátky dokumentárny film o životných osudech migrantov a ich sneha presadiť sa v novej krajine, alebo o organizácii, ktorá sa venuje príslušnou téme? Tak sa zapoj do medzinárodnej súťaže Migranti in the Spotlight a môžeš vyhrať zaujímavú cenu a účasť na slávnostnom ceremoniáli počas medzinárodnej konferencie v Budapešti!

- **Čo?** Medzinárodná súťaž o najlepší článok a dokumentárny film o migrácii a integrácii.
- **Kde?** Súťažné príspevky sa majú zaoberať otázkami migrácie, integrácie alebo kultúrnej rozmanitosti na Slovensku, v Českej republike, Litve, Lotyšsku, Maďarsku alebo Rumunsku.
- **Kto?** Súťaž je určená pre študentov vysokých škôl v Európskej únii vo veku od 18 do 28 rokov.
- **Kedy?** Súťažné príspevky v anglickom jazyku a prihlásky možno zaslať do 4. apríla 2011.
- **Ceny pre víťazov:** Prvá cena – 1 000 eur. Druhá cena – 500 eur. Tretia cena – 200 eur (celkové 6 cien v 2 kategóriach).

Víťazi súťaže budú pozvaní na slávnostné odovzdávanie cien, ktoré sa uskutoční v máji 2011 na medzinárodnej konferencii v Budapešti a ich práce budú zverejnené vo vybraných médiach. Výdavky na účasť na konferencii hradí organizátor.

VÍAC INFORMÁCIÍ

Súťaž v Slovenskej republike organizuje IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu a Nadácia Milana Šimečku v rámci projektu *Migranti v centre pozornosti: Vzdelávanie a budovanie kapacít novinárov a študentov*, ktorý je finančne podporovaný Európskou komisiou prostredníctvom European Integration Fund Community Actions 2009. Blížsie informácie o súťaži v anglickom aj slovenskom jazyku a formulár prihlásky do súťaže nájdete na webovej stránke www.mits-eu.org.

Kontakt pre Slovenskú republiku: IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Michal Milla, e-mail: mmilla@iom.int.

MIGRANTI

v centre pozornosti

Ponuka stáží – oblasť migrácie

Ak vás zaujíma téma migrácie a chceš by ste získať cennú pracovnú skúsenosť v tejto oblasti, prihláste sa na 3-mesačnú stáž v jednej z popredných organizácií venujúcich sa problematike migrácie a integrácie cudzincov!

O STÁŽACH

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu a Nadácia Milana Šimečku ponúkajú stáž štvorm začínajúcim pracovníkom v oblasti migrácie, integrácie cudzincov alebo médií, alebo študentom žurnalistiky, masamedia a marketingovej komunikácie, medzinárodných vzťahov a pribuzných odborov.

Stáže sa uskutočnia v dvoch terminoch: marec až máj 2011 a september až november 2011. Na počty základných nákladov bude každému stážistovi poskytnutý mesačný príspevok.

PODRÔBNE PRIHLÁSKY NA STÁŽ

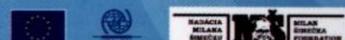
Ak ste imigrantom – štátom príslušníkom tretej krajiny s legálnym pobytom na Slovensku, alebo máte aspoň jedného z rodičov imigranta, alebo máte väzny záujem o problematiku migrácie a máte záujem o ponúkanú stáž, zaslite svoj životopis a motivačný list v anglickom jazyku najneskoré do **14. februára 2011 do 17.00 hod.** e-mailom na mmilla@iom.int.

Na osobný pohovor budú pozvaní kandidáti najviac spĺňajúci požadované kritériá. Celkovu budú príjať štýria stážisti – dvaja do IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu a dvaja do Nadácie Milana Šimečku.

VÍAC INFORMÁCIÍ

Informácie o organizáciách prijímacích stážistov a **úplné znenie ponuky stáži** nájdete na: www.iom.sk a www.nadaciamilanasimecku.sk.

Zaslite sa uskutočnia v rámci projektu *Migranti v centre pozornosti: Vzdelávanie a budovanie kapacít novinárov a študentov*, ktorý je finančne podporovaný Európskou komisiou prostredníctvom European Integration Fund Community Actions 2009.

Prešovská univerzita v Prešove partnerom v pilotnom projekte Európskej únie

Proces rozhodovania pre zjednotenie vysokého školstva

Čo je to MyUniversity?

MyUniversity je skúšobný projekt, ktorého cieľom je naprojektovať, ďalej rozvíjať a overiť integrovaný spôsob zapojenia členov akademickej obce do rozhodovacích procesov, umožňujúc tvorbu vhodných odporúčaní a akčných plánov zameraných na oblasť vysokého školstva. Projekt MyUniversity poskytne univerzitám z Bulharska, Litvy, Španielska, Švédska a Slovenska špičkovú platformu elektronickej participácie (e-Participation).

Kto sú cieľoví užívateľia?

Cieľovými užívateľmi (účastníkmi) platformy e-Participation budú študenti, učitelia, zamestnanci univerzity a iní predstavitelia akademickej obce, ktorí sú nositeľmi dôležitých názorov týkajúcich sa legislatívnych oblastí edukácie na miestnej alebo na Európskej úrovni.

Aká bude softvérová platforma MyUniversity?

Softvérová platforma MyUniversity bude pozostávať zo super portálu Európskej únie a e-Participation portálu pre každú zúčastnenú univerzitu. Super portál EU bude zastrešovať obsah všetkých univerzitných e-Participation portálov a poskytovať odkaz na tieto portály. Hoci EU portál bude slúžiť ako hlavná prístupová brána pre užívateľov, univerzitné e-Participation portály budú prístupné prostredníctvom samostatných URL adries, bez toho, aby užívateľ musel opakovane pristupovať cez super portál. Hlavným prenosovým kanálom bude web, avšak niektoré služby budú ponúkané cez mobil.

European Commission
Information Society and Media

Web-stránka projektu:
www.myuniversity-project.eu
KONTAKTNE INFORMACIE
Koordinátor projektu GFI NV
TECHNOLOGIELAAN 11/102
3001 HEVERLEE - BELGIUM
Tel. +32(0)16 38 11 11
Fax. +32(0)16 38 11 00
E-mail: info.myuniversity@gfi.be

ISSN 1337-9208

0 3